

krajská
knižnica
v žiline

KRAJSKÁ KNIŽNICA v ŽILINE

**SPRÁVA o činnosti a hospodárení
kultúrnej organizácie v pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja**

Výt'ah (celé znenie je dostupné v knižnici na požiadanie)

2022

1. VŠEOBECNÁ ČASŤ

Úlohy a miesto knižnice v národnom knižničnom systéme, vzájomná koordinácia a kooperácia

Poslanie knižnice a jej funkcie

Krajská knižnica v Žiline je príspevkovou organizáciou Žilinského samosprávneho kraja. V zmysle svojej zriaďovacej listiny pôsobí ako kultúrna, informačná, vedecká a vzdelávacia inštitúcia, poskytujúca v rámci svojej územnej pôsobnosti všeobecný a neobmedzený prístup občanov k informáciám. V spolupráci s Knižničným inštitútom Slovenskej národnej knižnice v Martine (SNK) a odborom kultúry Úradu Žilinského samosprávneho kraja je koordináčnym, vzdelávacím, štatistickým, metodickým a odbornou-poradenským strediskom pre regionálne knižnice v Žilinskom kraji a pre verejné knižnice v okresoch Žilina a Bytča. Zároveň zabezpečuje úlohy spojené s koordináciou bibliografickej a edičnej činnosti a úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejnosti v kraji.

Krajská knižnica v Žiline (KKŽ) ako jedna z ôsmich krajských knižníc na Slovensku, ktoré v rámci svojej územnej pôsobnosti predstavujú nosné články slovenského verejného knihovníctva, sa snaží o poskytovanie komplexných knižnično-informačných služieb rozsiahlej časti populácie.

Zhodnotenie kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov činnosti Krajskej knižnice v Žiline je podrobne rozpracované v časti Odborná činnosť knižnice.

1. Sieť verejných knižníc v regióne

K 31.12.2022 sieť verejných pracujúcich knižníc v okrese Žilina a Bytča tvorilo spolu s Krajskou knižnicou v Žiline 48 pracujúcich verejných knižníc, z toho 1 krajská knižnica, 4 mestské knižnice so 7 pobočkami, 5 profesionalizovaných knižníc a 38 neprofesionalizovaných knižníc s 2 pobočkami. 6 knižníc bolo vyradených z evidencie krajskej knižnice a 9 knižníc služby neposkytuje.

Podrobná štatistika a analýza činnosti mestských a obecných knižníc v okrese Žilina a Bytča za rok 2022 bude spracovaná v osobitnom hodnotiacom materiáli po ukončení štatistického vykazovania, a to na základe štatistických údajov, ktoré krajskej knižnici poskytl zriaďovatelia knižníc.

SIEŤ VEREJNÝCH KNIŽNÍC (pracujúce)			
 krajské knižnice	 mestské knižnice	 profesionalizované knižnice	 neprofesionalizované knižnice
1 knižnica	4 knižnice	5 knižníc	38 pracujúcich knižníc
0 pobočiek	7 pobočiek	0 pobočiek	2 pobočky

Potenciálne používateľské zázemie

Krajská knižnica v Žiline plní funkciu mestskej knižnice pre mesto Žilina, okresnej knižnice pre okresy Žilina a Bytča a krajskej knižnice pre Žilinský kraj.

Počet jej potenciálnych používateľov v závislosti od úrovne pôsobnosti	
mesto Žilina - 81 482	okres Žilina – 160 901

mesto Bytča - 11 446	okres Bytča - 31 189
Žilinský kraj – 688 691	(stav k 30.09.2022)

Žilinská univerzita v Žiline (ŽU) má 7 fakúlt (Fakulta humanitných vied, Strojnícka fakulta, Stavebná fakulta, Elektrotechnická fakulta, Fakulta PEDAS, Fakulta riadenia a informatiky, Fakulta bezpečnostného inžinierstva) s počtom 7408 študentov. V r. 2021 mala 7 541 študentov. Počet študentov na ŽU každoročne klesá, pre porovnanie v r. 2014 bol 9 525.

Obrázok 1 Prehľad poskytnutý rektorátom Žilinskej univerzity v Žiline

Prehľad celkového počtu študentov podľa stupňa a formy (vrátane zahraničných) k 31.10.2022													
Fakulta	Denná forma				Externá forma				Spolu			Celkom	
	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň	Spolu	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň	Spolu	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň		
FPEDAS	1 256	651	33	1 940	18	0	20	38	1 274	651	53	1 978	
SJF	402	334	52	788	51	40	20	111	453	374	72	899	
FEIT	705	272	37	1 014	35	0	6	41	740	272	43	1 055	
SvF	413	89	13	515	74	28	13	115	487	117	26	630	
FBI	396	164	13	573	53	57	17	127	449	221	30	700	
FRI	1 256	302	25	1 583	39	32	4	75	1 295	334	29	1 658	
FHV	321	98	5	424	10	9	2	21	331	107	7	445	
CUŠP	29	14	0	43	0	0	0	0	29	14	0	43	
Spolu	4 778	1 924	178	6 880	280	166	82	528	5 058	2 090	260	7 408	

Krajská knižnica sa pri realizácii svojich knižnično-informačných služieb a kultúrno-vzdelávacej činnosti vo významnej miere orientuje na detského používateľa a mládež, často spolupracuje so školami.

V školskom roku 2020/2021 je v okrese Žilina 14 908 žiakov a v meste 8 113.

V školskom roku 2021/2022 bolo v okrese Žilina 14 233 žiakov a v meste 7 603.

V školskom roku 2020/2021 bolo v okrese Žilina 14 039 žiakov a v meste 7 498.

Obrázok 2 Počet škôl a žiakov v okresoch Žilina a Bytča, školský rok 2022/2023 (Údaje poskytol Okresný úrad Žilina, odbor školstva.)

Počet škôl a počet žiakov v okresoch Žilina a Bytča, šk. rok 2022/2023

Počet základných škôl v okrese Žilina	54	s počtom žiakov	14 908
z toho počet základných škôl v meste Žilina	19	s počtom žiakov	8 113
Počet špeciálnych základných škôl v okrese Žilina	4	s počtom žiakov	195
z toho počet špeciálnych základných škôl v meste Žilina	4	s počtom žiakov	195

Počet základných škôl v okrese Bytča	11	s počtom žiakov	2 677
z toho počet základných škôl v meste Bytča	2	s počtom žiakov	1 245
Počet špeciálnych základných škôl v okrese Bytča	2	s počtom žiakov	123
z toho počet špeciálnych základných škôl v meste Bytča	2	s počtom žiakov	123

Počet stredných škôl v okrese Žilina	26	s počtom žiakov	7 989
z toho počet stredných škôl v meste Žilina	25	s počtom žiakov	7 915
Počet špeciálnych stredných škôl v okrese Žilina	2	s počtom žiakov	126
z toho počet špeciálnych stredných škôl v meste Žilina	2	s počtom žiakov	126

Počet stredných škôl v okrese Bytča	2	s počtom žiakov	514
z toho počet stredných škôl v meste Bytča	2	s počtom žiakov	514
Počet špeciálnych stredných škôl v okrese Bytča	1	s počtom žiakov	5
z toho počet špeciálnych stredných škôl v meste Bytča	1	s počtom žiakov	5

2. Vzájomná koordinácia a kooperácia

Spolupráca s kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, inými kultúrnymi organizáciami, s mestami a obcami, organizáciami 3. sektoru, s občianskymi združeniami.

Knižnica je súčasťou kultúrneho prostredia mesta Žilina, Žilinského kraja, je dôležitou zložkou neformálneho vzdelávacieho a komunitného života vo svojom regióne. Dlhodobo alebo jednorázovo vstupuje do vzťahov s inými menšími či väčšími, tradičnými a etablovanými či krátko existujúcimi subjektmi. Niekedy spolupráca prechádza mnohými rokmi a je pre knižnicu dôležitá, aj keď sa neprejavuje permanentne v každom roku. Keďže sa prejavuje rôznymi spoločnými aktivitami, je spomenutá aj v iných častiach tejto správy, najmä v časti Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia.

Dôležití partneri:

Mesto Žilina

- Tradičný partner pri realizácii veľkých celomestských podujatí (Piknik v meste, Žilinské dni zdravia, Deň mobility).
- Donor projektových aktivít prostredníctvom Grantového systému mesta Žilina (Osobnosti mesta, Nauč ma pliesť, ja ti budem čítať).
- Podporovateľ propagácie čítania a aktivít knižnice (novorodenecký preukaz - 155 oslovených rodičov, propagácia Detského leta na celomestských platformách, informácie na oficiálnej stránke mesta www.Zilina.sk).
- Partner pri realizácii súťaží (Cena Janka Frátrika).
- Poskytovateľ knižnično-informačných služieb v meste prostredníctvom Mestskej knižnice v Žiline, vzniknutej z pobočiek krajskej knižnice.
- Podpora spolupráce s inými subjektami mesta Žilina, napr. Mestským divadlom, vzájomná propagácia s Turistickou informačnou kanceláriou mesta Žilina).

Žilinsky samosprávny kraj

- Tradičný partner pri realizácii veľkých celomestských podujatí (Deň rodiny).
- Podporovateľ činnosti knižnice v úlohe jej zriaďovateľa.

- Podpora realizácie konkrétnych aktivít (návšteva čínskeho veľvyslanca, podpora spolupráce s Veľvyslanectvom USA, možnosti vybudovania kaviarne v knižnici).
- Podpora spolupráce s inými subjektami ŽSK, napr. Krajským kultúrnym strediskom.

Mestské divadlo v Žiline

- Vzájomná propagácia formou zľavneného zápisného/vstupného v partnerskej inštitúcii.
- Zaži a čítaj, Čítaj a zaži – spoločná propagačná akcia čítania a dramatizácie literárnych diel prostredníctvom čítania hercami v krajskej knižnici.

Krajská hviezdáreň v Žiline

- Príprava spoločného vesmírneho týždňa s termínom konania I/2023.
- Odborná prednáška v knižnici zabezpečená KHŽ v decembri 2022.

Krajské kultúrne stredisko

- Propagácia knižnice v kultúrnom programe mesta Laľaho.

Knižnice knižničného systému

- Koordinácia a úzka súčinnosť s regionálnymi knižnicami ŽSK v rámci krajskej metodologickej činnosti, spoločná propagácia a spoločná podpora čítania (Digitálny preukaz, KUBO Media, Daruj knihe nový domov, Je nás počuť).
- Metodická činnosť smerom k mestským a obecným knižniciam kraja v rámci krajskej a obecnej metodologickej činnosti, výpožičná činnosť obecným knižniciam, sprostredkovanie spisovateľov na literárne podujatia.
- Spolupráca so Slovenskou asociáciou knižníc (individuálna práca v správnej rade, Týždeň slovenských knižníc, Konferencia Knižnice 2022 – zabezpečenie prednáškového bloku).
- Spolupráca so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc (individuálna práca vo výbore krajskej pobočky, Noc s Andersenom, súčinnosť pri realizácii exkurzie členov do Krakova a prednesenie príspevku na celoslovenskej konferencii).
- Spolupráca s Univerzitnou knižnicou Žilinskou univerzitou v Žiline (Dňa 1.3. 2019 podpísané Memorandum o spolupráci, ktoré zahŕňa vzájomné konzultácie v oblasti aktuálnych odborných trendov, spoluprácu pri organizovaní seminárov a prednášok, vzájomnú súčinnosť pri navrhovaní a realizovaní spoločných projektov).
- Slovenská knižnica M. Hrebendu v Levoči je dlhoročným partnerom v poskytovaní služieb ľuďom s vážnym zdravotným handicapom, predovšetkým pre ľudí s poruchami zraku.
- Spolupráca so Slovenskou národnou knižnicou (pripomienkovanie materiálov, štatistické vykazovanie, vzdelávacia činnosť).

Centrum vedecko-technických informácií v Bratislave

- Začlenenie do konzorcia Knižnice pre Slovensko (KPS) s cieľom „intenzifikácie využitia knižníc ako miest pre získanie všetkých druhov informácií, celoživotného vzdelávania, počítačových a Industry 4.0 zručností, rozvoja kreativity, podpory inovácií a podnikania pre všetky vekové skupiny obyvateľov.“
- Vzdelávacie aktivity pre knihovníkov v oblasti využívania online zdrojov CVTI a školenia na prácu s microbitmi a 3D tlačiarňou.
- Sprístupňovanie databáza CVTI pre rešeršnú a informačnú činnosť knižnice.
- Digitalizácia vybraného knižničného fondu z regionálneho úseku (240 kusov) periodík vrátane monografií.

Žilinská univerzita v Žiline

- Podpísané Memorandum o spolupráci.
- Spolupráca s Univerzitnou knižnicou Žilinskej univerzity v Žiline.

- Spolupráca s Fakultou humanitných vied, Katedrou mediamatiky a kultúrneho dedičstva (individuálne členstvo v akreditačnej komisii, pomoc pri vzdelávaní študentov, poskytovanie článkov o ŽU v regionálnej tlači do pripravovanej ročenky).
- Realizácia praxe študentov rôznych odborov (15 študentov v r. 2022).
- Digitalizácia periodík v Centre excelentnosti (nie v r.2022).
- Spolupráca so Žilinskou univerzitou v Žiline – Univerzitou tretieho veku – prednášková činnosť pre vzdelávajúcich sa seniorov, prezentácia knižnice študentom, poskytovanie informácií pre študentské práce, zľavnené zápisné.

Národná transfúzna služba SR

- Odberné centrum Žilina (Knižovnícka kvapka krvi).

Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania Slovenskej republiky

- Podpísanie memoranda o spolupráci v rámci národného projektu Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a znevýhodnených skupín vo verejnej správe (Operačný program Integrovaná infraštruktúra, kód ITMS 311071BLC3).
- Realizácia prvých školení základných počítačových zručností.

Spojená stredná škola v Bytčici

- Realizácia praxe študentov v oblasti odborných knižničných informácií (17 študentov v r. 2022).

Saleziáni Dona Bosca v Žiline

- Propagácia knižnice na vyhradenej nástenke pri kostole.
- Poskytovanie nadbytočných kníh.
- Propagácia služieb na Dni otvorených dverí.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline

- Podpora zamestnaneckej politiky (1 pracovník) prostredníctvom Dohody podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec alebo pre rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu, ktorej zriaďovateľom je obec, resp. o podmienkach dobrovoľníckej činnosti.
- Poskytovanie nadbytočných kníh pre klientov úradu v rámci Daruj kniže nový domov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva SR v Žiline

- Usmernenia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva SR k tomu, ako sprístupňovať knižnicu používateľom počas jednotlivých etáp pandémie.

Oddelenie prevencie kriminality Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline

- Spoločné podujatia z trestno-právnej oblasti, oblasti prevencie patologických javov

Občianske združenia Mladý podnikavec s nadáciou Volkswagen Slovakia a občianske združenie pre kvalifikáciu a vzdelávanie QUALED

- Podujatia o finančnej gramotnosti.
- Podujatie zamerané na zhodnotenie mäkkých zručností dobrovoľníkov a ich nadobudnutých kompetencií počas krízy (či už pandémie, alebo v súvislosti s utečencami z Ukrajiny) pod názvom CRISISS.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

- Realizácia výskumu zameraného na diskrimináciu žien vo vyššom veku v pracovnej oblasti. Za účelom zberu skúseností to boli skupinové rozhovory (fokusové skupiny) v rôznych mestách Slovenska. V máji stretnutie v KKŽ.

V spolupráci so **ŽSK, Obcou Terchová, Farským úradom Terchová, Klubom turistov Žilina a Krajskou agentúrou cestovného ruchu Žilinský turistický kraj** krajská knižnica zorganizovala 10. ročník výstupu na Veľký Rozsutec.

Dlhodobá, aj keď bez konkrétnej činnosti v r. 2022, je spolupráca s kultúrnymi inštitúciami v meste, ktorých pôsobenie sa prelína s poslaním knižnice - **Štátny archív v Bytči – pobočka Žilina, Považské múzeum v Žiline a Zbor Žilincov** (poskytovanie informácií a dokumentov z histórie Žiliny a súčasného diania). Neodmysliteľná je spolupráca s pedagógmi z materských, základných a stredných škôl. S **Výtvarnou agentúrou A1** spolupracuje knižnica pri prípravách výstav a vydavateľskej činnosti, s **Nadáciou 21**, ktorá organizuje stretnutia s mienkotvornými osobnosťami a ľuďmi, ktorí vďaka svojmu ľudskému a profesijnému kreditu dokázali v svojom živote neobyčajné veci (nadväzovanie kontaktov). Tradične dobrá je spolupráca so **Severoslovenskou esperantskou spoločnosťou**, v spolupráci s ktorou sa konali v knižnici výstavy a prednášky. Ekologicky zamerané aktivity pre deti iniciuje na pôde knižnice **Správa Národného parku Malá Fatra a Škola ochrany prírody vo Varíne s občianskym združením Prales**, v sledovanom roku sa fyzické podujatie nekonalo. V knižnici sa stretávajú členovia občianskych združení **Slovenský zväz sclerosis multiplex, občianske združenie Mozaika**, v r. 2022 sa stretnutia nekonali.

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže kladie dôraz na neformálne vzdelávanie, a preto ponúkol knižnici priestor na propagáciu jej aktivít na svojom portáli www.pracasmladezou.sk. Jej zámerom je v spolupráci s partnermi ponúknuť mladým ľuďom zmysluplný program na voľný čas a odreagovanie sa od aktuálnej situácie. Knižovníci sa môžu zúčastňovať na pravidelných webinároch, ktoré sú venované práci s mládežou. Na portáli uverejnili aktivity najmä na literárne témy.

Informácie o svojich aktivitách pre verejnosť knižnica pravidelne zasielala do Krajského kultúrneho strediska v Žiline, na portály a stránky **Infolib, Kam do mesta, Žilina 24, Žilina dnes** (podujatia väčšieho rozsahu), **Večerník, Žilina, Žilinskému samosprávnemu kraju, S deťmi.com, Taves**.

Týždenník MY Žilinské noviny bol hlavným mediálnym partnerom súťaže **Kniha Horného Považia 2021**.

Partneri v oblasti služieb pre sociálne a zdravotne znevýhodnených sú uvedení v príslušnej časti Služby zdravotne znevýhodneným a iným špecifickým skupinám používateľov.

Medzinárodná spolupráca – prehľad subjektov a aktivít

Vid' aj časť 1.4. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia.

Knižnica má partnerstvá s dvoma zahraničnými knižnicami, ktoré časovo dosahujú takmer štvrtstoročie. **Městská knihovna Frýdek-Místek v Českej republike a Książnica Beskidzka v Bielsku-Bialej** sú partnermi spoločnej literárno-výtvarnej súťaže Tvoríme vlastnú knihu, ktorej prvý ročník sa konal v r. 2000. V roku 2022 prebehli národné kolá súťaže a knižovníci aj súťažiaci deti sa spolu stretli na vyhodnotení medzinárodného kola v Bielsko-Bialej (19.5.2022). Obidve knižnice sú významným partnerom aj pri realizácii cezhraničných európskych projektov, v r. 2022 sa nerealizoval žiadny z nich.

V Českej republike krajská knižnica udržiava spoluprácu aj s **Knihovnou Města Ostravy**, v r. 2022 bez praktickej realizácie.

Dňa 11. mája navštívil knižnicu **čínsky veľvyslanec SUN Lijie** pri príležitosti prezentácie knihy V objatí stepi autorov Mariny Čarnogurskej a fotografa Petra Čaplického a otvorenia výstavy ilustrácií ku knihe.

Knižnica v r. 2022 podala projekt Makerspaces and unusual library activities in Finish libraries do programu Erasmus+, ktorý je zameraný na neformálne vzdelávanie a vďaka jeho podpore sa otvorili možnosti spoznania **fínskych** knižníc.

Česká menšina

Najpočetnejšou na území mesta je česká menšina, ktorú dlhodobo zastupuje na pôde knižnice Český spolok v Žiline, v súčasnosti pôsobiaci ako Český spolok Bratislava, Miestny klub Žilina. Jeho členovia sa v priestoroch knižnice stretávajú na spoločných stretnutiach a poradách. Po pandemickej prestávke sa začali stretnutia opäť konať, v r. 2022 sa členovia stretli na pôde knižnice trikrát. Ako veľmi dôležitú knižnica vyhodnocuje podporu nákupu českých periodík, z ktorej ťažia aj ostatní návštevníci čítarne periodík. Český spolok Bratislava podporil nákup českých periodík sumou 767,96 € v r. 2021 na nákup periodík v roku 2022 a v r. 2022 bola zmluvne dohodnutá suma 559,93 € na predplatné periodickej tlače v roku 2023. Nielen pre túto menšinu nakupuje knižnica aj knihy v češtine, v roku 2022 získala do fondu 761 českých kníh.

Poľská menšina

Druhou početnou menšinou, pre ktorú knižnica pôsobí, je poľská menšina. Knižnica sprístupňuje knižnicu Poľského klubu, ktorá sa rozvíja aj s podporou OZ Polonus. OZ Polonus organizuje najmä v spolupráci s Poľským inštitútom na pôde knižnice výstavy, v r. 2022 výstava Cyprian Kamil Norwid – život a dielo (autoportréty, korešpondencia, prozaická a najmä poetická tvorba a i.). Jedenkrát strávili v knižnici dopoludnie deti z Poľskej škôlky.

Rómska menšina

Knižnica neorganizovala aktivity cielene pre túto menšinu, Rómovia sú vítaní na každom podujatí určenom pre verejnosť. Často však spolupracovala so špeciálnymi školami (napr. Špeciálna základná škola J. Vojsaššáka, Špeciálna základná škola Hurbanova ul.), kde je rómska menšina početnejšie zastúpená.

Zároveň sa dotýka témy rómskej problematiky a tolerance na prednáškach pre študentov SŠ o ľudských právach.

Ukrajinská menšina

Po vypuknutí vojnového konfliktu sa objavila nová početná skupina ľudí zo zahraničia, ktorí prechodne či dlhodobejšie začali žiť v Žiline a jej okolí ako odídenci z vlasti. Knižnice na celom Slovensku hľadali možnosti, ako im vyjsť v ústrety a zmierniť dopad tragických udalostí na ich život. V blízkosti knižnice v budove VURALu vznikol záchytný tábor Camp Žilina. Knižníci usporiadali finančnú zbierku a materiálne pomohli prvej vlne utečencov, ako verejná knižnica poskytli a poskytujú relaxačné a informačné útočisko Ukrajincom bez potreby registrácie. Do fondu sa im podarilo získať 32 dokumentov v ukrajinčine, pričom tým, ktorí majú v meste prechodný pobyt, knižnice požičiava knihy aj absenčne.

Počas júla a augusta pripravovala program pre tábory ukrajinských detí.

3. Riadiaca a kontrolná činnosť

3.1. Výsledky vnútornej kontrolnej činnosti

Krajská knižnica v Žiline vykonávala základnú finančnú kontrolu v zmysle § 7 zákona č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Doklady o vykonaní každej kontroly sú založené pri jednotlivých účtovných dokladoch.

Vedúca knižnično-informačných služieb priebežne kontrolovala dochádzku pracovníkov, obdobne vedúci pracovníci kontrolovali dochádzku pracovníkov vo svojich oddeleniach.

V zmysle zákona č.431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov prebehla 4x počas roka inventarizácia pokladne vrátane kontroly zostatku a dokladová a fyzická inventarizácia majetku.

Vnútorňou kontrolnou činnosťou nebolo zistené žiadne porušenie finančnej disciplíny, pracovného poriadku a príkazov riaditeľky.

3.2. Výsledky kontrolnej činnosti kontrolných orgánov (Útvar hlavného kontrolóra ŽSK, kontrola jednotlivých ministerstiev a ďalších subjektov...)

V októbri 2022 bola vykonaná kontrola Okresným riaditeľstvom hasičského a záchranného zboru v Žiline, nájdené nedostatky boli konzultované s bezpečnostnou technikou Stanislavou Belohorcovou a odstránené. Bolo prekontrolované a opravené núdzové osvetlenie na vrchnom poschodí a núdzovom schodišti.

4. Návštevnosť, výkony a náklady na pracoviská Krajskej knižnice v Žiline

Vid' tabuľku Návštevnosť Krajskej knižnice v Žiline.

5. Otváracie hodiny pre verejnosť a výška registračného poplatku v roku 2022

Krajská knižnica nezmenila svoje tradičné otváracie hodiny, avšak často pristupovala k ich dočasnej zmene z dôvodu riešenia protiepidemických nariadení. Svoje priestory otvárala a následne opäť zatvárala aj podľa toho, v akom rozsahu mohla nechať svoje pracoviská prístupné pre verejnosť na základe aktuálnej situácie.

5.1. Otváracie hodiny

pondelok, utorok, štvrtok, piatok	7:00 – 18:00
streda	12:00 – 19:00
sobota	9:00 – 13:00

5.2. Týždenný výpožičný čas

Týždenný výpožičný čas je 56 hodín, včítane soboty.

5.3. Registračné poplatky na jednotlivých obslužných miestach

V roku 2022 knižnica nezdvihla registračné poplatky a poplatky za knižničné služby, naposledy k tomu došlo 1.9.2020.

Zápisné podľa kategórie používateľov

• zamestnaní	7,00 €
• predškolskí a žiaci do 6 r.	0,00 €
• žiaci ZŠ od 6 rokov	3,00 €
• študenti SŠ a VŠ	4,00 €
• držiteľia preukazu ZŤP, ZŤPP, ZŤPS	3,00 €
• vojnoví veteráni	0,00 €
• dôchodcovia, invalidní dôchodcovia, ženy na MD, nezamestnaní	4,00 €
• darca krvi - držiteľ zlatej Janského pl.	0,00 €
• darca krvi (za ostatých 365 dní)	50 % zľava
• inštitucionálni používatelia	10,00 €
• jednoduchý používateľ	0,50 €
• rodinný preukaz	5,00 € hlavný rodič; 1,00 € ďalší člen rodiny

5.4. Poskytované zľavy

Krajská knižnica v Žiline poskytuje zľavu z registračného poplatku vybraným skupinám používateľov – vid' bod vyššie. S cieľom zaktivizovať používateľskú základňu umožňuje registráciu bezplatne pri špeciálnych príležitostiach (Týždeň slovenských knižníc, Žilinské dni zdravia, bezplatný preukaz za samé jednotky na vysvedčení, Vianočný darček pre priateľa, cena za účasť v súťaži vypisanej KKŽ a iné).

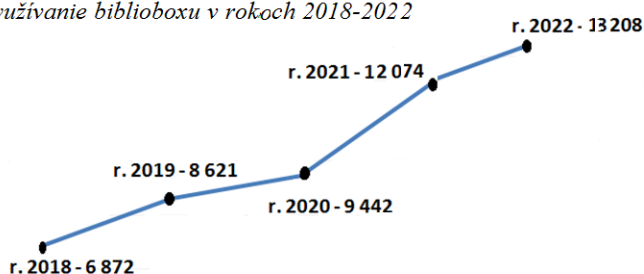
5.5. Zmeny v otváracích hodinách a v registračných poplatkoch v roku 2022

Zmeny v otváracích hodinách knižnice boli dočasné a len v úvode roka, jednak z protipandemických dôvodov a jednak pri prestavbe prizemia (výmena regálov), kedy krátkodobo knižnica obmedzila vstup do knižnice.

Posledná úprava bežných otváracích hodín bola v septembri 2020, kedy centrálna knižnica upravila čas otvorenia v stredu od 12.00 do 19.00.

Počas celého obdobia 24 hodín denne bol prístupný bibliobox knižnice, sprístupnený pre používateľov od októbra 2012.

Využívanie biblioboxu v rokoch 2018-2022

Počet návštev biblioboxu vzrástol oproti roku 2021 o 1134, avšak počet kníh vrátených touto cestou poklesol o 13 507. Eudia, ktorí si požičiavali väčšie množstvá kníh ich radšej vracali osobne, resp. spojili ich odovzdanie z ďalšími výpožičkami.

6. Projekty Krajskej knižnice v Žiline, granty, nadácie

Vid' tabuľkový prehľad Projektov Krajskej knižnice v Žiline

7. Public relations a marketing

7.1. Odborná publikačná činnosť pracovníkov Krajskej knižnice v Žiline

ŠUŠOLIAKOVÁ, Katarína, 2022. Týždeň slovenských knižníc 2022. In: *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*. Roč. 30, č. 2, s. 4-7. ISSN 1335-7905.

SOBOLOVÁ, Božena a Katarína ŠUŠOLIAKOVÁ, 2022. 10. Pamätný výstup na Veľký Rozsutec. In: *Terchová: dvojmesačník všetkých Terchovčanov*. Roč. 33, č. 4, s. 32-33. ISSN 1338-8827.

LAJDOVÁ, Nataša, 2022. Kniha Horného Považia 2021: slávnostné vyhodnotenie súťaže sa konalo 26.4.2022 v priestoroch knižnice. In: [online]. Dostupné z: <https://www.zilinskazupa.sk/sk/aktuality/aktuality/kniha-horneho-povazia-2021-5.html>

NESLUŠANOVÁ, Jana, 2022. Mierová kvapka krvi v Krajskej knižnici v Žiline. In: *Žilinský večerník: týždenník Žilinského kraja*. Roč. 31, č. 17, s. 6. ISSN 1338-1822.

RÁCOVÁ, Jaroslava a Božena SOBOLOVÁ, 2022. Obecná knižnica v Konej - najlepšia knižnica Horného Považia za rok 2021. In: [online]. Dostupné z: <https://www.zilinskazupa.sk/sk/aktuality/aktuality/obecna-kniznica-konskej-najlepsia-kniznica-horneho-povazia-za-rok-2021.html>

RÁCOVÁ, Jaroslava a Božena SOBOLOVÁ, 2022. Obecná knižnica v Konej získala ocenenie najlepšia knižnica Horného Považia. In: *Žilinský večerník: týždenník Žilinského kraja*. Roč. 31, č. 42, s. 7. ISSN 1338-1822.

RÁCOVÁ, Jaroslava a Božena SOBOLOVÁ, 2022. Obecná knižnica v Konej získala ocenenie: knižnica získala titul Najlepšia knižnica Horného Považia za rok 2021. In: *Obecné noviny: týždenník miest a obcí*. Roč. 32, č. 23-24, s. 27.

BERTHOTYOVÁ, Anna, 2022. Nauč ma pliesť, ja ti budem čítať: radi vás privítame každý utorok o 16:00h na Klube ručných prác v Krajskej knižnici v Žiline. In: [online]. Dostupné z: <https://www.zilinskazupa.sk/sk/aktuality/aktuality/nauc-ma-plier-j-a-ti-budem-citat.html>

SOBOLOVÁ, Božena, 2022. Literárny park za knižnicou zažíva priaznivé obdobie. In: *MY: nezávislé noviny pre vašu obec, mesto a región Žilinské noviny*. Roč. 2, č. 190, s. 5. ISSN 1336-0043.

SOBOLOVÁ, Božena, 2022. Knižovníčka Horného Považia 2021 je z Bytče: Krajská knižnica v Žiline odovzdala v máji ocenenie Knižovníčka Horného Považia. In: *Obecné noviny: týždenník miest a obcí*. Roč. 32, č. 23-24, s. 28.

7.2. Publikačná činnosť o kultúrnej organizácii a jej činnosti

7.2.1. Počet titulov článkov vlastných zamestnancov organizácie v printových médiách a v online prostredí

Počet článkov o KKŽ celkovo rozpis: články z tlače 66 , články z internetových portálov 489, celkovo 555

Počet článkov zamestnancov KKŽ v printových médiách : 7

Počet článkov zamestnancov KKŽ na internetových portáloch: 173

7.2.2. Počet titulov článkov iných autorov o organizácii v printových médiách a v online prostredí

Počet článkov iných autorov o KKŽ v printových médiách: 59

Počet článkov iných autorov o KKŽ na internetových portáloch: 316

7.2.3. Počet vydaných tlačových správ

Knižnica vydala v r. 2022 spolu 22 tlačových správ.

Ich zoznam je zverejnený na stránke:

<https://www.krajskakniznicazilina.sk/index.php/category/tlacova-sprava>)

7.2.4. Propagácia a prezentácia kultúrnej organizácie v iných médiách (rozhlas, televízia) a vynaložené finančné prostriedky:

1. Rádio Regina stred, 6.4. 2022 – Tip na dnes, 7:23
2. TV Severka, 24.4.2022, Kniha Horného Považia 2021, slávnostné vyhodnotenie súťaže knižných titulov
3. TV Raj, 4. júla 2022 – Detské leto v knižnici
4. TV Raj, 12. júla – Klub u Knihuľky
5. TV Raj, 10. novembra - Vianoce s detskou knihou v obchodnom centre Mirage
6. TV Považie, regionálna TV, 30.11.2022 – Finančná gramotnosť
7. Rádio Regina, 13. decembra - Tip na dnes
8. TV Severka, 24.4.2022 - Kniha Horného Považia 2021, slávnostné vyhodnotenie súťaže

Počas prevádzkových hodín knižnica využíva prenosnú informačnú tabuľu, ktorú umiestňuje pred vchod do centrálnej knižnice. Na tabuľu inštaluje aktuálne oznamy a pozvánky na pripravované podujatia. Od roku 2018 využíva elektronický prezentačný panel upevnený v blízkosti centrálného výpožičného pultu, na ktorom uverejňuje aktuálne pozvánky.

Od roku 2009 v rámci jednotného informačného systému Žilinského samosprávneho kraja je na budove organizácie umiestnená informačná tabuľa s označením inštitúcie a jej zriaďovateľa. Od r. 2017 je na budove umiestnená informácia o knižnici ako verejnej inštitúcii v meste Žilina v textovej forme a QR kóde.

7.3. Odborná edičná činnosť

Čítam-rozumien-myslím-som! [leták] / zost. Anna Berthotyová. - Žilina: Krajská knižnica v Žiline, 2022. – 1 s.

Drotárstvo v diele Vladimíra Ferka : bibliografický súpis / zost. Nataša Lajdová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Goran Lenčo : bibliografický leták pri príležitosti 35. výročia narodenia / zost. Ivana Uríková – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Jozef Gabčík : bibliografický leták pri príležitosti 100. výročia narodenia a 80. výročie úmrtia / zost. Ivana Uríková – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Jozef Božetech Klemens : bibliografický leták pri príležitosti 205. výročia narodenia / zost. Ivana Uríková – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022

Kalendárium výročí osobností okresu Žilina a Bytča v roku 2022 / zost. Nataša Lajdová, Ivana Uríková. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Kniha roka 2021 : víťazné knihy regionálnych čitateľských súťaží ŽSK : bibliografický súpis / zost. Nataša Lajdová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Krajská knižnica v Žiline v médiách : bibliografický súpis článkov za rok 2021 / zost. Ivana Uríková. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022

Krajská knižnica v Žiline : Správa o činnosti v r. 2021 / zost. Katarína Šušoliaková, Zuzana Mjartanová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2021. – 113 s.

Pavol Prikrýl : výberová personálna bibliografia pri príležitosti 60. výročia narodenia / zost. Nataša Lajdová, Ivana Uríková – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Regionálne výstavy v roku 2021 : bibliografický leták / zost., Nataša Lajdová – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022.

Regionálne knižnice Žilinského samosprávneho kraja 2021 [vizuálna prezentácia údajov online] / zost. Anna Berthotyová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022. – 2 s. + 4 tab. <https://www.krajskakniznicazilina.sk/clanky/2022/08/RK%20%C5%BDSK%202021.jpg>

Rok 2021 v mestských knižniciach v Žilinskom samosprávnom kraji [vizuálna prezentácia údajov online]/zost. Anna Berthotyová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022. <https://www.krajskakniznicazilina.sk/menu/prekniz/vkr/mk/mk2021.pdf>

Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2021 : knižnice, štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie... / zost. Jaroslava Rácová, Božena Sobolová – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2022. – 34 s.

Podcasty s finančnou pomocou Mesta Žilina na www.krajskakniznicazilina.sk

<https://open.spotify.com/show/0I0BlqZNB5q8UhLoLW2ZHO>

- Štefan Atila Brezány (1909 – 1992) – básnik
- Ján Lenčo (1933 – 2012) - spisovateľ, literárny kritik, recenzent, esejista a prekladateľ
- Ján Frátrik (1916 – 2000) – básnik, prekladateľ a pedagóg
- Alexander Lombardini (1851 – 1897) - právnik, vlastivedný pracovník, archivár a amatérsky historik
- Ján Dadan (1662 – 1704) – prvý známy kníhtlačiar v Žiline, exulant českého pôvodu
- Ivan Hálek (1872 – 1945) - český lekár, humanista, spisovateľ, publicista, prekladateľ a pedagóg, ktorý pôsobil na Slovensku
- Jozef Božetech Klemens (1817 – 1883) - maliar, učiteľ, sochár, technik, prírodovedec

7.4 Web stránka knižnice

www.krajskakniznicazilina.sk

WWW stránka, ako hlavný nástroj v online priestore na sprostredkovanie potrebných informácií o knižnici a jej fungovaní, je vytvorená v redakčnom systéme Wordpress a umiestnená na výkonnom serveri Žilinskej univerzity v Žiline. Základy aktuálneho vizuálu boli postavené v r. 2018. Je hlavným nástrojom na sprostredkovanie potrebných informácií o knižnici a jej fungovaní pre verejnosť. WWW

stránku navštevujú aj tí používatelia, pre ktorých sú sociálne siete neatraktívne. Knižnica touto cestou zverejňuje vybrané hlavné dokumenty, Knižničný a výpožičný poriadok, aktuálne otváracie hodiny, informácie o ponúkaných službách a pripravovaných či zrealizovaných aktivitách, o histórii inštitúcie a i. Navštevníci stránky tu nájdu prepojenie s online katalógom a všetkými sociálnymi sieťami knižnice.

Záujem je aj o komunikáciu s knižnicou cez kontaktný formulár, presmerovaný na mail kniznica@krajaskniznicazilina.sk. Väčšina otázok sa týka konkrétnych titulov kníh vo fonde knižnice a jej služieb, možností prolongácie výpožičiek a pod. Mesačne býva cca 100 dotazov.

Aktuálne najnavštevovanejšou je podstránka <http://katalog.krajaskniznicazilina.sk/Carmen/>, na ktorej je umiestnený link na online katalóg Carmen, prinášajúci informácie o knižničných dokumentoch, vrátane ich aktuálneho stavu (lokácia, požičaný do, rezervovaný a pod.). Na stránke katalógu je link na Súborný katalóg knižníc Žilinského samosprávneho kraja.

7.5. Sociálne siete

Veľká časť, najmä mladých ľudí uprednostňuje ako zdroj informácií a komunikácie sociálne siete, a preto krajská knižnica vytvorila svoj profil na najvyužívanejších sieťach na Slovensku:

Facebook – knižnica touto cestou komunikuje všetky aktuality (zmeny v bežnej prevádzke a pod.), propaguje knižný fond a podujatia, zverejňuje fotografie z prostredia knižnice, realizuje krátke online súťaže, zdieľa zaujímavé štatistiky v podobe infografík a odkazuje na ďalší obsah na iných sociálnych sieťach, ako napr. YouTube, Blogger (blog) či podcast na platformách Anchor a Spotify. Informácie, ktoré knižnica chcela dať do pozornosti, ponúkala vo forme stories, príbehov.

Instagram – knižnica prostredníctvom tejto siete oslovuje mladšie publikum. Propaguje a informuje podobne ako na FB, avšak predovšetkým formou fotografií/obrázok. Obdobne využíva na propagáciu aj. stories (príbehy), ktoré po 24 hodinách miznú (propaguje tak aktuálne podujatia, prípadne zdieľa obsah priateľských stránok knižníc a pod.).

Twitter – prostredníctvom tejto sociálnej siete má knižnica najmenší obsah, pravidelne na nej publikuje týždenný mailchimp newsletter.

7.6. Ďalšie aktivity knižnice v online prostredí

Knižnica prevádzkuje svoje konto aj na video kanáli **Youtube**, ktorý ostal aktívne využívaný aj počas obdobi s uvoľnenými protiepidemiologickými pravidlami. Na tejto video platforme knižnica približuje ľuďom literatúru v rôznych podobách (či už zábavných alebo seriózných) ako sú prednášky, odporúčania, návody ako sa orientovať v knižnici či online katalógu, avšak ponúka aj tvorivé dielne pre deti alebo zaujímavosti z okolia Žiliny. V roku 2022 bolo zverejnených 14 krátkych videí.

Blogger – knižnica od začiatku blogu v máji 2017 zverejnila takmer 226 blogov v podobe recenzií a odporúčaní na konkrétne knihy, návodov ako využívať niektoré z knižničných služieb alebo ako sa orientovať v online katalógu. Knižnica blogy zverejňuje s dvojtýždňovou periodicitou.

Podcast (Anchor, Spotify) – knižnica v roku 2021 spustila nový spôsob komunikácie/propagácie knižnice. Súčasným celosvetovým trendom sa stali podcasty. Podcasty majú byť prostredím, kde si poslucháči budú môcť vybudovať neformálny vzťah s knižnicou a jej zamestnancami. Obsah je aktuálne tvorený predovšetkým priateľskými rozhovormi medzi knihovníkmi zameranými na literatúru, zároveň v niektorých častiach knižnica predstavuje konkrétneho knihovníka a jeho záľuby či jeho osobnosť. Väčší informačný význam podcastom knižnica vniesla vďaka realizácii projektu Osobnosti mesta a predstavila postupne touto formou viacerých žilinských rodákov.

7.7. Iné marketingové aktivity

Výrazne marketingovo bol zameraný projekt Development of the content marketing of the collection in the Regional library of Zilina, podaný do DOORS - The European Network of Science Centres and Museums, knihovníčky prešli do projektového predkola.

Informácie o aktivitách a aktuálnom dianí knižnica prinášala na stránkach regionálnych printových či online médií, vo vysielaní regionálnych aj celoštátnych televízií, prostredníctvom internetu. O svojom dianí knižnica vydávala tlačové správy, informovala na web stránke KKŽ a ŽSK, pravidelne rozposielala newsletter, obsahovo sa spolupodieľala na tvorbe mesačníka Krajského kultúrneho strediska Laľaho, propagovala sa na stránke Kam do mesta, Zilina.sk a i.

Vo svojich tlačových aj internetových materiáloch knižnica neprestala poukazovať na titul udelený Ministerkou kultúry SR Knižnica roka 2020 s cieľom poukázať na svoje miesto v živote mesta, svojom regióne i v slovenskom knihovníctve, na ktoré sú žilinskí knihovníci hrdí.

Koncom roka pripravovala propagáciu týždňa o vesmíre a rezervovala si 5 veľkoplošných citylightov, na ktorých veľké januárové (2023) podujatie prezentovala pod svojim logom.

Na svojej www stránke knižnica zverejňuje od r. 2020 krátke propagačné 3D video o knižnici a jej službách a sprístupňuje objekt knižnice formou virtuálnej prehliadky 360°. Virtuálna 3D prehliadka knižnice je spojená s možnosťou ovládania pomocou klávesnice, obsahuje podrobný audio komentár pre nepočujúceho používateľa a preklad do posunkovej (znakovej) reči a verziu pre nevidiacich.

Virtuálna prehliadka Krajskej knižnice v Žiline je dostupná na stránke <https://kniznica-zilina.3-d.sk/> a je optimalizovaná pre osobné počítače, mobily, tablety, 3D okuliare.

S Mestským divadlom Žilina začala spoločnú marketingovú aktivitu Zaži a čítaj, Čítaj a zaži.

Na svoju prítomnosť v meste a potrebu čítania upozorňuje návštevníkov iných inštitúcií a partnerských organizácií projektom Daruj knihu nový domov.

8. Ocenenia Krajskej knižnice v Žiline a jej pracovníkov

Od 6. júla 2021 je knižnica nositeľkou *Ceny ministerky kultúry Slovenskej republiky* Natálie Milanovej Knižnica roka 2020. Cena bola udelená Krajskej knižnici v Žiline za aktívnu prácu na skvalitnení služieb pre používateľov a rozsiahlu rekonštrukciu knižničných priestorov, ktorá prispela k vytvoreniu moderného, funkčného a inkluzívneho prostredia pre návštevníkov a knihovníkov.

Dňa 20.09.2022 v Národnom dome v Slovenskom komornom divadle v Martine ocenila predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja Erika Jurinová piatich *pracovníkov Krajskej knižnice v Žiline* za ich dlhoročný prínos k rozvoju kultúrnej inštitúcie ŽSK. Ocenené boli: Renáta Halúsková, Zuzana Štofková, Ivana Uriková, Božena Sobolová a Alena Kumičiková.

9. Majetok vo vlastníctve ŽSK v správe Krajskej knižnice v Žiline, priestorové podmienky, výstavba, rekonštrukcie

9.1. Pasportizácia nehnuteľného majetku vo vlastníctve ŽSK v správe kultúrnej organizácie, počet spravovaných nehnuteľností, názov, súpisné číslo, parcelné číslo, číslo LV, vecné bremená, plocha centrálného objektu, pobočiek, expozícií...) – tabuľka

9.2. Aktuálny stavebnotechnický stav nehnuteľností

Druhé poschodie centrálného objektu KKŽ prešlo koncom roka 2018 prvou etapou rekonštrukcie (rekonštrukcia elektroinštalácie, osvetlenia, internetovej siete, inštalácia zasúvacích stien so zvukovou izoláciou, rekonštrukcia nakladacej rampy). Na začiatku roka 2020 sa začala druhá etapa, ktorá prebehla v prvej polovici roka a zrekonštruované priestory boli otvorené 1.7.2020. Jej obsahom bola rekonštrukcia elektroinštalácie prízemnia, osvetlenia, internetovej siete, dispozičná zmena hlavného vstupu do knižnice, odstránenie zádveria a výmena dverí vo vstupe pre imobilných, výmena dlažby, odstránenie podhládov, presklenie steny do letnej čítárne, rozšírenie spevnenej plochy letnej čítárne, výmena dverí zadného vchodu, výmena okien, rekonštrukcia vzduchotechniky, dobudovania okna na východnej časti objektu, rekonštrukcia požiarneho vodovodu, inštalácia EPS.

V budúcnosti je potrebné:

- Rekonštrukcia elektroinštalácie, osvetlenia a internetovej siete na 1. poschodí objektu KKŽ.

- Odstránenie podhl'adov na 1. poschodí objektu KKŽ.
- Rekonštrukcia vzduchotechniky na 1. poschodí objektu KKŽ.
- Výmena hliníkových okien na 1. poschodí objektu KKŽ vrátane inštalácie exteriérových /čelná strana objektu/ a interiérových žalúzií.
- Vybudovanie „tichej študovne“ na úseku odbornej literatúry na 1. poschodí.
- Zasklenie schodiska na 2. poschodí.
- Výmena dverí do klubovne za priehľadné sklené dvere.
- Vybudovanie parkovacích miest pre zamestnancov a používateľov knižnice – Krajská knižnica v Žiline má t.č. dve + dve provízorne parkovacie miesta pre zamestnancov knižnice. Je nevyhnutné vybudovať min. 3 parkovacie miesta pre používateľov knižnice, čo je bežným štandardom verejných knižníc.
- Rekonštrukcia strechy.
- Rekonštrukcia suterénu knižnice (elektroinštalácia, osvetlenie, internetová sieť, podlaha).
- Zateplenie fasády podľa aktuálnych noriem.
- Rekonštrukcia a zateplenie strechy.

9.3. Prevádzkované priestory prenajaté od iných subjektov - tabuľka

9.4. Spravované priestory prenajaté iným subjektom – tabuľka

9.5. Rekonštrukcie (názov akcie, realizované práce, objem finančných prostriedkov) spolu, z toho za rok 2022

V roku 2022 nebola realizovaná žiadna rekonštrukcia v objekte KKŽ.

9.6. Opravy a údržba celkom a z toho riešenie havárií (názov akcie, realizované práce, objem finančných prostriedkov za rok 2022)

V roku 2022 sa realizovali bežné opravy a údržba kancelárskych strojov, čistenie, oprava odkvapových zvodov a žľabov, oprava núdzového osvetlenia, oprava elektroinštalácie, garážových dverí, servis výťahů, klimatizácie, údržba počítačových sietí.

Spolu bolo v roku 2022 vynaložených na opravu a údržbu 12 507,55 EUR.

9.7. Vozový park. tabuľka

9.8. Poistenie majetku – tabuľka

9.9. Plnenie úloh na úseku BOZP, PO (uved'te, či je plnenie úloh zabezpečené vlastnými pracovníkmi, príp. dodávateľsky)

Plnenie úloh na úseku BOZP a PO je zabezpečované dodávateľsky prostredníctvom spoločnosti BEZPO.

10. Ročné dane z nehnuteľností - tabuľka

11. Elektronizácia, automatizácia, technické vybavenie, výpočtová technika, elektronické médiá

Krajská knižnica v Žiline má ako každá súčasná verejná inštitúcia na Slovensku svoje základné procesy realizované efektívne s využitím moderných technických a softvérových prostriedkov.

Základné zabezpečené procesy:

Ekonomická agenda	- mzdová (MAGMA) - účtovnícka agenda (účtovným programom ISPIN) - registratúra (Fabasoft) - evidencia dochádzky (Dochádzkový systém Fingera)
Knižnično-informačný systém	- KIS Clavius
Ochrana objektu	- bezpečnostný systém realizovaný prostr. Stopkrimi
Protipožiarna ochrana	- protipožiarny systém v rekonštruovaných priestoroch

Personálna a mzdová agenda, Fabasoft

Krajská knižnica v Žiline je ako každá organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja zapojená do siete VUCNET, v rámci ktorej realizuje na báze ADSL pripojenia svoju personálnu a účtovnícku agendu. Pracovníčky oddelenia ekonomicko-technickej činnosti pracujú s programom personálnej a mzdovej agendy **MAGMA** a účtovným programom **ISPIN** od januára 2007.

Agenda registratúry je realizovaná v automatizovanom systéme pre správu registratúry Fabasoft.

Elektronický dochádzkový systém Fingera

Od roku 2014 má knižnica elektronický dochádzkový systém **Fingera**, ktorý umožňuje správu dochádzky a prináša zamestnancom komfortný prístup k svojim dátam prostredníctvom internetu.

Knižnično-informačný systém

Knižnično-informačné služby pracujú na technologickej báze knižnično-informačného systému Clavius (KIS Clavius), ktorý pracuje s agendou registrácie používateľov a návštevníkov, výpožičných služieb, získavania, spracovávaní a sprístupňovania dokumentov, informácií o podujatiach a o knižniciach. Prostredníctvom online katalógu Carmen zabezpečuje spojenie knižnice s používateľmi knižničných služieb.

Vo svojej modernej histórii knižnica spracovávala knižničné dáta v troch systémoch:

- Smartlib (1993 – 1997, firma Abakus Slovakia),
- Rapid Library (1997 – 2012, firma Cosmotron),
- Clavius (od roku 2012, firma Lanius).

KIS Clavius knižnica získala v r. 2012 ako softvér novej generácie, ktorý však už má v dnešnej dobe nástupnícky systém KIS Tritius. Bol v knižnici implementovaný v rámci realizácie projektu Informácie bez hraníc (Budovanie informačnej spoločnosti prostredníctvom prepojenia knižnično-informačných systémov). Krajská knižnica a regionálne knižnice ŽSK získali jednotný nástroj nielen pre efektívne realizovanie knižnično-informačných procesov a služieb, ale aj pre vzájomnú medziknižničnú výmenu bibliografických záznamov a budovanie spoločnej databázy – súborného katalógu regionálnych knižníc ŽSK.

Pokojnejšia doba po pandemických rokoch 2020 a 2021, kedy knižnica musela riešiť karanténu, zatváracie obdobia, maximálnu návštevnosť v jednom čase a najmä odčlenenie pobočiek, nevyžadovala väčšie zásahy do zabehnutých procesov. Riešilo sa zaokrúhľovanie platieb v hotovosti po zrušení menších centových mincí, ktoré sa však týkalo len platieb za stratené dokumenty. Riešilo sa prepájanie s digitálnou kartou Paysy a využívanie digitálnych kníh v databáze KUBO.

Knižnica začala riešiť aj možnosti prechodu na iný knižničný systém vzhľadom na to, že KIS Clavius sa prestal vyvíjať z dôvodu nástupníctva KIS Tritius.

Internetové pripojenie

Technologickým základom pre implementáciu knižničného softvéru a komunikáciu medzi knižnicou a používateľmi je internet; knižnica je do internetu pripojená prostredníctvom optickej siete **SANET**, ktorá má prenosovú rýchlosť 100 MBs. Rýchle spojenie už niekoľko rokov umožňuje knižnici bezporuchové prepojenie s okolitým virtuálnym svetom, s dôležitými zdrojmi dát a následne kvalitné rešeršné či iné internetové služby. Používatelia môžu prostredníctvom online katalógu vkladať svoje dáta do systému v predregistrácii, môžu prehliadať katalóg a vyhľadávať si knihy podľa zvolených kritérií a po prihlásení do svojho konta si rezervujú dokumenty (2 830), predlžujú výpožičky(10 237), žiadajú odloženie kníh (150) či zakúpenie nových titulov (105).

V centrálnej budove je pripojenie na internet zabezpečované aj **WiFi** technológiou prostredníctvom Access point zariadenia AP Unifi-AC LR, AP MIMO 2,4G/5G, ktoré vykrývajú signálom najmä dve vyššie poschodia. Po rekonštrukcii prízemí v r. 2020 bol jeden AP doplnený aj pre komunikáciu zo Zóny 12-19 a príslušných priestorov. Táto časť však získala po rekonštrukcii pevné pripojenie do internetovej siete aj pre používateľov a pevné pripojenie v prednej časti knižnice (pracovný pult, internetová študovňa). Za kvalitným pripojením zaostáva 1. poschodie knižnice, kde sa nachádza úsek odbornej literatúry a študovňa. Trvalému pripojeniu počítačov bránia káble, ktoré sa tiahnu po priestore, elektrická i počítačová sieť je poddimenzovaná a nezodpovedá záujmu zo strany študentov a iných návštevníkov. Knižnica riešiť výpadky v elektrickej sieti, ktoré spôsobovali chybnosť počítačov. V neskoršej budúcnosti je potrebné v archíve knižnice posilniť elektrickú a počítačovú sieť v súvislosti s plánmi knižnice vytvoriť tu Fablab. Kvalitné a funkčné pripojenie na internet a spoľahlivé prepojenie pracovných staníc v knižničnej sieti so serverom je momentálne garantované na dvoch podlažiach. Sieť pokrýva aj miesta, ktoré predtým nemohli byť využívané (internetová študovňa, Zóna 12-19).

Typ pripojenia	Prenosová rýchlosť
Optická sieť	100 Mbs
WIFI	15 Mbps
VUCNET /ADSL/	512 kbps

Využívanie internetu v knižnici dlhodobo klesá, aj keď medziročne vzrástlo v súlade s nárastom návštevnosti knižnice. Do knižnice prichádzajú ľudia s mobilnými telefónmi a mobilným internetom, s vlastnými notebookmi, ktorými sa pripájajú na wifi sieť v knižnici po zadaní hesla. Pripojenie cez wifi sa štatisticky nesleduje. Domácnosti sú bežne vybavené internetovým pripojením, a tak knižnica ostáva miestom pre sociálne slabšie vrstvy a ľudí s príležitostnými komunikačnými potrebami, napr. pre turistov. Počet internetových návštevníkov bol v roku 2022 vyšší o 217, v knižnici internetovú študovňu navštívilo 732 osôb. Návštevníci majú možnosť využívať aj techniku v kútiku pre teenagerov (Zóna 12-19), kde sú 3 počítače all-in-one a online katalóg. Na týchto počítačoch a obdobne na dvoch študijných počítačových staniciach sa návštevnosť nesleduje, keďže nie sú spojené s platenými službami. Štyri počítačové stanice sú umiestnené aj priamo v študovni, kde sa nachádza aj špecializované pracovisko pre ľudí so sluchovým a zrakovým handicapom so špeciálnou technikou (2 počítače HP Pro 300 G3, monitory 24" LED Philips, multifunkčné zariadenie HP LaserJet Pro 500 Color MFP, 3D skener Matter nad Form v2 s Quickscan, skenovacie pero ScanMarkerAir Deluxe a prenosný systém s indukčnou slučkou LA-90).

Projekt Príspevok k odstraňovaniu bariér zdravotne znevýhodnených v knižnici, 2020 (GS mesta Žilina, sociálna oblasť) rovnako prispel k skvalitneniu služieb pre znevýhodnených používateľov obstaraním ďalších kompenzačných pomôcok (prenosný systém s indukčnou slučkou LA-90 s inštaláciou a zaškolením na mieste pre ďalšie obslužné miesto, tablet iGET Tablet SMART s free softvérom pre transkripciu hovoreného slova do písma, android pack - skenovacie pero ScanMarkerAir Deluxe s tabletom Lenovo).

Materiálne a technické vybavenie

Základom materiálno-technického vybavenia knižnice sú počítače, na ktorých sa realizuje ekonomická a knižnično-informačná agenda. V roku 2022 knižnica pristúpila k prehodnocovaniu stavu techniky, aby odľahčila sklad od zastaraných a nefunkčných počítačov, monitorov a tlačiarňí. Vyradila 22 počítačových zostáv, 5 samostatných počítačov vrátane notebookov, 5 LCD monitorov, 2 tenkých klientov, 9 tlačiarňí, zastaralú techniku z pobočky Vlčince, ale aj inú techniku (mikrovlnka, televízny prijímač, digitálny fotoaparát, digitálny projektor, fax a iné).

Zároveň svoje technické vybavenie obnovila, výpočtovú techniku doplnili notebooky pre zamestnancov a notebooky určené na vzdelávacie aktivity. Knižnica zakúpila z vlastných zdrojov 4 notebooky ASUS TUF Gaming F15 FX506HC-HN006W Eclipse Gray), začiatkom roka 2023 doplnila vybavenie o ďalšiu techniku (4 notebooky).

Na konci roka 2022 knižnica mala v počítačovej sieti:

Počítače, vrátane notebookov a all-in-one: **66**

Servere: Supermicro SMC XE31225M-R500-1 a Supermicro SMC XE31225M-R500-2 (prevádzka program Clavius, súborný katalóg, úložisko dát). Tretí server, získaný v rámci realizácie projektu Informácie bez hraníc, slúži ako webový server a je na ňom nainštalovaný katalóg Carmen.

V spoločenskej miestnosti sa pokazil digitálny projektor prepojený s interaktívnou tabuľou a knižnica ho nahradila novým - Epson EB530.

Počas celého roka knižnica aktívne používala digitálny fotoaparát Zrkadlovka Nikon D5600+, 18-140, AF-S VR čierny, pamäťová karta Sandisk 128 GB, Video kábel Vention Mini HDMI, Statív Vanguard Vesta, získaný v r. 2021 a vďaka projektu Osobnosti mesta túto techniku doplnila v r. 2022 o 3x mikrofóny na nahrávanie podcastov, 2x nahrávanie hlasu a 1 mikrofón ku kamere, 1x stojan na mikrofón spolu za 230 €. Techniku využila na streamovanie aj na tvorbu podcastov.

Tab. 1 Hardvér a iné technické vybavenie

Počet PC spolu	Z toho prístupných pre verejnosť
66	22

Z počtu 66 je zapojených aktuálne pre verejnosť 22 (4 notebooky na školiace účely) a všetky majú prístup na internet. Celkovo je v knižničnej vnútornej či internetovej sieti zapojených 47 počítačov.

Koncom roka 2018 bola podpísaná dohoda s firmou SVOP, s.r.o., na základe ktorej začali práce pre zapojenie knižnice do konzorcia Infogate. Po dvoch mesiacoch sa knižničné dáta dostali do spoločného vyhľadávacieho rozhrania a záujemcovia aj touto cestou môžu získavať informácie o knižničných dokumentoch. Knižnica má vytvorené svoje konto a portál využívala aj v rešeršnej činnosti.

Prostredníctvom realizácie projektu Seniori programujú v knižnici knižnica zakúpila technické vybavenie v hodnote 1 704 €: 5 základných sád micro:bit „Učíme s hardvérom“ v hodnote 200 €, 3D tlačiareň Prusa MINI+ a filamenty v celkovej hodnote 547 €, 5 programovateľných stavebníc mBot2 za 921 € a 3 programovateľné stavebnice Cutebot. Knižnica tak rozšírila svoje možnosti samostatne realizovať vzdelávacie aktivity pre deti aj pre záujemcov vyššieho veku v oblasti programovania.

Od r. 2016 aj vďaka podpore Nadácie KIA Motors Slovakia vlastní knižnica 5 kusov čítačiek e-kníh Pocketbook 626 Touch Lux 3 a 7 MP3 prehrávačov zvukových kníh (Sandisk Clip Jam MP3 8GB a Transcend T.sonic 850 8GB).

Otázku ochrany knižničnej siete pred vírusmi a údržby pracovných staníc knižnica riešila na základe servisnej zmluvy s firmou I-TECH s.r.o.

Elektronizáciu využíva knižnica aj pri vyhľadávaní relevantných dokumentov. Rešeršná činnosť je jednou z kľúčových služieb pre študentov a odborníkov z rôznych oblastí. Knižnica vypracovala 419 rešerší zo slovenských a zahraničných zdrojov, a to vďaka účasti v konzorciu Knižnice pre Slovensko, ktoré jej otvorilo bránu k mnohým bibliografickým aj plnotextovým zdrojom. Prostredníctvom CVTI vyhľadávali pracovníci knižnice v 12 databázach. CVTI podalo pomocnú ruku knižnici aj pri digitalizácii a do Bratislavského digitalizačného centra odišlo koncom roka 240 regionálnych periodík a iných zdrojov na digitalizáciu. Z výsledkov budú môcť ťažiť používatelia knižnice v priestoroch knižnice už tento rok. Niektoré periodiká už v minulosti pomohlo zdigitalizovať Centrum excelentnosti Žilinskej univerzity v Žiline.

Od r. 2019 sú záznamy knižnice pripojené do spoločnej databázy **Infogate**, ktorá združuje vybrané slovenské knižnice a sprístupňuje cez jednotné vyhľadávacie prostredie viac ako 1 500 000 bibliografických záznamov slovenských knižníc.

12. Personálna oblasť, personálne vybavenie - tabuľka

12.1 Organizačná štruktúra, kvalifikačná štruktúra, veková štruktúra zamestnancov, priemerná mzda

Počet pracovníkov Krajskej knižnice v Žiline (včítane R):

- fyzický stav 44
- priemerný prepočítaný stav: 38,3 (celoročný priemer)

Tab. 2 **Organizačná štruktúra**

Oddelenie/úsek	skutočnosť k 31. 12. 2022	
	Fyzické osoby	Prepoč. stav
Riaditeľ	1	1
Odd. knižnično-informačných fondov	3	2,5
Odd. knižnično-informačných služieb	28	24,4
úsek bibliografie	3	2,5
Odd. koordinácie a metodiky	3	2,5
Odd. ekonomicko-technickej činnosti	6	5,4
Celkový počet zamestnancov	44	38,30
Z celkového počtu: Pracovníci na chránených pracoviskách	9	5,10
Z celkového počtu: Pracovníci R	11	6,9

Počet zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti (prepočítaný stav)

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
31,40	32,60	32,40	32,40	31,65	31,90	28,60	28,4

Tab. 3 Veková štruktúra zamestnancov vo fyzických osobách

Vek zamestnancov	Počet zamestnancov
do 30 rokov	2
31 – 40 rokov	9
41 – 50 rokov	8
51 a viac rokov	25
Spolu	44
Priemerný vek	49

Tab. 4 Kvalifikačná štruktúra zamestnancov vo fyzických osobách

Dosiahnutý stupeň vzdelania	Počet zamestnancov
Základné	1
Stredné	5
Úplné stredné	21
Bakalárske	1
Vysokoškolské	16
Spolu	44

12.2. Počet zamestnancov na dohody, sezónnych zamestnancov, chránené pracovné miesta, aktivační zamestnanci

Počas roka knižnica uzatvorila 7 dohôd o vykonaní práce. Knižnica zamestnávala aj dvoch pracovníkov na základe dohody s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline.

V roku 2022 mala Krajská knižnica v Žiline 9 chránených pracovných miest, v rámci ktorých pracovníci zabezpečovali reprografické služby, práce súvisiace s ochranou knižných fondov a prevádzku internetového pracoviska v centrálnej knižnici.

13. Práca s dobrovoľníkmi

13.1. Počet zmluvných dobrovoľníkov

S účinnosťou od 1.1.2022 podpísala knižnica Dohodu č. 21/25/010/50 uzatvorenú podľa § 10 ods. 3, ods. 11 a nasl. zákona Č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov s ÚPSVaR Žilina, na základe ktorej sa jej vytvoril priestor pre uzatvorenie zmluvy o dobrovoľníckej činnosti s 2 dobrovoľníkmi na 32 hodín mesačne (§ 10 zákona). Realizovali pomocné práce, opravu knižničného fondu, kompletizáciu periodickej tlače, spracovávanie zoznamov vyradenej literatúry a pod.

Krajská knižnica v Žiline využíva i prácu ďalších dobrovoľníkov, ktorú však zmluvne podloženú nemá, pretože sa jedná o spoluprácu príležitostnú a menšieho rozsahu. Zameranie pomoci zo strany dobrovoľníkov je najmä na organizáciu kultúrnych podujatí, pomoc pri anketách a súťažiach. Jedná sa predovšetkým o mladých ľudí, mamičky a spolupracujúcich členov záujmových združení a mimovládnych organizácií.

13.2. Občianske združenia pracujúce pri organizáciách

Dňa 14.8.2003 pracovníci a podporovatelia Krajskej knižnici v Žiline prijali stanovky občianskeho združenia Brána poznania, ktoré podporuje aktivity knižnice a nákup knižničných fondov. Zo získanej podpory formou 2% z dane z príjmu od svojich sympatizantov združenie podporilo v r. 2022 realizáciu 8. ročníka celoslovenskej súťaže Literárna cena Janka Frátrika (2022) - zakúpilo knižné poukážky - ceny pre víťazov v hodnote 255 € a zabezpečilo občerstvenie na slávnostnom vyhodnotení.

Občianske združenie v roku 2022 zorganizovalo i cyklus vzdelávacích a klubových podujatí s tematikou technickej tvorivosti a inovátorstva v krajskej knižnici (zaplatený honorár vo výške 268 € pre Michala Hoča).

ODBORNÁ ČINNOSŤ KNIŽNICE

1. Základné činnosti knižnice

1.1. Knižničné fondy

Zákon o knižniciach č.126/2015 Z.z. definuje knižničný fond ako súbor všetkých knižničných dokumentov, účelovo vybraných, sústavne doplňovaných, uchovávaných, ochraňovaných a sprístupňovaných používateľovi.

Fond Krajskej knižnice v Žiline k 31.12.2022 mal veľkosť 171 979 knižničných jednotiek (KJ).

Tvorili ho:

knihy,
periodiká,
študentské práce,
kartografické dokumenty,
normy,
audiovizuálne dokumenty – hudobné CD, DVD so zvukovými knihami, platne, filmy,
spoločenské hry a didaktické pomôcky,
elektronické dokumenty CDROMy.

Zároveň knižnica ponúkala svojim čitateľom cirkulujúci fond zvukových kníh vo formáte MP3 na DVD, výpožičky elektronických kníh prostredníctvom poskytovateľov KUBOMedia a Palmknihy.cz, ktoré však nie sú súčasťou knižničného fondu. V prípade Palmknihy sú informácie o ponúkaných e-knihách integrované do online katalógu.

Tabuľka 1 Zloženie knižničného fondu podľa druhu

Druh dokumentu	r.2021	r.2022	Rozdiel	% z celku 2021	% z celku 2022	Rozdiel v %
knižničný fond	185 154	171 979	- 13 175	100	100	0
z toho špec. dokumenty	5 276	5 282	6	2,85	3,07	+ 0,22
z toho el. dokumenty	88	93	0	0,05	0,05	0,00
iné špec. dokumenty	5 188	5 189	0	2,8	3,02	+ 0,22
odborná pre dosp. + ŠD	90 120	78 671	- 11 449	48,67	45,74	- 2,93
krásna pre dosp. + ŠD	51 593	49 535	- 2 058	27,86	28,80	+ 0,94
odborná pre deti + ŠD	6 291	6 286	- 5	3,40	3,66	+ 0,26
krásna pre deti + ŠD	37 150	37 487	337	20,06	21,80	+ 1,74
periodiká – tituly	193	184	- 7			
periodiká – exempláre	201	186	- 15			

Fond knižnice **poklesol o 13 175 KJ.**

Dôvodom poklesu nebol nízky nákup knižničného fondu, ale vysoký úbytok. Knižnica vyradila **17 954** dokumentov, ktoré boli mimo záujmu používateľov už niekoľko rokov. Redukciu fondu teda používatelia nepocítili, naopak, voľne sprístupnený fond bol prehľadnejší a ľahšie dostupný. Exempláre, u ktorých knižnica predpokladala prípadné využitie v budúcnosti boli premiestnené do archívu, predtým sa však realizovala očista archívneho fondu. Mnoho kníh bolo zastaralých a niektoré aj fyzicky poškodené, po ponuke iným knižniciam boli ponúknuté na predaj návštevníkom knižnice.

Pri vyradovaní knižnica postupovala podľa internej Smernice riaditeľky Krajskej knižnice v Žiline o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízií knižničného fondu, knihy boli ponúknuté SNK v Martine a ich zoznam bol vystavený na WWW stránke knižnice. Poškodené knihy, ktoré už nebolo možné alebo potrebné opravovať, boli fyzicky zlikvidované.

Od roku 2009 knižnica ponúka vyradené knihy v multiplicitných exemplároch záujemcom formou predaja a o niektoré z nich bol pri stanovení symbolickej ceny pomerne veľký záujem. Preto začali pracovníci určovať cenu individuálne podľa zachovalosti a žiadanosti ponúkaného titulu. Novou formou predaja sa stal internetový obchod Čarovná polička, prostredníctvom ktorého knižnica predala 55 kníh. Knihovníci povzbudzujú návštevníkov, aby si sami prichádzali vymieňať či predávať knihy na Burze kníh, ktorá sa koná raz mesačne v sobotu.

Očista fondu sa týkala takmer všetkých úsekov, na začiatku roka to bol prioritne úsek beletrie, kde pokračovala redukcia fondu v súvislosti s výmenou regálov. Následne sa stal ďalšou prioritou úsek odbornej literatúry, na ktorom bolo snahou vytvoriť viac študijných zón na úkor regálov. Prehodnotená bola aj literatúra určená detskému čitateľovi a literatúra v angličtine. Mnoho exemplárov bolo presunutých do archívu, odkiaľ sú prístupné na požiadanie. V katalógu a jeho online podobe bola následne zmenená informácia o ich lokácii.

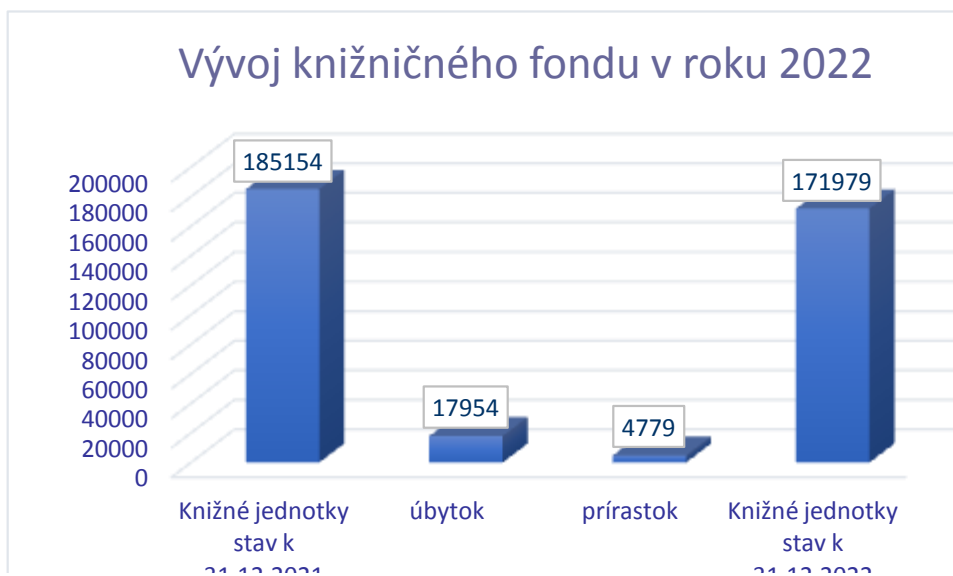
V priebehu dvoch rokov bol fond zredukovaný aj v súvislosti s odčlenením pobočiek a mestom Žilina požadovaným výrazným znížením počtu kníh na bývalých pobočkách. Po presunoch fondu z pobočiek knižnica zabránila výrazným multiplicitám vo svojom archíve prebiehajúcim vyradovacím procesom.

Knižničný fond tvoril základ, na ktorom tradične stoja knižnično-informačné služby pre fyzických návštevníkov knižnice a realizuje sa celý výpožičný proces dokumentov. Knihovníci venovali veľkú pozornosť tomu, aké knihy ostávali vo fonde, ale aj aké sa do fondu prijímali na základe kúpy či darov.

Tabuľka 2 Prírastky, úbytky

Ukazovateľ	r.2020	r.2021	Rozdiel	
prírastok knižničného fondu	4 665	4 779	+	114
Z toho kúpou	3 395	3 951	+	556
- z rozpočt. zdrojov vrátane vlastných príjmov a vrátane účelovej dotácie ŽSK	1 293	1 146	-	147
Úbytok	90 077	17 954	-	72 123
skutočný prírastok	- 85 412	- 13 175	-	98 587

Prírastok bol o 114 KJ vyšší ako predchádzajúci rok. Dôležitým faktorom bol väčší počet nakúpených dokumentov, keďže rozhodnutie o získaní knihy do fondu bolo úplne na rozhodnutí knihovníka, ktorý v prípade darov vychádza z obmedzenej ponuky. Zároveň sa tak dostalo do knižnice o 556 nových kníh viac z aktuálneho knižného trhu.

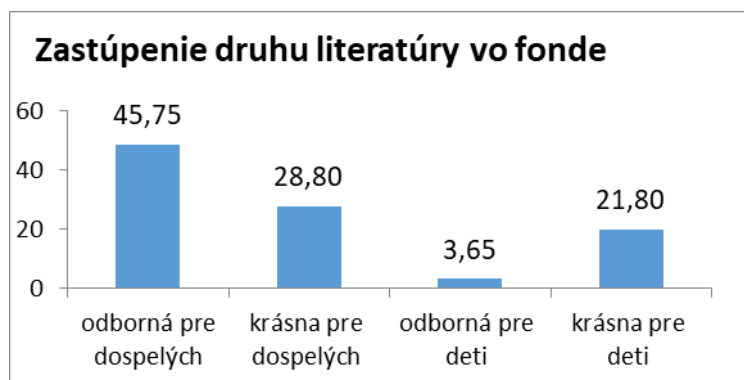
Vzhľadom na vyšší úbytok ako prírastok v knižničnom fonde v roku 2022 bol **skutočný prírastok fondu – (mínus) 13 175 knižničných jednotiek.**

Na prírastku sa podieľali **špeciálne dokumenty** 6 KJ, z toho niektoré boli viackusové sady. Jednalo sa najmä o pomôcky na výučbu programovania získané z grantových prostriedkov.

Knižničný fond je podľa určenia rozdelený do štyroch hlavných skupín:

- krásna literatúra pre dospelých,
- krásna literatúra pre deti,
- odborná literatúra pre dospelých,
- odborná literatúra pre deti,

príčom po zániku pobočiek s dominantným fondom krásnej literatúry a po vyradovaní v centrálné knižnici sa zvýšil pomer odbornej literatúry. Napriek tomu, že krásna literatúra dominovala v prírastkoch a odborná literatúra výrazne prevládala v úbytkoch, najpočetnejšia vo fonde je odborná literatúra pre dospelých (45,75%)

Odborná literatúra bez ohľadu na vekové určenie tvorí 49,40 %. Obsahuje detské náučné knihy (3,65 %), monografie, učebnice, skriptá, normy a mapy, CDROM, didaktické pomôcky a iné dokumenty, ktorých cieľom je vzdelávať a informovať. Verejnú knižnicu navštevujú záujemci o rôzne oblasti poznania a fond knižnice je preto tematicky rozsiahly, pokrýva všetky hlavné skupiny MDT. Pestrosť a rôznorodosť odborných a voľnočasových záujmov dospelých používateľov verejnej knižnice a finančné a priestorové limity sú obmedzujúce v snahe dopĺňať fond vo väčšej komplexnosti. Vzhľadom na prítomnosť Univerzitnej knižnice Žilinskej univerzity v Žiline sa akvizitérky sústredia prioritne na spoločenské vedy, ale dopĺňala sa sporadicky aj žiadaná literatúra technického zamerania.

Krásna literatúra (50,60 % vrátane detských kníh) je tradične významne zastúpená vzhľadom na silný relaxačný charakter čítania, ktoré knižnica zabezpečuje oddychovou literatúrou a v prípade detského čitateľa aj edukačnou úlohou v procese nadobúdania čitateľských schopností a návykov.

Dve tretiny fondu sú určených dospelým používateľom (74,55%), obdobne v prírastkoch takmer 65 % je určených dospelému používateľom, ktorí tvoria dve tretiny používateľov.

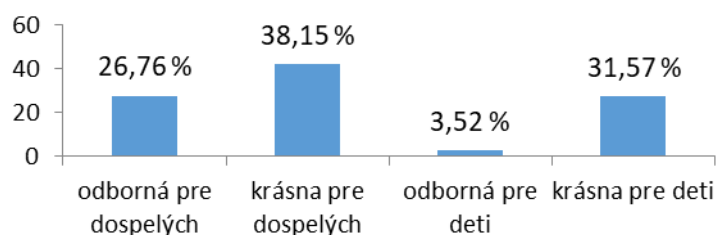
Tabuľka 3 Skladba prírastkov podľa druhov literatúry

Druh literatúry	r.2021 kniž.jedn	r.2022 kniž.jedn.	Rozdiel	r.2021 v %	r.2022 v %	Rozdiel v %
odborná pre dospelých	1 289	1 279	-10	27,63	26,76	- 0,87
krásna pre dospelých	1 969	1 823	-146	42,21	38,15	- 4,06
odborná pre deti	128	168	40	2,74	3,52	+ 0,78
krásna pre deti	1 279	1 509	230	27,42	31,57	+ 4,15
V tom špec. dokumenty	18	6	- 12	0,39	0,13	- 0,26
Spolu	4 665	4 779	114	100	100	

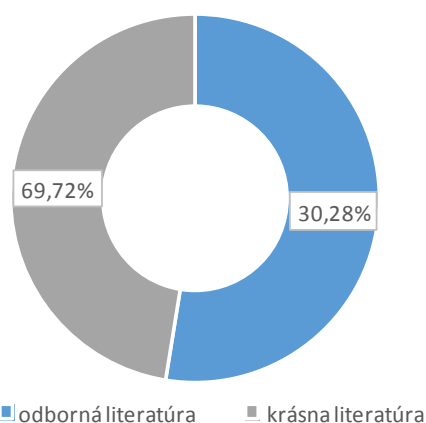
Skladba úbytkov

Druh literatúry	Úbytok
odborná pre dospelých	12728
krásna pre dospelých	3881
odborná pre deti	173
krásna pre deti	1172
Špeciálne dokumenty	0
spolu	17954

Prírastky podľa druhu literatúry

Prírastky podľa určenia

Prírastky vo fonde potešili záujemcov rôzneho veku a rôznych záujmov. Každoročne prevládajú v nákupoch knihy z oblasti krásnej literatúry, používatelia vždy ťažia nielen z nákupu posledného kalendárneho roka, ale požičiavajú si aj knihy získané v predchádzajúcich rokoch. Vo výpožičnom procese v r. 2022 takmer 57% tvorila krásna literatúra.

Najviac sa z nových kníh tešili a budú tešiť v nasledujúcich rokoch dospelí záujemcovia o krásnu literatúru, následne deti, ktoré vyhľadávajú rozprávky, príbehy, básničky.

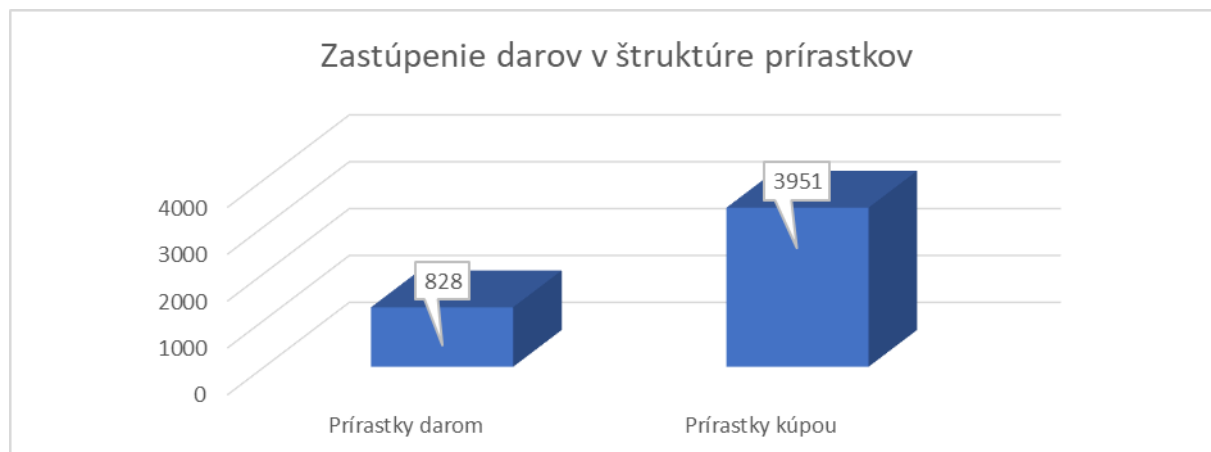
Prírastky podľa spôsobu nadobudnutia	2021	2022	Rozdiel
Kúpa	3 395	3 951	556
Dar	1 270	828	- 442
Spolu	4 665	4 779	114

Z prírastku 4 779 KJ tvorili 828 KJ získané darom a 3 951 získané kúpou.

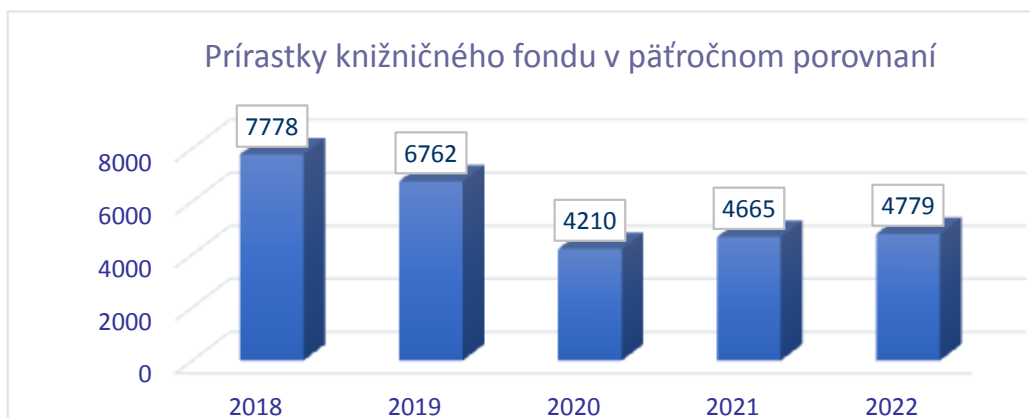
Počet darov bol nižší ako v roku 2021 a akvizitérky sa sústredili na nákup nových kníh. Pri výbere z ponuky darov konzultovali s pracovníkmi z výpožičných služieb, niekedy vybrané knihy boli použité ako náhrada opotrebovaných titulov. Darované knihy tvorili v prírastkoch 17,33 % a mnohokrát sa medzi nimi nachádzali žiadané a cenné knihy.

Zatiaľ čo mnoho darov nemusí zodpovedať požiadavkám používateľom, pri kúpe kníh knihovníčky vychádzali z trendov vo výpožičných službách, z písomných či vyslovených požiadaviek návštevníkov a reagovali aj na požiadavky z emailovej komunikácie (viac ako 100 požiadaviek). Niektoré tituly, ktoré priniesli obyvatelia do knižnice, smerovali do partnerských inštitúcií projektu Daruj knihu nový domov, zriedkavejšie aj do knihobúdok na území mesta. Knižovníci z obecných knižníc pri návštevách knižnice si môžu tradične vyberať tituly do svojich miestnych knižničných fondov.

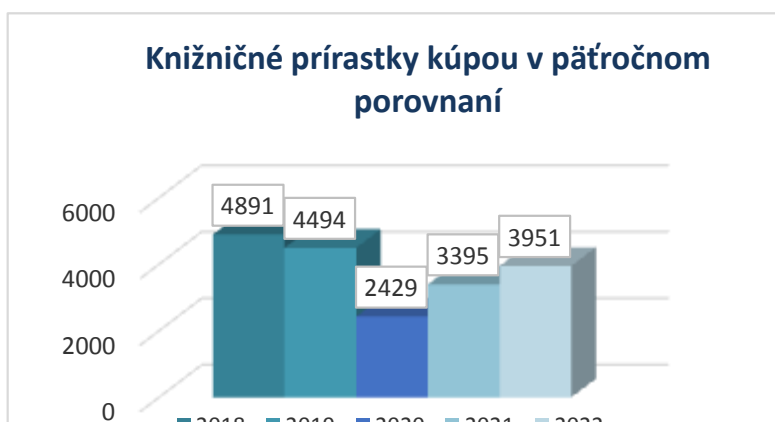
Pôvod darov: 79,34 % (657 KJ) súkromní darcovia
20,66 % (171 KJ) inštitúcie.

Aktuálnosť fondu je jedným z kritérií jeho kvality, najmä v dnešnej dobe, kedy sa rýchlo mení čitateľský vkus a potreba odborných informácií. Najmä dlhoroční používatelia knižnice si vyžadujú nové knihy, o ktorých majú informácie z knižného trhu. Obnova fondu je dôležitým ukazovateľom jeho kvality. Prírastky tvorili k 31.12.2022 z celkového fondu 2,79 %.

Za obdobie 5 rokov do knižnice pribudlo 28 194 kníh. Rok 2022 sa na tomto prírastku podieľal 4 779 novými dokumentmi, teda za posledné tri roky bol prírastok najvyšší, pričom pozitívne ovplyvnili nárast práve nakúpené knihy.

Medzi inštitucionálnymi darcami dominovalo vydavateľstvo Arforum (23 ukrajinských kníh) a CSS Harmonia, ktoré darovalo knižnici 117 kníh.

Objem knižničných prírastkov v optimálnom rozsahu definujú **knižničné štandardy (metodické usmernenie č. MK 4315/2020110/11107 na určenie štandardov pre verejné knižnice)**, ktoré od roku 2020 odporúčajú optimálny ročný nákup vo výške 1€ na obyvateľa v sídle regionálnej knižnice. V roku 2022 sa knižnica priblížila k štandardu 81 482 € sumou 41 180 €, t.j. splnila ho na 52,74 % (51,52 % v r. 2021).

Tabuľka 4 Prírastok KF kúpou (3 951 KJ) na obyvateľa/používateľa

Prírastok KF kúpou na:	2021	2022	Rozdiel
1 obyvateľa (81 482)	0,04	0,05	0,01
1 používateľa (9 055)	0,44	0,44	0

Tradične najvyužívanejšími sú z cudzojazyčného fondu knihy v češtine vzhľadom na jazykovú príbuznosť a veľa kvalitnej odbornej literatúry. Odzrkadľuje sa to aj na ponuke knižného trhu a nákup knižnice to reflektuje. V priemere každá 6 kniha, ktorú knižnica získala, bola v češtine. Druhou najpočetnejšou jazykovou skupinou už mnoho rokov tvorí angličtina vzhľadom na existenciu Britského centra a pripravovaného Amerického centra. Angličtina ako štvrtý najrozšírenejší komunikačný jazyk vo svete priťahuje do knižnice nielen študentov a pedagógov (semináre vydavateľstiev Oxford a Macmillan, výpožičky učebníc), ale aj záujemcov o čítanie krásnej literatúry.

Fond krásnej literatúry uspokojuje rôzne úrovne jazykovej znalosti. Knihy v angličtine boli vypožičané 4 631 krát, podrobnejšia štatistika výpožičiek podľa jazyka sa nachádza v časti Odbornej časti, Výpožičky.

Tabuľka 5 Jazykové zloženie prírastkov (z počtu 4 665 KJ)

Jazyk dokumentu	Počet k. j.	% celkového počtu
slovenský	3570	74,70
český	757	15,84
anglický	359	7,51
ukrajinský	31	0,65
francúzsky	10	0,21
nemecký	6	0,13
holandský	11	0,23
ruský	31	0,65
španielsky	2	0,04
čínsky	2	0,04
Spolu	4 779	100,00

Vzhľadom na vojnovú krízu v Európe snaha knihovníkov mierila aj na doplnenie literatúry v ukrajinčine a ruštine, podarilo sa získať 31 dokumentov v ukrajinčine prostredníctvom vydavateľstva Artforum a knižnica zapísala aj mnohé dary v ruštine. Zaujímavým darom bolo 10 učebníc holandštiny s CD pre cudzincov.

Od roku 2017 je ostatná cudzojazyčná literatúra koncentrovaná na úseku odbornej literatúry na prvom poschodí; dominuje jej fond vo francúzštine a nemčine.

Tabuľka 6 Počet knižničných jednotiek na obyvateľa (81 482) a používateľa (9 055)

Počet zväzkov KF (171 979) na:	2021	2022	Rozdiel
1 obyvateľa	2,32	2,11	- 0,21
1 používateľa	23,99	18,99	- 5,00

Vysoký medziročný rozdiel medzi počtom KJ na používateľa vyplýva z vyššieho fondu, ktorý knižnica mala (v roku 2022 vyradila takmer 18 000 dokumentov) a menším počtom používateľov, ktorý bol výsledkom obmedzenia služieb počas koronavírusu. Predpokladá sa vyšší obrat fondu v budúcnosti, nakoľko knižnica vyraduje knihy, ktoré sa dlhodobo nečítajú.

Hodnota knižničného fondu nadobudnutého v r. 2022 bola **52 092 €** (včítane hodnoty získaných darov), pohybovala sa približne na úrovni roka 2021 (52 634 €).

Nákup knižničného fondu za posledných 5 rokov:

r.2022 43 167 €
 r.2021 41 180 €
 r.2020 29 555 €
 r.2019 44 147 €
 r.2018 47 445 €

Z toho z dotácie VÚC a vlastných zdrojov:

r.2022 - 14 316 €
 r.2021 - 18 858 €
 r.2020 - 26 790 €
 r.2019 - 25 297 €
 r.2018 - 28 042 €

Z grantových zdrojov:

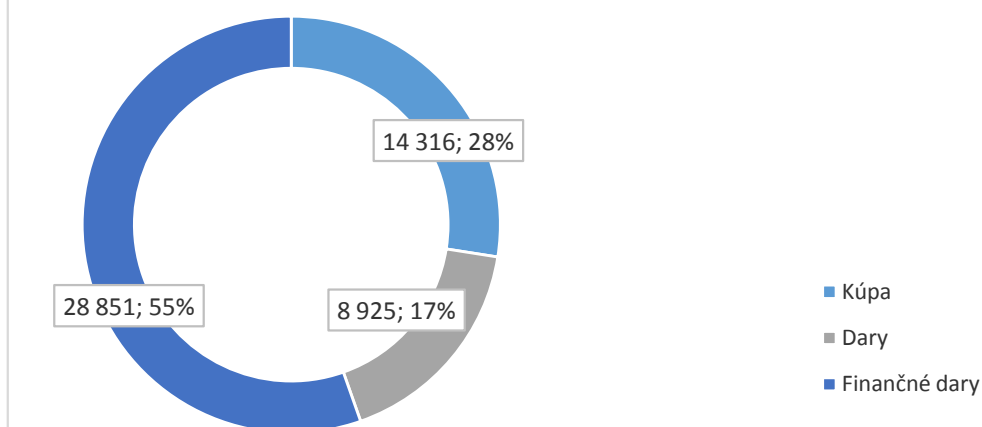
r.2022 - 28 851 €
 r.2021 - 22 322 €
 r.2020 - 2 765 €
 r.2019 - 18 850 €
 r.2018 - 19 403 €

Za posledných 5 rokov vynaložila knižnica na nákup fondu 205 494, z toho 92 191, teda 44,86% vykryla projektovou činnosťou a príspevkami donorov.

Tabuľka 7 Prostriedky na nákup knižničných fondov v €

Druh dokumentu	Finančná hodnota knižných darov v r. 2021	€ na nákup KF r. 2021		Finančná hodnota knižných darov v r. 2022	€ na nákup KF r. 2022		Rozdiel v € na nákup KF 2021/2022
		Spolu	Z toho granty a fin.dary		Spolu	z toho granty a fin. dary	
knihy a ost. tlačené dokumenty	11 454	33 876	20 893	8 925	37 319	23 502	+ 443
špeciálne dokumenty	0	1 247	692	0	1 130	1 130	- 117
Spolu	11 454	35 123	21 585	8 925	38 449	24 632	+ 3 326
Periodiká	0	6 057	737	0	4 718	4 219	- 499
spolu nákup KF	11 454	41 180	22 322	8 925	43 167	28 851	+ 1 987

Hodnota knižničného fondu v € nadobudnutého v roku 2022

Tabuľka 8 Priemerná cena dokumentov v €

Druh dokumentu	2021	2022	rozdiel
knihy a ostatné tlačené dokumenty	10,09	9,50	- 0,59
špeciálne dokumenty	32,81	102,73	+ 69,92
dokumenty spolu	26,13	9,81	- 13,35

Priemerná cena knihy poklesla o 0,27 € oproti roku 2019 o 1,5 €. Cena špeciálnych dokumentov sa v danom roku odvíja od typu dokumentov, ktoré knižnica zakúpi a od ich množstva. Pretože sa jednalo v tomto prípade o m:boty a 5 kusovú sadu mikrobotov, cena je vyššia ako v predchádzajúcom roku.

Grantové a mimorozpočtové zdroje na nákup KF

Keďže prostriedky na nákup fondov sú limitované a počet darov je neistým spôsobom akvizície, knižnica sústreďuje svoju snahu na svoje možnosti a možnosti, ktoré sa črtajú cestou grantov. Získavanie mimorozpočtových zdrojov je dôležitým nástrojom dopĺňovania knižničného fondu novými a aktuálnymi dokumentmi a knižnica na základe dlhoročnej skúsenosti počíta s podporou niektorých donorov ako so stabilným prvkom pri financovaní nových prírastkov knižničného fondu.

Najdôležitejším donorom, ktorý výrazne ovplyvňuje pomer nových kníh vo fonde knižnice je **Fond na podporu umenia**, ktorý pridelil úspešnému projektu knižnice Akvizícia knižného fondu (2022) sumu 20 000 € a Žilinský samosprávny kraj spolufinancoval nákup sumou 2 223 €. Projekt mal začiatok realizácie 1.7.2022 a ukončenie 30.6.2023, v r. 2022 sa vďaka nemu nakúpilo 2 506 KJ. Ďalších 196 K získala knižnica vďaka spolufinancovaniu.

Okrem FPU sa knižnica snaží získať prostriedky na nákup kníh aj od iných donorov. Každý rok je úspešná s projektami v Grantovom systéme mesta Žilina a vďaka podpore dvom z nich získala 57 dokumentov. Projekt **Nauč ma pliesť, ja ti budem čítať** (Sociálna a zdravotná oblasť) bol spojený aj s využívaním 37 exemplárov kníh na hlasné čítanie a biblioterapiu (301,70 €), projekt **Osobnosti mesta** spojil prezentovanie literárnej Žiliny s akvizíciou súboru kníh žilinských autorov a o žilinských osobnostiach. Knižnica tak získala ďalších 20 kníh pre deti a dospelých (beletria a odborná literatúra v hodnote 301,41 €).

Priaznivý začiatok mala aj rozbiehajúca sa spolupráca s **Americkým veľvyslanectvom**, ktorá v r. 2023 vyústila do Memoranda o spolupráci. Knižnica získala 37 nových kníh a otvorila sa jej perspektíva podpory významného donora.

Fond špeciálnych dokumentov bol posilnený prostredníctvom realizácie projektu **Seniori programujú v knižnici**, záujemcovia nielen staršieho veku získali možnosť rozvoja programovacích zručností s 5 micro:bitmi „Učíme s hardvérom“ v hodnote 200 €.

V r. 2022 sa konal len seminár vydavateľstva Oxford, ktoré darovalo knižnici do fondu 7 nových anglických kníh (až v r. 2023) a tiež Veľvyslanectvo USA prispelo sumou 1 000 USD na nákup kníh v angličtine. Z tohto príspevku bolo zakúpených 35 titulov v roku 2022 a ďalšie tituly sú objednané a mali by prísť do februára 2023.

Tabuľka 9 Nákup knižničných fondov v € (43 167) na obyvateľa sídla (81 482) a používateľa (9 055)

Nákup KF v € na:	r. 2021	r. 2022	Rozdiel	
1 obyvateľa	0,52	0,53	+	0,01
1 používateľa	5,33	4,77	-	0,56

Požiadavky zo strany záujemcov o krásnu literatúru pomáhala uspokojovať aj trvalá výpožička kníh z **občianskeho združenia Brána poznania**, ktoré sprístupňuje používateľom knižnice 1 203 nových kníh; z nich väčšinu tvorí krásna literatúra, vrátane literatúry pre deti.

Od roku 2014 disponuje knižnica 256 knihami, ktoré boli získané v rámci národného projektu Inštitútu rodovej rovnosti Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a boli poskytnuté knižnici formou trvalej výpožičky.

Oddelenie knižničných a informačných fondov realizuje výber a nákup literatúry do fondov knižnice v spolupráci s pracovníkmi jednotlivých oddelení knižnice na základe podnetov používateľov a potreby týchto oddelení. Pracovníčky sa snažia zachytiť novinky vychádzajúce na trhu prostredníctvom internetových kníhkupectiev a ponúk jednotlivých vydavateľstiev zasielaných e-mailom.

Nákup v tradičných slovenských kníhkupectvách sa obmedzil a rastie nákup prostredníctvom internetu, najmä v čase pandémie sa knihy inou cestou nenakupovali. Knihy sa dajú pohodlne vybrať bez potreby vycestovania, od priamych dodávateľov je poskytovaná vyššia zľava a knihy sú doručené do knižnice poštovými zásielkami. Literatúra v internetových kníhkupectvách je prehľadne zoradená, pričom je možnosť prezerania si noviniek alebo vyhľadania literatúry pomocou zadania jednoduchého hesla. Literatúra sa však naďalej nakupuje aj prostredníctvom dodávateľov, ktorí chodia priamo do knižnice s ponukami kníh (Grada, Ivan Lazík). Výhodou nákupu literatúry u dodávateľov sú poskytované zľavy na literatúru a tiež možnosť doobjednania chýbajúcich titulov, ktoré v kníhkupectvách neboli dostupné.

Prehľad zliav u vydavateľstiev:

- Pemic (32% zľava)
- Ikar (32 % zľava)
- Albatros, knižný veľkoobchod (28 % zľava)
- Martinus (5-59 % zľava)
- Artis Omnis (30 % zľava)
- Inform (18-38 % zľava),
- Ivan Lazík, súkromný predajca (15 % zľava)
- Grada (30 % zľava)
- Artforum (15% zľava)
- Verbarium (25% zľava)
- Slovart (35% zľava)
- Marenčin PT (40% zľava)
- Literama (10% zľava)
- Albi bez zľavy
- Megabooks (15-20 % zľava knihy v angličtine)

Krajská knižnica v Žiline, ako knižnica s krajskou pôsobnosťou, stratila po novelizácii zákona o povinnom výtlačku v roku 2003 legislatívny nárok na periodickú tlač vydávanú v regióne s nákladom nad 500 výtlačkov. Takto sa do jej fondu dostávali najmä regionálne periodiká, ostatné získava nákupom a darmi od vydavateľov. Získavanie týchto periodík je preto často založené na osobných kontaktoch alebo spojené s výkonom metodologickej činnosti v obecných a mestských knižniciach.

Počet objednaných titulov je stabilizovaný a vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov sa nezvyšuje, preto knižnica väčšinou odmietavo hodnotí návrhy jednotlivcov na objednávanie titulov s predpokladaným nízkym obratom vo výpožičkách.

Nákup periodickej tlače predstavoval v roku 2022 184 (193 v r. 2021) titulov periodík v 186 exemplároch. Knižnica získavala 20 titulov cudzojazyčných (vrátane českých) periodík. Podstatne sa na tomto čísle podieľala podpora zo strany Českého klubu Žilina pri Českom spolku Bratislava, ktorá je poskytovaná vždy na predplatné v nasledujúcom roku. Mnoho z periodík dostáva knižnica od vydavateľov, najmä regionálnych.

1.2. Používatelia, návštevníci

V roku 2022 sa v Krajskej knižnici v Žiline zaregistrovalo **9 055** používateľov.

Vysvetlivky k Štatistickému výkazu pre knižnice KULT10-01 definujú používateľa knižnice ako osobu, ktorá fyzicky navštívila knižnicu a zaregistrovala sa alebo obnovila svoju registráciu a požičala si aspoň 1 knižničnú jednotku alebo využila technické prostriedky alebo jej služby počas vykazovaného obdobia (v tomto prípade počas roka 2022).

Navyše, knižničné služby využívalo aj **1 974** používateľov zaregistrovaných ešte v roku 2021, ktorí si požičali aspoň jednu knihu v r. 2022.

Spolu s nimi teda knižnicu navštívilo **11 029** používateľov, ktorí mali platnú registráciu aspoň časť roka 2022 a aspoň raz v tomto období využili jej služby.

Tabuľka 10 Používatelia

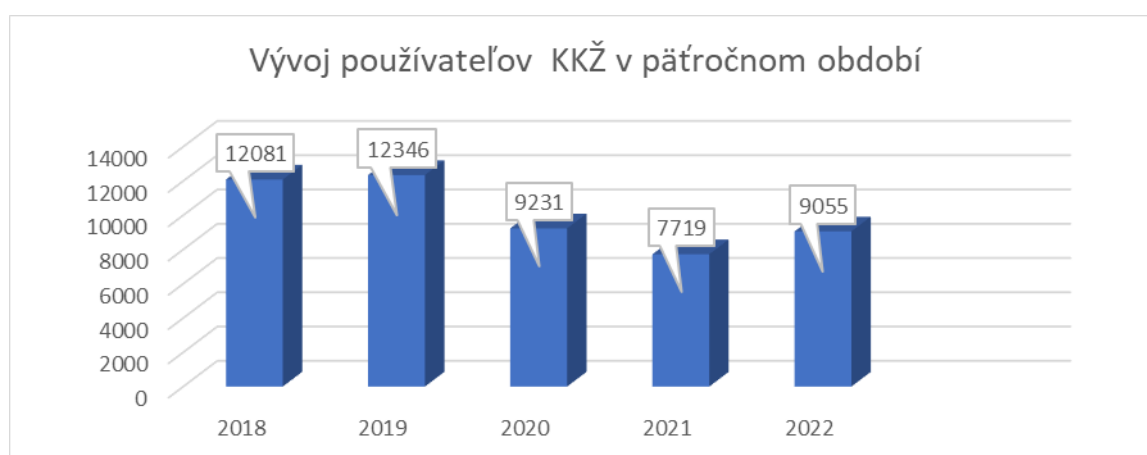
Ukazovateľ	r.2021	r.2022	Rozdiel	Index 21/22
Počet používateľov	7 719	9 055	+ 1 336	1,17
z toho z okresného sídla	4 785	5 614	+ 829	1,17
Deti do 15 rokov	2 388	3 049	+ 661	1,28
Počet používateľov vrátane používateľov, ktorým dobieha platná registrácia a s aspoň jednou návštevou knižnice	10 659	11 029	+ 370	1,03

Po doznení najhoršieho obdobia pandémie sa podľa predpokladov počet používateľov v knižnici zvýšil. Mnohí tradiční čitatelia nevynechali ani počas najprísnejších opatrení možnosť čítať a vypožičiavať si knihy, pokiaľ im to knižnica umožňovala, napr. formou výdaja na objednávku. V roku 2022 bol najväčším obmedzením režim OP a povinnosť rúška, preto prvú časť roka mnohí odporcovia očkovania neprijímali zákaz vstupu do knižnice s pochopením. Niektorí sa už k využívaniu knižničných služieb nevrátili. Mnohí používatelia však oceňovali, že knižnice patrili k tým inštitúciám, ktoré mohli byť za prísnych podmienok otvorené a prístupné pri dodržaní stanovených pravidiel.

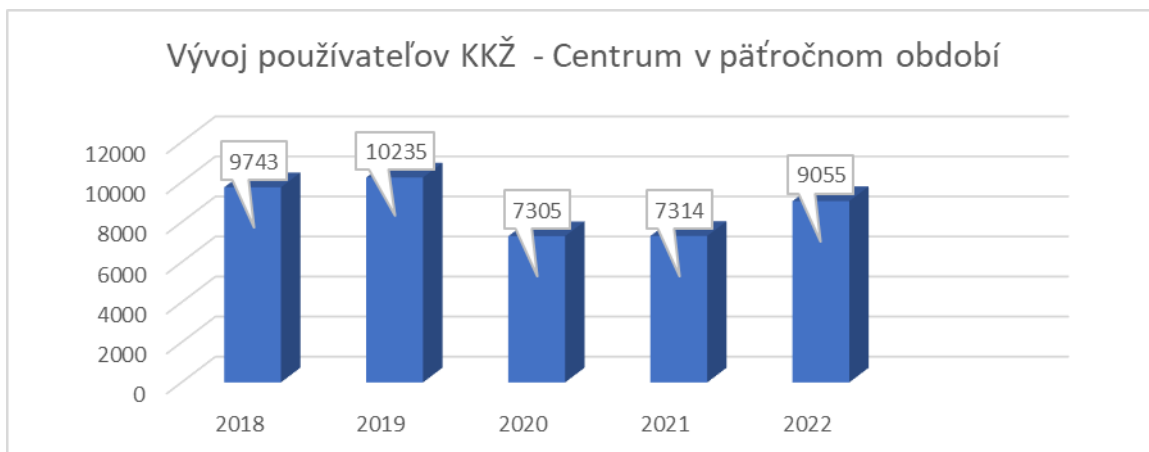
Podľa záznamov z KIS Clavius knižnica evidovala 3 074 nových čitateľov, teda takých, ktorých nemala v databáze. Na základe dlhodobého pozorovania a starších prieskumov si je knižnica vedomá veľkého počtu používateľov, ktorí využívajú jej dokumenty prostredníctvom rodinných príslušníkov, priateľov a známych. V roku 2023 knižnica zopakuje prieskum, koľko ľudí požičiava knihy z knižnice ďalším osobám a vytvára tzv. skryté výpožičky.

Po mnohoročnom období, kedy knižnica pokrývala aj okrajové časti mesta sa knižničné služby koncentrovali v jednom obslužnom bode a používateľom z Vlčiniec a Hájika ostala možnosť vypožičiavať si knihy z pobočiek novej Mestskej knižnice v Žiline. Krajská knižnica sa samozrejme snažila ponúknuť svoje služby všetkým obyvateľom mesta, knižničný systém nevie vyhodnotiť, koľko používateľov z pobočiek začalo navštevovať centrálnu knižnicu.

Vývoj počtu používateľov Krajskej knižnice v Žiline

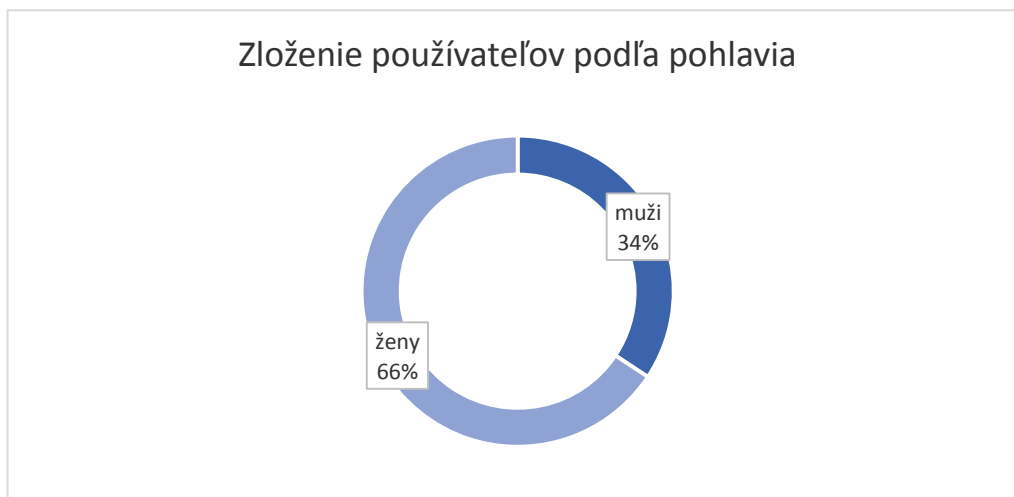
Počet používateľov bývalej centrálnej knižnice, ktorá tvorí jadro Krajskej knižnice v Žiline

V predkovidovom období bol počet používateľov pobočiek cca 2100.

Pobočka Vlčince bola najväčšou pobočkou Krajskej knižnice v Žiline. Počet jej kmeňových používateľov bol v r. 2018 -2019 cca 1100. V roku 2019 krajská knižnica mala zo všetkých čitateľov knižnice so smerovacím číslom 010 08 (Vlčince) 901 čitateľov, 787 používateľov v r. 2021 a po odčlenení pobočiek má 981 používateľov v r. 2022. Takmer desatina čitateľov knižnice stále prichádza za službami knižnice z najväčšieho žilinského sídliska.

Zloženie používateľov podľa pohlavia

Pomer medzi ženskými a mužskými čitateľmi sa dlhodobo nemení a aktívnejšími používateľmi knižnice sú takmer dvojnásobne ženy. Podľa knižničnej štatistiky však najaktívnejší čitateľ bol muž a v priebehu roka si požičal v knižnici **313** kníh.

Vekové zloženie

Vekovou skupinou, o ktorú má krajská knižnica špecifický záujem, sú deti do 15 rokov. Najmä vďaka spolupráci so školami a prarodinnému zameraniu knižnice patria k najaktívnejším návštevníkom a tvoria tretinu všetkých používateľov knižnice.

Opäť mohli priviesť svojich zverencov do knižnice najmä pedagógovia z materských škôl a z 1. stupňa ZŠ. Mnoho registrácií detských používateľov bolo spojených s ich účasťou na podujatiach pre školy

alebo na voľnočasových aktivitách. Počet detí do 15 rokov medziročne vzrástol o 661 aj vďaka pozitívne reštartovanej spolupráci.

Do knižnice prichádzalo veľa mladých rodín s deťmi, ktorým knižnica vyšla v ústrety zvýhodneným, tzv. rodinným preukazom. Využilo ho **1 659** osôb, v r.2021 **1 235** osôb.

Vekové zloženie podľa KIS Clavius

Vekové rozloženie čitateľov		
rozmedzie	počet	%
do 15 rokov -	3049	33.62 %
16-19 rokov -	788	8.69 %
20-29 rokov -	1447	15.96 %
30-39 rokov -	1130	12.46 %
40-49 rokov -	1058	11.67 %
50-59 rokov -	486	5.36 %
60-69 rokov -	601	6.63 %
70-79 rokov -	354	3.90 %
nad 80 rokov -	103	1.14 %
nevyplnené -	53	0.58 %

Vekovo početnou skupinou boli aj čitatelia medzi **20 - 29** rokom života (a za ňou skupina 30 - rokov), ktorá v značnej miere zahŕňovala zastúpenie vysokoškolských študentov (10 % používateľov).

Tradičnými návštevníkmi knižnice sú starší ľudia a dôchodcovia. Podľa vekovej štruktúry tí, ktorí mali **nad 60 rokov**, predstavovali 11,5 %. Traja najstarší čitatelia mali rok narodenia 1930. Knižnica dôchodcom ponúka zvýhodnený registračný poplatok, obdobne osobám so zdravotným postihnutím, ktorých sa zaregistrovalo v knižnici viac ako **400**.

Tabuľka 11 Kategórie používateľov

Kategória používateľov	Počet	% z celku	Kategória používateľov	Počet	% z celku
predškoláci	431	4,76	nezamestnaní	159	1,76
žiaci ZŠ	1518	16,76	ženy na MD	317	3,50
študenti SŠ a mládež do 18.r. (vrátane SŠ do 15 r.)	995	10,99	jednodňoví	23	0,25
študenti VŠ	963	10,63	pracovníci knižnice	83	0,92
rodinný – dieťa	879	9,71	ZŤP	401	4,43
rodinný – rodič	771	8,51	inv. dôchodcovia	32	0,35
zamestnaní	1 689	18,65	inštitucionálni	6	0,07
dôchodcovia	724	7,99	vojaci	4	0,04
Univerzita 3. veku	37	0,41	MVS	24	0,27

Už tradične sa knižnica snaží získať nových používateľov formou bezplatného zápisného, ako súčasť prezentačných dní mimo knižnice alebo ako ocenenie v súťažiach. Po dvoch rokoch sa konali Žilinské dni zdravia, knižnica oslavovala výročie založenia a tradične záujem je o obdarovanie blízkeho počas predvianočného obdobia. Knižnica sa tak snaží získať najmä nových používateľov, ktorí by pravdepodobne v danom roku do knižnice nezavítali.

Prehľad akcií na bezplatné zápisné

Valentín	27
Vysvedčenie samé jednotky	178
Vianočný darček pre priateľa	246
Týždeň slovenských knižníc	89
Pasovačka	430
Informačná príprava	165
Výročie knižnice	89
MDD	11
Žilinské dni zdravia	21
Darovanie krvi	48
Darčekový poukaz	5

Používatelia a mesto Žilina

Napriek strate pobočiek v okrajových častiach knižnica naďalej plnila funkciu mestskej knižnice v zmysle svojej zriaďovacej listiny. Vďaka zastúpeniu odbornej literatúry, moderným priestorom a bohatým aktivitám ostala vyhľadávaným vzdelávacím a kultúrnym centrom Žiliny, k čomu jej prispieva ja výhodná poloha v širšom centre mesta.

Z hľadiska bydliska používateľov knižnice sú dôležité dva fakty:

- Počet používateľov z počtu obyvateľov,
- zastúpenie Žilinčanov medzi používateľmi knižnice.

Tabuľka 12 Percento používateľov (9 055) z počtu obyvateľov (81 482)

Ukazovateľ	r. 2021	r. 2022	Rozdiel
percento používateľov z počtu obyv.	9,66	11,11	+ 1,45

Mechanickým prepočtom knižnica zaostáva za štandardami odporúčanou optimálnou hodnotou 13% o 1,89 %. Knižnica vníma svoje rezervy v spolupráci so školami a registrácii tých, ktorí prichádzajú na školské podujatia opakovane. Snaží sa získavať zamestnaných a zaneprázdnených ľudí, aby prišli do knižnice a našli tu ďalšiu alternatívu k oddychu či k vzdelávaniu. Potrebuje vykryť stratu, ktorá vzišla z odčlenenia pobočiek; v roku 2019 bolo práve za prispenia lokálneho obyvateľstva percento používateľov z počtu obyvateľov na úrovni 15,28 %.

Napriek tomu, že bývala centrálna knižnica vo veľkej miere oslovuje študentov a ľudí, ktorí nemajú trvalý pobyt v Žiline, podľa výstupu z KIS Clavius má 62,33 % používateľov miestne poštové smerovacie číslo.

PSČ 010..	počet	%
Áno	- 5614	62.33 %
Ne	- 3455	37.67 %

Knižnica si uvedomuje svoju veľkú úlohu, ktorú hrá v živote Žilinčanov a Žiliny, a preto sa snaží prehľbovať spoluprácu s mestom Žilina; každoročne využíva Grantový systém mesta Žilina na podporu svojich aktivít. V roku 2021 participovala na stretnutiach v súvislosti s kandidatúrou mesta na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026.

Odzrazom snahy získavať si Žilinčanov medzi svojich používateľov aj perspektívne patrí už šiesty rok aktivita projektu Môj prvý (novorodenecký) čitateľský preukaz. Realizuje sa v úzkej súhre

s pracovními Mestského úradu v Žiline, ktorý na slávnostnom vítaní malých Žilinčanov do života na Radnici mesta pribaľujú deťom do balíčka aj novorodenecký preukaz a príručku pre rodiča o význame čítania. Apeluje na múdrosť a prezieravosť rodiča pri vytváraní čitateľských návykov svojho dieťaťa a spoločným cieľom je sčítanejší a múdrejší Žilinčan. Spolu sa slávnosti zúčastnilo 155 detí na siedmych podujatiach.

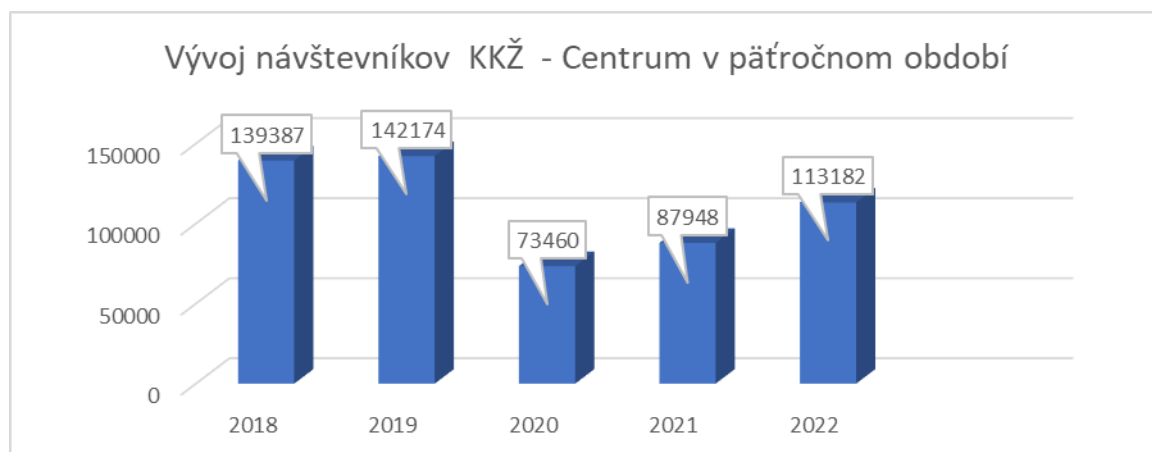
Na získavanie nových používateľov a upevňovanie spojenia so svojimi dlhodobými priaznivcami využíva knižnica osobný kontakt, aktivity v meste, sociálne siete a iné médiá, ktoré sú uvedené v časti 7. Public relations a Marketing.

Návštevníci

Nárast počtu používateľov sa prejavil aj na náraste návštevnosti knižnice. Knižnica postupne redukovala obmedzenia a do knižnice začali prichádzať používatelia nielen za výmenou vypožičaných dokumentov, ale aj za účasťou na podujatiach, kluboch či za každodenným využívaním aktuálnej tlače.

V roku 2022 navštívilo knižnicu **113 182** návštevníkov, teda o 16 804 viac ako v roku 2021. Svojou návštevnosťou stále patrila k najnavštevovanejším kultúrnym inštitúciám kraja, keďže pandémie ovplyvňovala aj dostupnosť iných kultúrnych organizácií.

Pri odčlenení počtu návštevníkov pobočiek sa vyvíjala návštevnosť nasledovne:

Do počtu návštevníkov sa eviduje aj počet návratov dokumentov cez bibliobox knižnice, ktorý je nevyhnutným úkonom, ak chce čitateľ vyrovnať svoje podlžnosti a pritom z časového alebo iného dôvodu nechce vstúpiť do knižnice. Táto možnosť bola vítaná aj v súvislosti s protiepidemiologickými opatreniami, kedy záujemca o knihy nemusel vstupovať do verejného priestoru len z dôvodu ich vrátenia. Služby **biblioboxu** využilo 13 298 návštevníkov, následne knihovníci odpísali z ich čitateľského konta 33 489 dokumentov.

Štatisticky na jedného používateľa v r. 2022 pripadlo **12,49** návštevy a teda každý čitateľ navštívil knižnicu viac ako raz mesačne. S vylúčením návštevníkov podujatí jeden používateľ prišiel do knižnice 10,77 krát za účelom vypožičania knihy; tento úsudok však predpokladá, že každý používateľ knižnice si požičiava aj knihy.

Tabuľka 13 Návštevníci Krajskej knižnice v Žiline

Ukazovateľ		r. 2021	r. 2022	Rozdiel	
Počet návštevníkov /fyzických osôb v knižnici/		96 378	113 182	+	16 804
z toho	počet účastníkov podujatí	3 150	15 602	+	12 452
	počet návštevníkov internetu	515	732	+	217
Priem. denná návštevnosť vrátane návštev podujatí a sobôt		336*	434	+	98
Priem. denná návštevnosť bez sobôt		350**	371	+	21
Priem. denná návštevnosť – soboty		141	154	+	13
Maximálna denná návštevnosť		600	695	+	95
Online návštevníci		203 801	180 187	-	23 614
v tom	Návštevníci online podujatí	347	30	-	317
	WWW stránka knižnice	97 323	80 083	-	17 240
	online katalóg – počet prístupov*	91 475	91 048	-	427
	z toho predĺženie	8 455	10 237	+	1 782
	elektronické referenčné služby	6 201	9 026	+	2 825

- elektronické referenčné služby - Priame odpovede na maily aj cez sociálne siete, návštevníci blogu

Knižnica bola otvorená v roku 2022 **spolu 287 dní**, z toho 246 bolo pracovných dní a 41 sobôt.

Celkovo knižnicu navštívilo 97 580 návštevníkov služieb, **113 182** návštevníkov vrátane návštevníkov podujatí.

Mechanickým prepočtom pripadalo na jeden deň prevádzky knižnice bez ohľadu na počet hodín a účel návštevy **394,3** návštevníkov.

Počas **pracovných dní** knižnicu navštívilo spolu **106 877** návštevníkov (92 195 návštevníkov služieb a 14 682 návštevníkov podujatí), t.j. na jeden z 246 pracovných dní pripadala priemerne návštevnosť **434,45** návštevníka.

Počas **41 sobôt** bola pri návštevnosti **6 305 osôb** priemerná návštevnosť **153,8** návštevníka.

Počas letných prázdnin (43 otvorených dní) knižnicu navštívilo **15 824** návštevníkov, priemerne 368 denne. Knižnica však bola prístupná verejnosti v letnom režime v rámci skrátených 7,5 otváracích hodín.

Najvyššiu návštevnosť (služieb bez započítania podujatí) knižnica dosiahla po Veľkej noci v utorok 19.4.2022 – 695 návštevníkov, v pondelok 21.11.2022 – 594 a v pondelok 7.11.2022 – 563. Dvadsaťkrát mala knižnica návštevnosť nad 500 osôb.

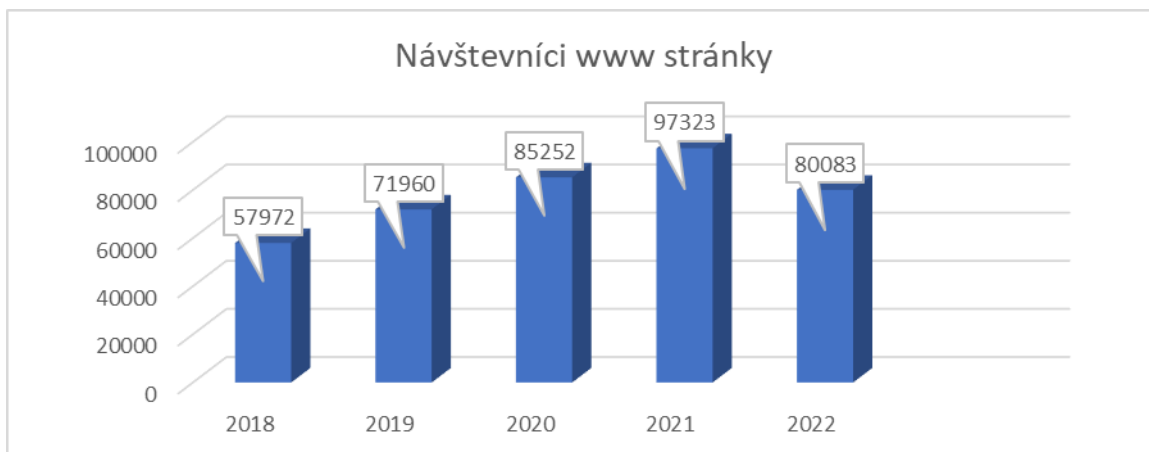
V mnohých týždňoch sa pondelky, utorky a piatky javili ako dni s najvyššou návštevnosťou v týždni.

Štruktúra návštevníkov knižnice

Podujatia knižnice navštívilo **15 602** návštevníkov, teda o 12 452 viac ako v roku 2021. S výnimkou jedného online stretnutia v januári sa prestali touto formou knihovníci prihovárať deťom a verejnosti a všetky aktivity sa konali mimo virtuálneho sveta, v knižnici alebo v externých priestoroch. Počty účastníkov online stretnutí tak poklesli od r. 2020 zo 7 485 aj z toho dôvodu, že sa zmenila metodika ich štatistického vykazovania.

Pokles **online návštevníkov** však knižnica zaznamenala aj celkovo. Vďaka tomu, že návštevníci mohli prísť osobne do knižnice vo väčšej miere ako v prípade predchádzajúcich pandemických rokov, **nárast fyzických návštevníkov** vykompenzoval pokles online návštevníkov.

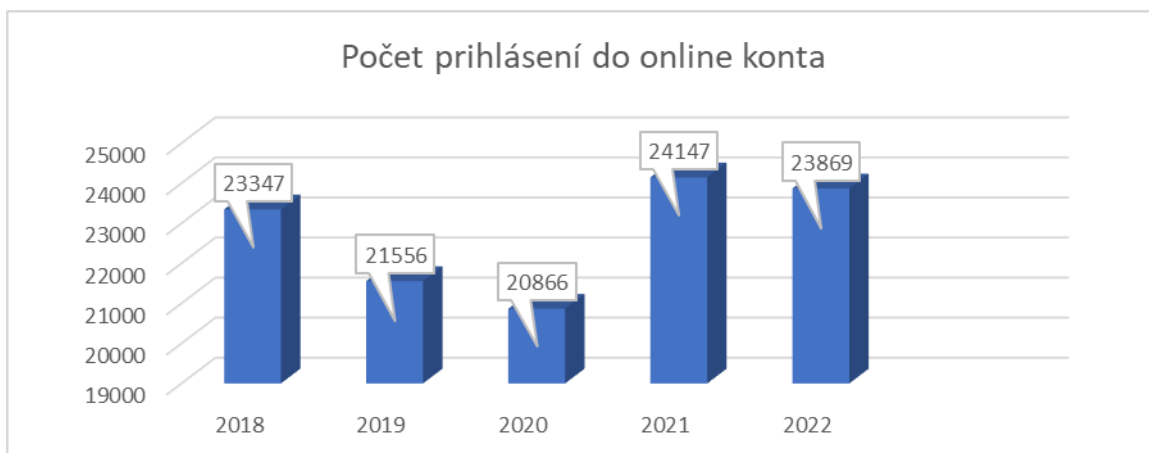
Menej osôb vyhľadávalo informácie na **www stránke knižnice**, ktorá bola dôležitým zdrojom aktuálneho diania v knižnici počas jej obmedzenej prevádzky. Napriek tomu počet jej návštevníkov bol vyšší ako v roku 2019.

Úmerne počtu výpožičiek vzrástol počet ich **predĺžení prostredníctvom online katalógu**. V roku 2021 využilo túto možnosť 8 455 návštevníkov, v roku 2022 až 10 237 návštevníkov.

Celkový **počet vstupov do katalógu** bez ohľadu na prihlásenie do online konta ostal na približne rovnakej úrovni.

23 869 krát sa používatelia **prihlásili do svojho konta**, aby riešili predĺženie výpožičiek, kontrolovali svoje platby a údaje, objednávali si alebo rezervovali knihy, či po prihlásení prehľadávali katalóg. Za predpokladu, že si touto cestou vykompenzovali návštevu knižnice, k počtu 96 378 návštevníkov by bolo možné pripočítať 24,76% návštevníkov.

Prostredníctvom online katalógu záujemcovia majú možnosť požiadať o prípravu dokumentov dvoma formami:

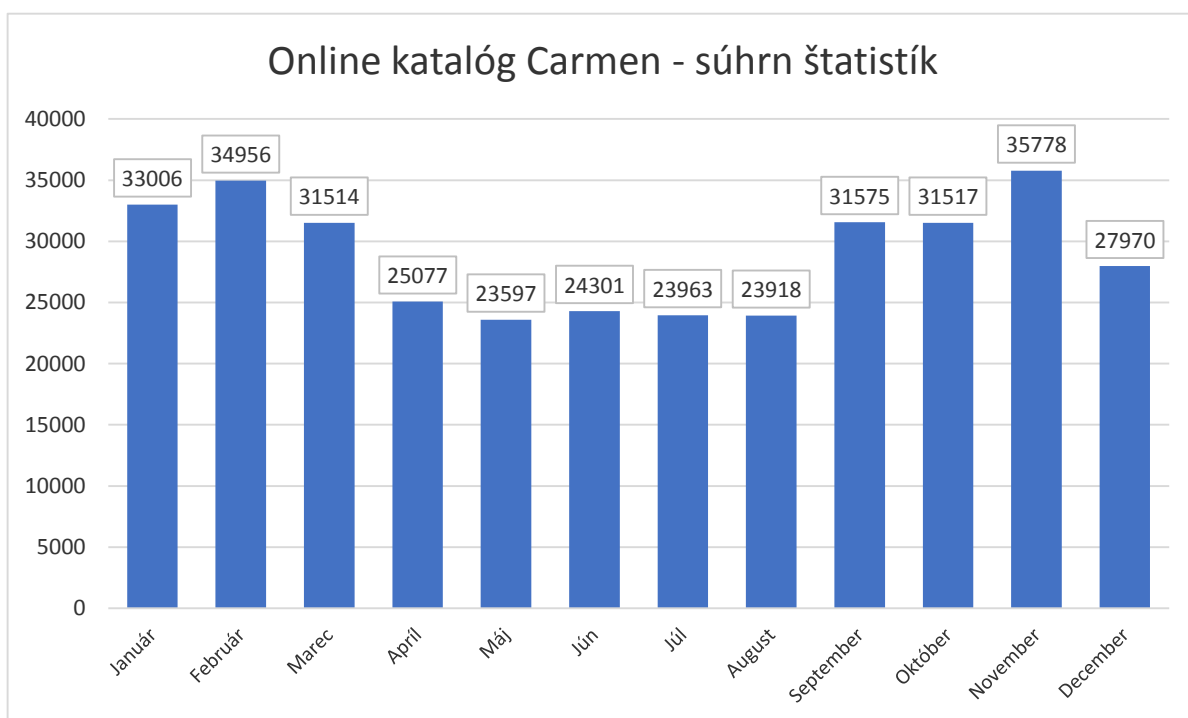
- **rezerváciami**, t.j. prednostné odloženie takých dokumentov, ktoré sú aktuálne vypožičané,
- **odložením**, t.j. prípravou dokumentov aktuálne dostupných v knižnici s cieľom urýchliť ich vyhľadávanie a vypožičanie.

O rezervácie požiadalo 2 830 návštevníkov.

O službu odloženia 150 návštevníkov.

Počet vyhľadávaní v online katalógu bol najvyšší v novembri a februári, teda v období postupného uvoľnenia protipandemických pravidiel.

Obsiahlejšie príspevky knižníc uverejňujú na blogu knižnice, v roku 2022 si ich prečítalo 7 288 návštevníkov, v roku 2021 si ich prečítalo 3 654 návštevníkov.

K 31.12.2022 mali sociálne siete:

- Facebook @krajskakniznicazilina 2 361 sledovateľov (2124 v r. 2021, 1 748 v r. 2020)
- Facebook @kniznicazilinadeti 640 sledovateľov (580 v r.2021, 541 v r. 2020)
- Instagram 1065 sledovateľov (953 v r.2021, 748 v r.2020)
- Blog od založenia navštívilo 35 504 ľudí (7288 v r.2022, 25 625 v r. 2021, 3 645 v r. 2020).

Internet návštevníci	2021	2022	rozdiel
Centrum	515	732	+ 217
Vlčince	109	--	- 109
Spolu	624	732	- 108

Návštevu knižnice s využitím internetu spojilo 732 návštevníkov, avšak knižnica neeviduje využívanie internetu na úseku odbornej literatúry na študijné účely. Napriek medziročnému pokovidovému nárastu záujem o využívanie internetu dlhodobo klesá. S cieľom jeho využitia prišlo do knižnice 0,65 % návštevníkov. Mnoho návštevníkov, najmä študentov sa pripája na wifi internet knižnice, resp. využívajú mobilný internet vo svojich zariadeniach.

1.3. Výpožičné služby

Knižnica sprístupňuje dokumenty vo výpožičnom procese 5 pracovísk knižnično-informačných služieb:

- úsek odbornej literatúry spojený s čítárňou a študovňou,
- úsek beletrie, v ktorom sa profiloval aj kútik literatúry pre dospelujúcu mládež,
- úsek literatúry pre deti,

- Britské centrum,
- úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií.

Krajská knižnica v Žiline v r. 2022 vypožičala **374 878 dokumentov**.

Nárast oproti r. 2021 bol očakávaný vzhľadom na uvoľnenie opatrení a dosiahol **27 132 KJ**. Keďže počet výpožičiek je jeden z najsledovanejších a najvýpovednejších ukazovateľov knižničnej činnosti, reflektoval revitalizáciu knižnice po pandémie. Vzrástol počet používateľov, počet ich návštev v knižnici i počet dokumentov, ktoré si požičali v priestoroch knižnice alebo absenčne. Trend však nie je taký výrazný, aby dokazoval, že prerušenie tradičných čitateľských návykov a odklon k internetu a elektronickým zdrojom bolo len dočasné.

Tabuľka 14 Výpožičky podľa druhu dokumentov

Výpožičky	r. 2021	r.2022	Rozdiel	% z celku
výpožičky spolu	347 746	374 878	+ 27 132	100
odborná lit. pre dospelých + ŠD	95 894	101 039	+ 5 145	26,95
krásna lit. pre dospelých + ŠD	117 267	112 581	- 4 686	30,03
odborná lit. pre deti + ŠD	12 024	14 561	+ 2 537	3,88
krásna lit. pre deti + ŠD	86 726	100 784	+ 14 058	26,88
Periodiká	35 835	45 913	+ 10 078	12,25
špeciálne dokumenty	3 434	4 925	+ 1 491	1,31
AV dokumenty	0	16	+ 16	0,00
elektronické dokumenty	259	301	+ 42	0,08
iné špec. dokumenty	3 175	4 608	+ 1 433	1,23

Knižnica sa nedostala na úroveň roka 2020, kedy jej štruktúru tvorilo navyše 6 pobočiek a bývala centrálna knižnica sa podieľala na výpožičkách 80% tami. Poklesla práve krásna literatúra, ktorá bola dominantná na všetkých pobočkách.

Vývoj v krajskej knižnici pri vylúčení pobočiek (bývalé Centrum):

Bývala Centrálna knižnica v porovnaní s prvým rokom pandémie požičala o 82 389 dokumentov viac, v porovnaní s rokom 2021 o 53 984 dokumentov viac, v porovnaní s rokom 2019 však o 130 063 menej.

Keďže knižnica umožňovala do väčšej miery pobyt vo svojich priestoroch, vzrástol podiel výpožičiek realizovaných priamo na jej úsekoch o 1,5 % (v r. 2021 bolo 277 371 prezenčných výpožičiek, t.j. 20,24 %). Najmä v prvom polroku bola nedôvera používateľov pred dlhším čítaním či štúdiom v knižnici, postupne sa však čítareň zaplňovala a počet jej návštevníkov rástol. Zo 45 913

výpožičiek periodík bolo 9 446 absenčných a 36 467 prezenčných (79,4%). Výpožičky periodík pritom vzrástli o 10 078.

Tabuľka 15 Výpožičky podľa druhu

Výpožičky	r. 2021	r.2022	Rozdiel	% z celku
výpožičky celkom	347 746	374 878	+ 27 132	100
z toho absenčné	277 371	294 191	+ 16 820	78,48
z toho prezenčné	70 375	80 687	+ 10 312	21,52

Napriek nárastu prezenčných výpožičiek, takmer 4/5 výpožičiek boli absenčné, používatelia si radi odnášali dokumenty domov, so sebou. Okrem periodík prezenčné výpožičky tvorila najmä odborná literatúra z príručného fondu v študovni, keďže je chránená z dôvodu nižšieho zastúpenia vo fonde, vysokého záujmu alebo finančnej hodnoty.

Absenčné výpožičky zahŕňajú aj prolongácie, v roku 2022 sa podieľali na výpožičkách 37%- tami.

Tak ako aj v minulosti, dominantnou v krajskej knižnici ako vo verejnej knižnici ostala krásna literatúra všeobecne bez ohľadu na vekové určenie. Tvorila 56,92 % zo všetkých výpožičiek. Napriek tomu, že po odčlenení pobočiek medziročne v absolútnych číslach poklesla krásna literatúra pre dospelých za celú knižnicu (pričom v bývalej centrálnej knižnici bol nárast o 9 570), pokles vykompenzoval vyšší záujem o detskú krásnu literatúru.

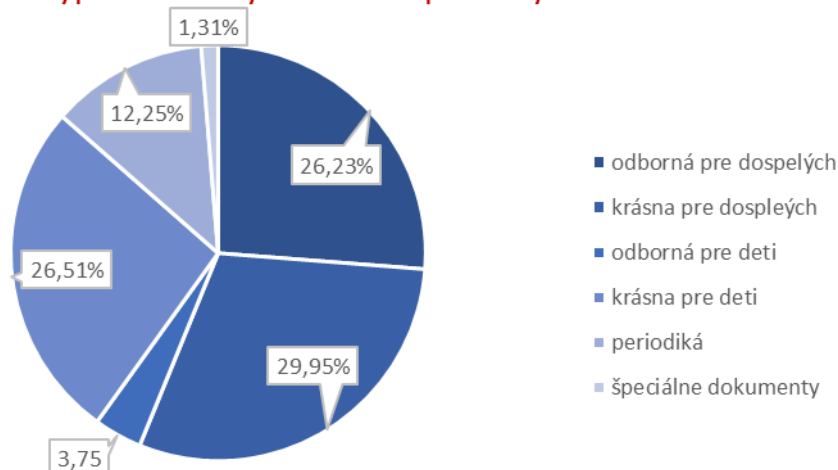
Tabuľka 16 Výpožičky podľa druhu dokumentov

Výpožičky	r.2021	r.2022	Rozdiel	% z celku
výpožičky celkom	347 746	374 878	+ 27 132	100,00
z toho odbor. lit.	107 918	115 600	+ 7 682	30,84
krásna lit.	203 993	213 365	+ 9 372	56,92
periodiká	35 835	45 913	+ 10 078	12,25
Špeciálne dokumenty v tom	3 434	4 925	+ 1 491	1,31

Rozloženie výpožičiek pri vyčlenení špeciálnych dokumentov

Rok	odborná pre dospelých	krásna pre dospelých	odborná pre deti	krásna pre deti	periodiká	špeciálne dokumenty
2021	93 277	117 008	11 522	86 670	35 835	3 434
2022	98 344	112 264	14 069	99 363	45 913	4925
rozdiel	5 067	- 4 744	2 547	12 693	10 078	1 491

Rozloženie výpožičiek s vyčlenením špeciálnych dokumentov

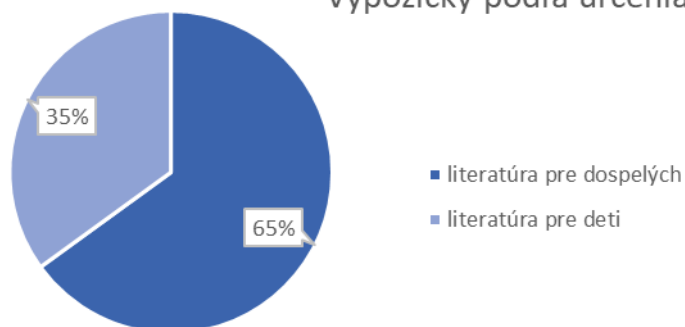

Z celkových výpožičiek tvorili výpožičky kníh 82 % a medziročne vzrástli o 15 563 KJ. Podpísalo sa na tom oživenie úseku detskej literatúry, zvýšená návštevnosť zo strany školských kolektívov. Naopak v absolútnych číslach stagnoval počet výpožičiek kníh pre dospelých (210 285 v r.2021 a 210 608 v r.2022), aj keď v porovnaní s bývalou centrálnou knižnicou vzrástli výpožičky kníh z krásnej (z 92 506 na 98 344), aj z odbornej literatúry (zo 102 694 na 112 264).

Tabuľka 17 Výpožičky kníh podľa používateľov

Výpožičky kníh	r.2021	r.2022	Rozdiel	% z celku
výpožičky kníh celkom	308 477	324 040	+ 15 563	100
z toho pre dospelých	210 285	210 608	+ 323	65
z toho pre deti	98 192	113 432	+ 15 240	35

Výpožičky podľa určenia

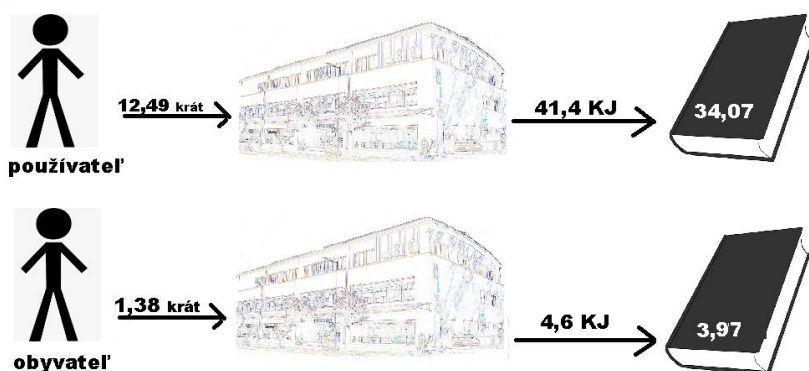
Služby **bibliooboxu** využilo 13 298 návštevníkov, následne knihovníci odpísali z ich čitateľského konta 33 489 dokumentov

Tabuľka 18 Výpožičky (374 878) na obyvateľa (81 482), na používateľa (9 055), obrat knižného fondu (prepočítaný na výpožičky kníh 324 040)

Ukazovateľ	r.2021	r.2022	Rozdiel
výpožičky na 1 obyvateľa celkom	4,35	4,60	+ 0,25
Výpožičky kníh na 1 obyvateľa	3,86	3,97	+ 0,11
výpožičky na 1 používateľa	45,05	41,40	- 3,65
výpožičky kníh na 1 používateľa	39,96	35,78	- 4,18
počet vrátených kníh cez bibliobox	46 996	33 489	- 13 507
* návštevníci biblioboxu	12 874	13 298	+ 424
obrat knižného fondu	0,58	0,51	+ 0,07

V poslednom roku pandémie jeden používateľ knižnice prišiel do jej priestorov 12,49 krát, vypožičal si 41,4 knižničných jednotiek, z toho 35,78 kníh. Jeden obyvateľ Žiliny priemerne zrealizoval 4,60 výpožičky, z toho 3,97 kníh.

Výpožičky a návštevy na 1 používateľa a 1 obyvateľa v r.2022

Štatistika výpožičiek podľa jazykov za rok 2022

Jazyk	Knihy	%
čeština	28914	12.45
slovenčina	156234	67.25
angličtina	4631	1.99
nemčina	254	0.11
ruština	121	0.05
francúzština	190	0.08
taliančina	12	0.01
maďarčina	7	0.00
poľština	25	0.01
španielčina	89	0.04
latinčina	2	0.00
ukrajinčina	71	0.03
albánčina	2	0.00
esperanto	11	0.00
fínčina	2	0.00
katalánčina	1	0.00
holandčina	5	0.00
slovanské jazyky	12	0.01

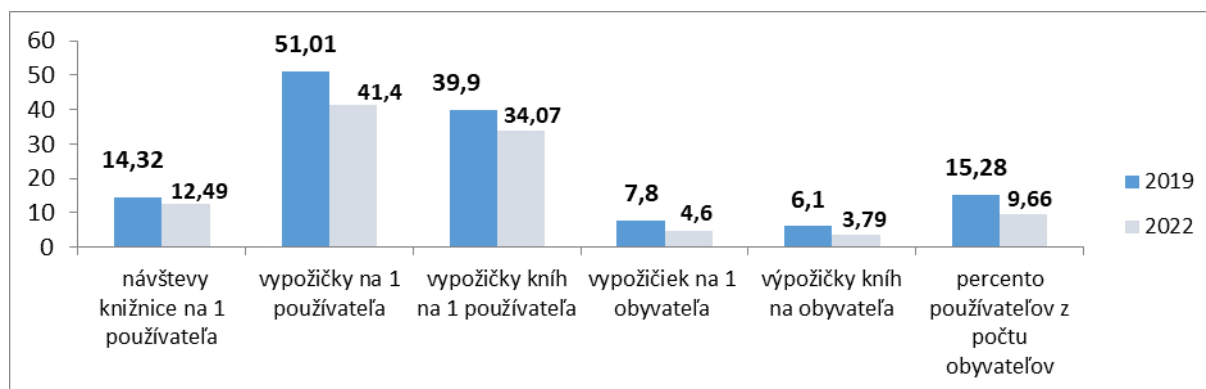
Tabuľka z KIS Clavius

Po slovenčine boli prirodzene vzhľadom na jazykovú blízkosť a zastúpenie vo fonde najvyužívanejšími dokumentmi knihy v češtine, následne knihy v angličtine. V českom jazyku boli žiadané aj časopisy, ktoré vďaka podpore Českého spolku získava knižnica vo významnom rozsahu. Hradené boli časopisy Epocha, Mladá Fronta dnes, Týden, Vlasta, Geo, Foto video, Lidé a země, History revue a Svet motoru. Vypožičané boli 4 784 krát.

Britské centrum ako osobitné pracovisko Oddelenia knižnično-informačných služieb v roku 2022 vypožičalo 4 631 kníh (5 175 kníh v r. 2021, 5 536 v r. 2020 a 6 818 v r. 2019, teda v období pred epidémiou covidu). Z iných svetových jazykov sa do obehu dostali knihy z nemčiny a francúzštiny.

Napriek rozsahu fondu Poľskej knižnice boli menej využívané knihy v poľskom jazyku. Predpokladaný bol záujem o ukrajinské knihy v súvislosti s vojnou na Ukrajine.

Porovnanie vybraných ukazovateľov v roku 2019 (pred epidémiou Covid 19) a v r. 2022 (posledný rok epidémie)

Medziknižničná výpožičná služba

Knižnica vypožičala dokumenty pre svojich používateľov alebo pre používateľov iných knižníc 384 krát, teda o 26 krát menej ako v roku 2021, avšak opäť vzrástol počet výpožičiek dokumentov vyžiadaných pre používateľov iných knižníc. Vyšší záujem bol o kópie článkov. Z českých knižníc boli vyžiadané 4 dokumenty.

Pred pandémiou v roku 2019 počet poskytnutých dokumentov v systéme MVS dosiahol 498.

MVS	2021	2022	Rozdiel
MVS z iných knižníc	242	197	- 55
MVS iným knižniciam	164	187	+ 23
MMVS z iných knižníc	4	1	- 3
MMVS iným knižniciam	0	0	0

Obrázok 3 MVS požiadavky v r.2021a 2022

POŽIADAVKY OD NÁS INÝM KNIŽNICIAM	spolu
MVS CELKOM	242
MVS KNIHY	183
MVS ČLÁNKY	56
MMVS CELKOM (zo všetkých MVS)	4
POŽIADAVKY INÝCH KNIŽNÍC	
ŽIADANKY Z INÝCH KNIŽNÍC CELKOM	164
Z toho knihy	116
Z toho články	48

POŽIADAVKY OD NÁS INÝM KNIŽNICIAM	spolu
MVS CELKOM	187
MVS KNIHY	157
MVS ČLÁNKY	30
MMVS CELKOM (zo všetkých MVS)	1
POŽIADAVKY INÝCH KNIŽNÍC	
ŽIADANKY Z INÝCH KNIŽNÍC CELKOM	197
Z toho knihy	116
Z toho články	81

Vypožičky letnej čítárne v literárnom parku.

Snahou knižnice je prebudenie záujmu o priestory za budovou knižnice a služby letnej čítárne. Niekoľkoročná skúsenosť potvrdila, že mnohým vyhovuje rýchle nahliadnutie do periodík a nechce sa im vstupovať do knižnice. Pre túto skupinu knižnica pripravila miničítareň s dvoma miestami na

čítanie a dvoma aktuálnymi periodikami. Staršie periodiká a knihy boli umiestnené v letnej čítárni pre tých, ktorí chceli čítať tlač popri návšteve parku, na čerstvom vzduchu. Samozrejme, noviny a časopisy si mohli čitatelia zobrať so sebou do parku aj po načítaní v čítárni do ich čitateľského konta, veľký záujem však o túto službu nebol.

Podľa štatistiky si 758 návštevníkov pred budovou i za budovou knižnice prečítalo 351 kníh a 658 časopisov.

Výpožičky e-knín

Okrem tradičných dokumentov sa rozšírili možnosti, ako poskytovať záujemcom e-zdroje vo forme plných textov krásnej literatúry. Už niekoľko rokov medzeru na slovenskom trhu pomáha vyplniť platforma Palmknihy.cz (eReading.cz), ktorá pohodlne a rýchlo sprístupňuje predovšetkým beletriu prostredníctvom integrácie záznamov do online katalógu Carmen. Informácia o elektronickej možnosti sa teda zjaví návštevníkovi katalógu pri prezeraní jednotlivých dokumentov, resp. si knihu vyhľadá sám podľa autora či názvu. Ponuka, ktorá je predovšetkým v češtine, sa každoročne rozrastá.

Vypožičané knihy eviduje aj štatistiku KIS Clavius

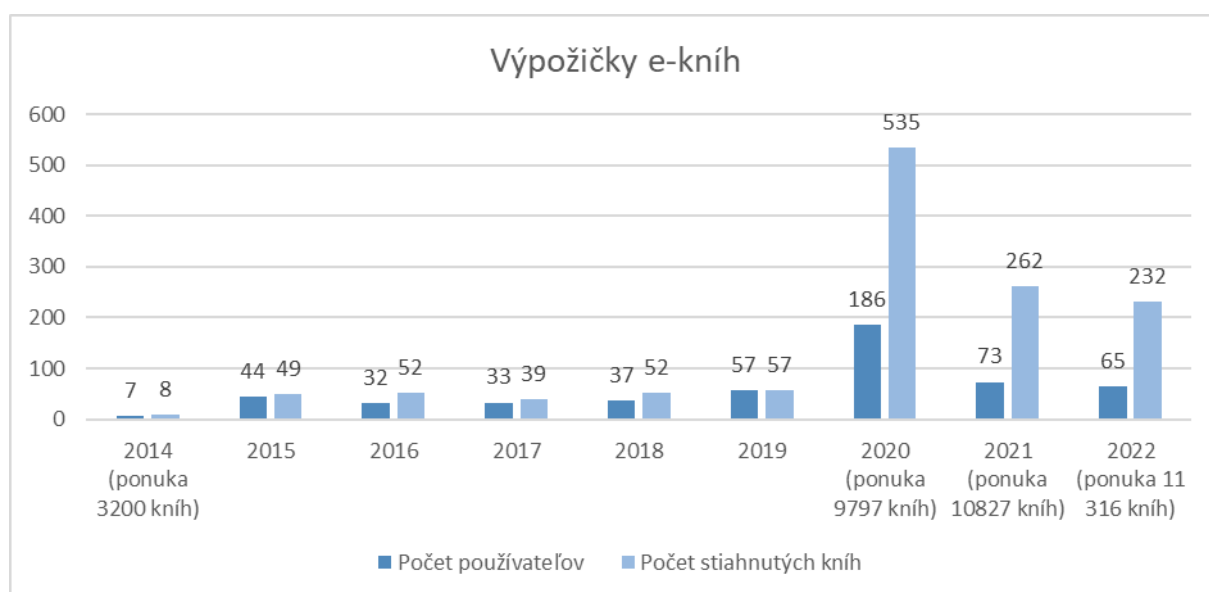
Štatistika e-výpožičiek za rok 2022

Počet unikátnych čitateľov za obdobie : 65

Celkový počet e-výpožičiek za obdobie : 232

Služba je symbolicky hradená používateľom za každý stiahnutý titul, čím chce knižnica predísť nepremyslenému sťahovaniu kníh.

Počet výpožičiek bol dočasne nad 500 počas pandemického roka 2020, kedy bola služba sprístupnená bezplatne. Rok 2022 bol počas osemročnej existencie služby s tretím najvyšším výsledkom (232 titulov).

Samozrejme rozvojom platformy Palmknihy.cz rástla aj ponuka sprístupňovaných elektronických kníh, ktorá sa od počiatočného počtu 3 200 kníh zvýšila na 11 316. Knižnica uhradila v r. 2022 ďalší balíček v objeme 400 kníh.

Ukážka z výpožičiek - mesiac december

Nazev_titulu
Dokonalá smrt
Ostrov Entry
Vrány
Šikmý kostel
Proč spíme
Vzkvétání
Cesta pravého muže
Anna z Avonlea
Svatba duchů
Jóga pro lepší spánek
Jak meditovat
Dalajlamova kočka a síla meditace
Superprognózy
Měsíc mého života
Druhá derivace touhy II.
Kryší stezka
Limea
Ultimus
Dcera sněhu
Mlieko a med (SK)
Cesta pravého muže
Tri temné koruny (SK)
Bábovky SK
Čierne lekná
Dítě z trosek
Exodus
Kniha útěchy
Království prokletých

Slovenský trh v r. 2022 neponúkal žiadny ekvivalent podobného rozsahu. Preto knižnica uvítala iniciatívu spoločnosti KUBOMEDIA s.r.o., ktorá vytvára a sprístupňuje databázu detských kníh na internete **KUBO**. Používateľ, ktorý má stiahnutý digitálny preukaz v knižnici si môže bezplatne a bez obmedzenia prezerat' a čítať knihy z databázy vyše 1 000 kníh v slovenčine. Neplatí za to na rozdiel od bežných užívateľov KUBOMEDII, ale hradí to za neho knižnica zvýhodnenou paušálnou platbou.

Služba sa v r.2022 rozbiehala, čitatelia (46) si touto cestou prezreli či prečítali 487 kníh.

Knižnica zároveň ponúka používateľovi možnosť požičať si čítačky e-kníh. Najmä na prezentačné účely (pri počítačových kurzoch a informačných výchovách) sprístupňuje tri čítačky poskytnuté knižnici ako dlhodobú výpožičku spoločnosťou PocketBook, ku ktorým dokúpila v r. 2017 päť vlastných čítačiek Pocketbook 626 Touch Lux 3 aj za účelom absenčného využívania.

Služby zdravotne znevýhodneným a iným špecifickým skupinám používateľov

Používatelia knižnice, ktorí priznávajú svoj handicap pri uplatňovaní si zľavy na zápisnom tvoria 4,77 % všetkých používateľov, okrem toho mnohí z nich využívajú služby a priestory knižnice na kultúrne vyžitie tak, že ich handicap nie je viditeľný a štatisticky vyhodnocovaný. Mnohí si uplatňujú inú formu zľavy, napr. ako seniori, druhý rodič v prípade rodinného preukazu, člen Univerzity 3. veku a p.

Zdravotné postihnutie je mnohoraké a knižnica ťažko dokáže vytvárať podmienky na ich zmierňovanie v komplexnosti. Základným princípom je bezbariérovosť a snaha o adekvátnu komunikáciu.

Bezbariérovosť

Vstup do knižnice je bezbariérový a v r. 2022 mohli využívať vstup do letného parku bez nutnosti cesty okolo knižnice všetci vozičkári i mamičky s kočíkom. Umožnila to rekonštrukcia v r. 2020.

Presun medzi poschodiami zaisťoval výťah. V r. 2022 boli medzi používateľmi knižnice 5 vozičkári, jeden sa stal pravidelným návštevníkom klubovej aktivity.

Počas rekonštrukcie sociálnych zariadení bolo zrekonštruované aj WC pre vozičkarov na prízemí.

Služby pre slabozrakých a nevidiacich

Tieto služby majú najdlhšiu tradíciu a realizujú sa v úzkej súčinnosti so **Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči**. Ich základom je vypožičiavanie audiokníh, ktoré sú špeciálne nahrávané a sprístupňované na základe dohody s levočskou knižnicou, a to nielen pre ľudí so zrakovým postihnutím, ale aj s inou vážnou diagnózou (dohoda z roku 2014). Od roku 2006 má knižnica aj svoj fond audiokníh, ktorý bol vybudovaný v rámci projektu Šanca pre zrakovo postihnutých Žilinského regiónu podporeného z Konta Orange v r. 2006. Fond sa už nerozširuje, knižnica čerpá z putovných súborov, pravidelne dopĺňaných pracovníkmi SKN. Vyškolení pracovníci knižnice pomáhajú záujemcom pri výbere kníh, čítajú im obsahy, odporúčajú konkrétne tituly a pomáhajú pri sťahovaní kníh vo formáte MP3. Asistencia knihovníka je veľmi vítaná aj pri využívaní mobilnej aplikácie Corvus, prostredníctvom ktorej si čitatelia môžu sťahovať MP3 knihy do svojich zariadení.

Knižnica príležitostne spolupracuje s **Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Žiline**.

Návštevníci so zrakovým handicapom ocenia lepšie osvetlenie na prízemnom podlaží, na úseku detskej literatúry, aj v miestnostiach pre realizáciu spoločenských aktivít.

V roku 2022 zvukové knihy využívalo 13 používateľov, ktorí si vypožičali 327 dokumentov.

Návštevníci so zrakovým handicapom môžu využívať aj služby špecializovaného pracoviska, ktoré kombinuje služby pre ľudí so zrakovým aj so sluchovým postihnutím. Na úseku odbornej literatúry bolo vytvorené špecializované pracovisko: počítačová stanica, 3D skener k 3D tlačiarňi, čítacie pero (android pack), ktoré umožňuje hlasovým syntetizátorom prečítať napísaný text alebo ho zoskenovať do tabletu. Podmienky pre novú úroveň služieb pre ľudí so zmyslovým handicapom začala knižnica realizovať v rámci realizácie projektu Naše knižnice aj pre znevýhodnených čitateľov (Program INTERREG V-A SK-CZ 2014 - 2020).

Služby pre nepočujúcich

Okrem špecializovaného pracoviska uvedeného vyššie návštevníci so sluchovým handicapom s načúvacími prístrojmi alebo kochleárnym implantátom už pri registrácii pri centrálnom pulte využívajú zvukovú (indukčnú) slučka LA - 90, ktorá im obdobne ako na úseku odbornej literatúry dokáže zosilniť prebiehajúcu konverzáciu s knihovníkom. Pri jednom mieste je umiestnený tablet so špeciálnym softvérom, na ktorom prebieha prepis reči do písomnej podoby. Pokiaľ by nepočujúca osoba potrebovala konzultáciu s knihovníkom, piati z nich sú vyškolení v posunkovej reči. Pri zaškolení pomohlo knižnici **Krajské centrum nepočujúcich ANEPS Žilina**, ktoré odporučilo výber kompenzačných pomôcok a pomohlo pri propagácii služieb.

Počas roka knižnicu navštívila delegácia nepočujúcich s poslankyňou Janou Filipovou, predstaviteľkou KC ANEPS Žilina, ktorá oboznámila účastníkov s aktivitami knižnice. Medzi hosťami boli návštevníci z Holandska, Belgicka a iných krajín.

Sociálny hendikep

Do knižnice neprichádzajú len návštevníci so zdravotným handicapom, ale aj ľudia, ktorí majú nepriaznivú životnú situáciu z dôvodu sociálnych podmienok; nezamestnaní, seniori, ženy na materskej dovolenke, invalidní dôchodcovia a p. V kategorizácii používateľov má knižnica vytvorené možnosti, ako týmto osobám ponúknuť zľavnené zápisné a umožniť im tak ľahší prístup ku knižničným službám. Mnohí z nich sú prizývaní na pravidelné aktivity, ktoré knižnice organizuje, ako sú počítačové kurzy, tvorivé dielne, tréningy pamäti.

V roku 2022 sa zaregistrovalo v knižnici 317 žien na materskej dovolenke, 159 nezamestnaných osôb, 401 nositeľov ZŤP a ZŤPS, 32 invalidných dôchodcov, 761 seniorov.

Seniori

Seniori sú tradičnou a vďačnou skupinou používateľov, mnohí nachádzajú v knižnici druhý denný domov. Tvorili 8,4 % z celej používateľskej základne. Majú generačne vybudovaný vzťah k čítaniu a nesú si pozitívny vzťah ku knižnici. Knižníci udržiavajú ich priazeň aj cez špeciálne ponuky a možnosti. Veľa seniorov navštevuje čítať knižnice. Seniori sú zastúpení na tvorivých aktivitách, na tréningoch pamäti, na kurze angličtiny. Prehľad klubových aktivít je uvedený v nasledujúcej kapitole.

Aktivitou, vďaka ktorej sa knižnica zapísala do povedomia seniorov, boli v r. 2022 nové počítačové kurzy. Knižnica ich začala realizovať vďaka memorandom podloženej spolupráci s **Národnou koalíciou pre digitálne zručnosti a povolania Slovenskej republiky**, partnera Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky pri implementácii národného projektu Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a znevýhodnených skupín vo verejnej správe (Operačný program Integrovaná infraštruktúra, kód ITMS 311071BLC3). Koncom roka zrealizovala prvé kurzy základov počítačových zručností s predpokladom nadväzujúcich kurzov pre pokročilých a tabletové kurzy. Vyškolila 14 osôb.

Zároveň sa realizoval projekt Seniori programujú v knižnici, v rámci ktorého sa 93 seniorov učilo programovať microbity, mBoty a zoznámili sa aj fungovaním 3D tlače.

Dlhodobu poskytuje knižnica služby študentom Univerzity tretieho veku pri Žilinskej univerzite v Žiline. Sprístupňovala im na požiadanie študijné informácie, pripravila informačný deň v knižnici, počas ktorého sa oboznámili komplexne s históriou a činnosťou knižnice a s možnosťami, ktoré im pri štúdiu knižnica môže poskytnúť. Osobitne sa oboznámili s regionálnym pracoviskom, ktoré sprístupňuje informácie a literatúru regionálneho charakteru a vie im byť nápomocné pri tvorbe záverečných prác.

V Dennom centre Solinky knižnica zrealizovala tréning pamäti.

Knižnica ponúkala týmto skupinám donáškovú službu, o ktorú však bol len sporadický záujem.

Do knižnice prichádzajú aj deti so špeciálnymi potrebami, pre ktoré knižnica buduje a sprístupňuje súbory didaktických pomôcok (dostupné najmä v knižnici). Nielen pre ne slúžia zjednodušené knihy a didaktické hry (vedomostné pexesá, mozaiky, puzzle, drevené multifunkčné hračky, manipulačné veže, 3D motorické skladačky a pod.), ale na požiadanie aj pre iných záujemcov.

Knižnica pracuje aj s organizáciami združujúcimi zdravotne znevýhodnených občanov, niektorí napriek dlhotrvajúcej spolupráci neprišli po nepriaznivom pandemickom období do knižnice (**Slovenský zväz zdravotne postihnutých č.2, Slovenský zväz sclerosis multiplex, občianske združenie Mozaika**). Prerušené ostali aj Dni nádeje, ktorých hlavným organizátorom bola Nadácia Lúč a Inter NOS, ktorý v minulosti zastrešovala **Nadácia Krajina harmónie**.

Naopak pravidelne začali prichádzať klienti CSS Turie a CSS Harmonia. Požičovali si knihy a zaujímali sa najmä o stretnutia klubu Bibliorelax.

Tabuľka 20 Služby pre zdravotne znevýhodnených

Kategória používateľov	Počet	Počet výpožičiek	Počet návštev doma	Iné služby
Slabozrakí, nevidomí a ĽZP využívajúci fond audio kníh	13	327 vypožičaných zvukových kníh MP3 z knižnice pre nevidiacich Levoča. Stiahnutých MP3 zo stránky Levoče 17	0	Pomoc pri výbere zvukových kníh
Imobilní	5	113	0	Šachový klub

Iní /donášková služba/	0	0	0	0
CSS TAU Turie	9	62	0	Bibliorelax pri knihe a hudbe
CSS Harmónia, zariadenie pre seniorov	15	45	0	Bibliorelax pri kniha a hudbe
Nadácia Lúč	0	0	0	0

Tradičná je organizácia aktivít pre špeciálne základné školy (**Špeciálna základná škola Vojtaššáka, Žilina**, ktorej žiaci pravidelne prispievajú do súťaže Tvoríme vlastnú knihu, **Stredná škola pre telesne postihnutú mládež Fatranská ul., Špeciálna základná škola v Bytči, Špeciálna základná škola Hurbanova ul. (aj elokované pracovisko na Moyzesovej ul.), MŠ Čajakova**).

V časti 2. Vzájomná koordinácia a kooperácia sú vymenované subjekty, s ktorými knižnica spolupracovala v roku 2022, medzi nimi aj subjekty združujúce sociálne či zdravotne handicapované osoby.

Každoročne, pokiaľ to podmienky umožňujú, knižnica organizuje množstvo podujatí, ktoré nie sú prioritne zamerané na kategóriu ľudí so zdravotným znevýhodnením, ale na ktorých sa táto kategória používateľov knižnice často zúčastňuje. Knižnica im vytvára príjemné podmienky a dokáže sa prispôsobiť ich požiadavkám. Patrili medzi ne tréningy pamäti, tvorivé dielne, kurzy počítačovej zručnosti, angličtina pre seniorov, bibliorelax a samozrejme klasické sprístupňovanie dokumentov.

1.4. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Moderná verejná knižnica sa nesústreďuje len na výpožičné služby, ale stále vo väčšej miere realizuje aj aktivity na poli vzdelávania, kultúry, komunitného života. Pokiaľ knižnica rozvíja len prácu s knihami, dokáže v súčasnosti oslovovať pomerne úzku časť potenciálnych používateľov, a preto krajská knižnica prirodzene a v súlade so svojim dlhoročným trendom realizovala mnoho aktivít na poli vzdelávania a kultúrnej činnosti. Tento rozmer jej určuje aj zriaďovacia listina, ktorá ju charakterizuje ako vzdelávaciu, kultúrnu a informačnú inštitúciu.

Štatistický výkaz o knižnici KULT (MK SR) 10-01 delí knižničné podujatia na kultúrno-spoločenské a výchovno-vzdelávacie aktivity. V počte podujatí krajská knižnica patrí medzi najúspešnejšie verejné knižnice na Slovensku, v roku 2019 prekročila v ich počte tisícku. Pandémia v sľubnom vývoji urobila predel a knižnica prišla aj o aktivity, ktoré sa realizovali na pobočkách. V roku 2021 klesol oproti aktívnemu roku 2019 počet podujatí o 806, avšak rok 2022 priniesol pozitívny obrat.

Tabuľka 21 Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Ukazovateľ	r.2021	r. 2022	Rozdiel	
počet podujatí	209	773	+	564
z toho informačná výchova /kolektívov/	33	54	+	21
Počet podujatí - pre deti predškolského veku	21	113	+	92
- pre deti do 15 rokov	88	236	+	148
- pre mládež	30	97	+	67
- pre dospelých	55	167	+	112
- organizovaných mimo knižnicu	0	14	+	14
- počet online podujatí	27	3	-	24
počet účastníkov podujatí	3 497	15 642	+	12 145
z toho počet návštevníkov online podujatí	347	40	-	307

Počet podujatí medziročne vzrástol o **564**.

Počet **návštevníkov podujatí** bol 15 642, bez online návštevníkov - 15 602.

Výraznou mierou sa na skladbe podujatí podieľali reálne stretávania, do online priestoru sa preniesli len 3 besedy. Online podujatia tvorili len zanedbateľné 0,39 %.

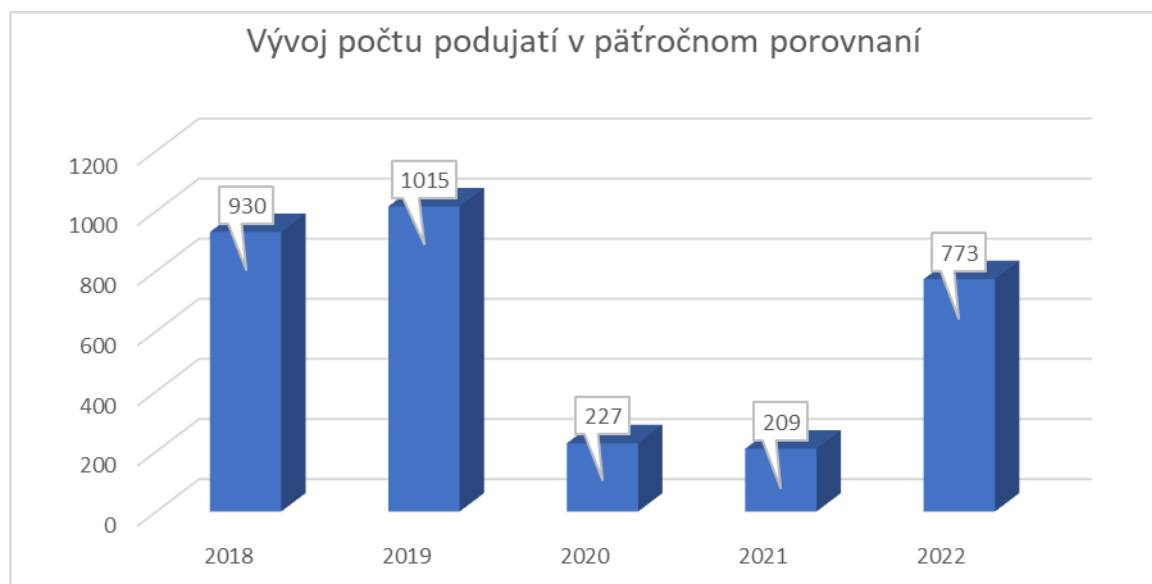
Pozn. V roku 2021 sa zmenila charakteristika online podujatia, ktorá sprísnila podmienky pre štatistické vykazovanie - podujatia realizované v reálnom čase a pre konkrétnych účastníkov, zatiaľ čo v r. 2020 medzi ne patrili aj prehrávanie záznamov obsahovo významnejších nahrávok.

Už v roku 2021 tvorili fyzické podujatia 9,92 %. S výnimkou začiatku roka 2022 už nebol dôvod stretávať sa s ľuďmi prioritne v online priestore, podmienkou to však bolo pri dvoch prednáškach pre zadržaných v Ústave na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody.

V roku 2022 sa uskutočnili online podujatia:

Môj deň doma a v škole	online beseda	17.2.2022
Knihy, ktoré (z)menili svet	online prednáška	13.4.2022
Najznámejšie denníky	online prednáška	13.7.2022

V porovnaní posledných 5 rokov sa počet podujatí dostal po dvoch nepriaznivých rokoch na tretiu priečku. V prípade porovnania s centrálnou knižnicou z predkovidového obdobia je rozdiel ešte menší, nakoľko bývala centrálna knižnica pripravila napr. v roku 2019 839 podujatí (napr. pobočka Vlčince realizovala ročne cca 100 podujatí).

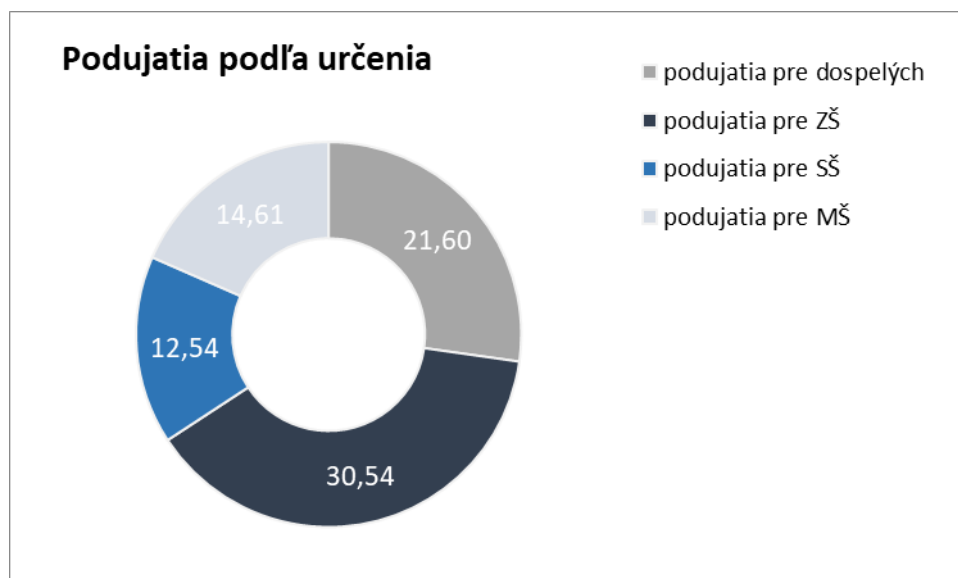
Z podujatí, ktoré boli prioritne určené istej skupine návštevníkov je možné vyčleniť tie, ktoré sa realizovali organizovane po línii škola-knižnica, pričom **najpočetnejšia bola spolupráca so základnými školami** (236). Pre deti do 15 rokov sa konalo 349 podujatí, v číslach sú aj letné tábory, ktoré organizovane prichádzali do knižnice na pripravené aktivity.

Základné a stredné školy a ich pedagógov oslovovala knižnica na základe doplneného a aktualizovaného **ponukového listu**, ktorý každoročne zasiela do škôl v meste a okrese Žilina. Zároveň oslovovala konkrétnych pedagógov s cieľovými ponukami. Tradične dôraz kladla na **informačnú prípravu** ako formu podujatia, ktorou propaguje knižnice, čítanie, prácu s informáciami. Pre staršie ročníky a stredné školy ponúkala sofistikovanejšiu podobu pod názvom Stratení v informáciách, spojenú s konkrétnymi príkladmi ako samostatne vyhľadávať v online katalógoch. V roku 2021 sa konala 10 krát, v roku 2022 sa jej zúčastnilo 54 kolektívov. Záujem tradične býva aj o informačnú prípravu a prehliadku Britského centra. Rovnako dôležitou témou bola téma **kritického myslenia a bezpečnosti na internete**. Na túto tému knižnica zorganizovala cyklus stretnutí štyroch vybraných

kolektívov, ktoré diskutovali s rôznymi odborníkmi na tému čitateľská gramotnosť, kyberšikana, hoaxy a dezinformácie. Myšlienka bola finančne podporená z Fondu na podporu umenia prostredníctvom projektu **Čítam – rozumiem – myslím – som**.

S dôrazom na **dospelého návštevníka** knižnica pripravila 167 podujatí, avšak dospelí prichádzali aj na mnohé podujatia, ktoré boli určené detskému návštevníkovi, napr. na aktivity detského leta. Najviac detských kolektívov prišlo do knižnice v marci, kedy sa uvoľnili opatrenia a prišlo až 77 kolektívov z MŠ a ZŠ a 8 tried stredoškolákov.

Štrnásť podujatí sa konalo mimo priestorov knižnice, niektoré na školách alebo v obecných knižniciach. Organizačne náročnejšia bola účasť na veľkých mestských aktivitách, ako bol **Deň rodiny**, **Budatínsky rínek** či **Piknik v meste**. Knižnica na nich prezentovala svoje služby v stánkoch, pripravovala podujatia a realizovala tvorivé dielne a hry. V Rosenfeldovom paláci knihovníčka – trénerka pamäti pripravila pre deti tréning pamäti, obdobne pre seniorov v Dennom centre na Solinkách.

Po dvojročnej pauze mesto Žilina organizovalo **Žilinské dni zdravia** a prizvalo na Námestie SNP aj Krajskú knižnicu v Žiline, ktorá propagovala knihy o zdravom životnom štýle a oslovovala okoloidúcich záujemcov. V stánku knihovníci pôsobili vedľa svojich nových kolegov z Mestskej knižnice v Žiline. Počas Týždňa mobility sa pred knižnicou konal veľký Deň mobility (22.9.2022), na ktorom svojimi aktivitami prispela aj knižnica k propagácii myšlienky bezpečnej a udržateľnej dopravy. Pripravila pre svojich návštevníkov pred budovou literárny beh detí a stretnutie bibliorelaxu na chodníku.

Výstavná činnosť

Pod názvom Ľudia pre ľudí knižnica dlhodobo podnecovala nielen profesionálov, ale aj amatérov, aby ukázali to, čo vedia a v čom rozvíjajú svoj talent – umelecká fotografia, ľudové remeslo, maľba, grafika a podobne. Výstavné plochy boli obdobne ako pred pandemiou takmer stále obsadené najmä výtvarnými dielami a fotografiami.

Po rekonštrukcii získala knižnica novú výstavnú plochu pri hlavnom schodisku, ktorá vznikla preskúšaním schodiska. Tu nachádzali priestor také umelecké artefakty, ktoré sa dajú umiestniť na stojany.

V roku 2022 sa uskutočnili výstavy:

Zákutia Slovenska	Ručne maľované obrazy Heleny Závadskej.	10.1 - 2.2.2022
Turzovci v literatúre	Život významných osobností našej histórie prostredníctvom literatúry a článkov z fondu Krajskej knižnice v Žiline.	3.1. - 31.1.2022
Karin Lászlová	Život a výber z tvorby - pri príležitosti 100. výročia narodenia spisovateľky, rodáčky z Varína.	1.2. - 28.2.2022
Cyprian Kamil Norwid	Život a dielo jedného z poľských romantikov – autoportréty, literárny debut, korešpondencia, tvorba, ilustrácie a umelcová femme fatale.	3.2. - 28.2.2022
Výstava spisovateľov	Výstava CVTI SR - Múzeum školstva a pedagogiky.	1.3.2022 - 31.3.2022
Jozef Božetech Klemens	205. výročie narodenia osobnosti.	1.3.2022 - 31.3.2022
Pavol Prikryl	60. výročie narodenia osobnosti.	4.4. - 29.4.2022
Grande Finale	Maturitné práce študentov Súkromnej strednej umeleckej školy v Žiline.	4.4.-2.5.2022
Drôtená Veľká Noc	Ukážka výrobkov žilinskej drotárky Márie Porubčanskej.	apríl
Štefan Atila Brezány	30. výročie úmrtia osobnosti.	2.5. - 31.5. 2022
V objatí stepi	Fotografií a ilustrácie, ktoré boli použité v knihe Petra Čaplického a sinologičky Mariny Čarnogurskej.	11.5. - 31.5.2022
Z našej tvorby	Práce výtvarného odboru SZUŠ ANIMA LIBERA.	od 4. do 31. mája
Štipka soli	Kresby a ilustrácie Simony Hodoňovej a Alžbety Božekovej	od 3.6 - 30.6.2022
Farebný svet	SZUŠ Ružová predstavuje témy a techniky, ktorým deti počas celého škol.roka venovali svoju pozornosť.	3.6. - 30.6.2022
Paralympionici	Výnimočné fotografie Romana Benického, ktoré približujú atmosféru Paralympiády v Pekingu 2022	8.6.2022
Jozef Gabčík – výstava	110. výročie narodenia a 80. výročie úmrtia.	1.6. - 31.8.2022
Hlava-nehlava	Výstava žiakov výtvarného odboru SZUŠ BRIOSO. Výsledky výtvarnej súťaže HLAVA - NEHLAVA, s témou :portrét v rôznych podobách.	1.7.2022 - 29.7.2022
Perly Rumunska a Nespútané krásy Bosny a Hercegoviny	Málo známe kúty Európy na fotografiách autorov Laja Kupkoviča a Pavla Mikoláša.	1.8.2022 - 31.8.2022
Vladimír Ferko	Život a výber z tvorby slovenského spisovateľa prostredníctvom literatúry a článkov z fondu KKŽ.	5.9.2022 - 31.10.2022
Dvaja - otec a dcéra	Kombinovaná výstava fotografií a výtvarných prác Petra Čaplického a jeho dcéry Kataríny.	od 7.9. - 30.9. 2022
Potulky krajinou	Hlavnou témou tvorby Dušana Chilého je rozmanitá krásna slovenskej krajiny.	od 4.10. - 31.10.2022
Svet fantázie inými rukami	12. ročník putovnej výstavy, kreatívne ručné výrobky z rozmanitých materiálov. Pod záštitou predsedníčky ŽSK Ing. Eriky Jurinovej.	od 4.10. - 31.10.2022
Osobnosti Žiliny očami Stana Lajdu	Výstava portrétov osobností akad. maliara Stana Lajdu	od 2.11. - 31.12.2022
Just a natruc opäť v knižnici	Fotoskupina Just a Natruc je voľné združenie šiestich neprofesionálnych fotografov zo Slovenska a Filipín tvoriacich v Žiline: Vicente Arce, Jaromír Fašianok, Jozef Chromiak, Juraj Rek, Martin Tomáška a Marián Závacký.	3.11. - 30.11.2022
Anjelské Vianoce	Anjeli vo všetkých podobách, technika vyhotovenia od kresby, maľby, koláže, grafiky až po hlinené objekty.	8.12. - 30.12.2022
Výstava machových obrazov a vianočných dekorácií	Machové obrazy Daniely Zimmerovej	1.12. - 30.12.2022

V prehľade sú uvedené aj výstavy z cyklu **Osobnosti mesta**, ktoré boli určené najmä (nielen) Žilinčanom a prezentovali významných ľudí, spojených s mestom Žilina. Cyklus sa realizoval s finančnou podporou mesta Žilina a zahrňoval 7 výstav.

Tematické besedy

Už po druhýkrát **Sachiko Fujii** predstavila slovenským záujemcom japonské realie. Po prvej prednáške, v ktorej sa zamerala na zvyky a život v Japonsku, všeobecné vedomosti o krajine, jazyk a náboženstvo, japonská rodáčka sa zamerala viac na kultúru. Jej dcéra Anna Nanami Chmurova porozprávala o hre na piane a potrebe neustáleho zlepšovania sa. Prednáška bola v anglickom jazyku.

Takmer mesačne sa konali prednášky z cyklu Cestovanie o piatej, ktoré viedol knihovník, cestovateľ a spisovateľ **Miloš Zvrškovec**. Zameriaval sa na mestečká a obce Slovenska, ktoré boli spojené so známymi osobnosťami (niekedy ako rodisko, niekedy názov obce) a upozorňoval na zaujímavosti, ktoré aj malé nenápadné miesta dokážu ponúknuť.

Cestovaniu už tradične venujú návštevníci knižnice veľkú pozornosť, najmä pokiaľ im realizované podujatie ponúka možnosť naplánovať si vlastnú cestu, či spoznať realie danej krajiny. Spoločenskú miestnosť dokázala naplniť napr. beseda s **Ivetou Puchovanovou o Guatemale**, farebnej krajine Mayov, ktorá priniesla informácie o archeologickom výskume mayských miest realizovanom tímom slovenských archeológov, ďalej beseda s **Petrou Pogányovou o Indii** tak trochu chaoticky, beseda Od Vietnamu po Čínu, spájajúca zážitky míma Vlada Kulíška s informáciami o ázijských krajinách.

Hudobno-literárny krst knihy **Bajkal – slavnoje more Pavla Viteka a Jána Rychetského** uviedol knihu o najdlhšej železnici sveta – Transsibírskej magistrále a jej odbočkách. Formou rozhovorov priniesol sedemnást príbehov Slovákov, Čechov, Rusov, Buriatov a Ukrajince, ktorí pri Bajkale nechali kus svojho srdca.

Žilinskí knihovníci sa pravidelne stretávajú s **Ondrejom Miháľom**, kanadským emigrantom, ktorý ostáva verný slovenským koreňom a mapuje históriu a kultúru slovensko-srbskej komunity v Kanade. Autor viacerých kníh o živote Slovákov vydal novú monografiu **Stopy slávy zaviate časom** a odprezentoval v knižnici najväčšie osobnosti našich rodákov v severnej Amerike.

Dvojica autorov sinologička **Marina Čarnogurská** a cestovateľ a fotograf **Peter Čaplický** predstavili literárne dielo **V objatí stepi**, ktoré približuje čínsku filozofiu, kultúru i prírodné krásy. Kniha približuje tragický príbeh princezny Cai Wenti unesenej Hunským vladárom do dlhodobého otroctva. Súčasťou prednášky bola aj vernisáž výstavy fotografií, ktoré boli použité ako ilustrácie k jednotlivým spevom. Hostom na vernisáži výstavy a na besede bola aj čínsky veľvyslanec Čang Ťün.

Vďaka spolupráci s Petrom Čaplickým sa konala beseda, ktorá sa stretla s veľkým ohlasom, nakoľko sa podarilo pozvať do knižnice dve zlaté slovenské **paraolympioničky Alenu Kánovú** (stolný tenis) a **Alexandru Rexovú** (zjazdové lyžovanie). Pred besedou bola sprístupnená výstava fotografií **Romana Benického**, približujúca atmosféru Paralympiády v Pekingu 2022.

Peter Čaplický aj po tretíkrát prispel k zaujímavým aktivitám knižnice, tentokrát ako fotograf a ako otec. So svojou dcérou Katarínou (umeleckým pseudonymom Amandou Čils) zorganizoval kombinovanú výstavu fotografií a výtvarných prác pod názvom **Dvaja – otec a dcéra**. Fotografie zachytávali čínsku prírodu a historické pamiatky, výtvarné práce Kataríny predstavili farebnosť prostredia okolo nás a boli inšpirované pobytmi v Turecku a Španielsku.

Z odlišnej oblasti, oblasti kozmonautiky bola prednáška českého experta **Tomáša Příbyla Zo Zeme (opäť) na mesiac**, ktorá bola organizovaná Krajskou hviezdárňou v Žiline a predznamenovala tematický vesmírny týždeň v januári 2023. Do oblasti vedy a techniky siahala cyklus prednášok, ktorý bol určený najmä členom klubu milovníkov technickej tvorivosti a bol vedený **Ing. Michalom Hočom**. Prednášky typu **Životný cyklus technických systémov, Vynálezcovia a vynálezy, Životná stratégia tvorivej osobnosti, Vybrané fyzikálne javy a ich aplikácie** si našli svoju špecifickú skupinku recipientov.

Obdobne si do knižnice začali nachádzať cestu zájemcovia o financie a finančné poradenstvo. **Finančná gramotnosť** sa konala spočiatku s malým záujmom, postupne dokázala zaujať najmä mladých ľudí.

Počas Týždňa kresťanskej kultúry v Žiline **Institut Communio** so snahou priniesť jednotlivé podujatia mimo sakrálnych priestorov organizoval v knižnici prednášku Mgr. Martina Kováča, vedúceho ústredného archívu Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku, na tému **Štúrovci**.

V roku 2022 sa uskutočnili tematické besedy a stretnutia:

Názov	Popis	Dátum
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	16.2.2022
Zacestujte si s nami nazeleno	cestovateľská beseda	3.2.2022
Rozpoznávanie historických stôp v štruktúre krajiny a sídla	odborná prednáška	24.3.2022
Beseda s autorom Petrom Karpinským	beseda	28.3.2022
Bajkal – slavnoje more	beseda a krst knihy	29.3.2022
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	30.3.2022
Knihy, ktoré (z)menili svet	beseda	13.4.2022
Tvorím, teda som!	prednáška	13.4.2022
Písanie motivačných listov	prednáška	20.4.2022
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	27.4.2022
Beseda s Jánom Moravcom	beseda	4.5.2022
V objatí stepí	beseda	11.5.2022
Čo nám v škole nepovedali o vynálezovstve	prednáška	12.5.2022
Alexander Trizuljak - tvorba sochára	prednáška	18.5.2022
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	25.5.2022
Čitateľská gramotnosť , prednáška pre pedagógov a knihovníkov – Igor Válek	beseda	26.5.2022
Vyskúšajte si TRIZ na „vlastnej koži“	prednáška	26.5.2022
Od Vietnamu po Čínu – s pantomímou okolo sveta	beseda	2.6.2022
Paralympionici + vernisáž výstavy paralympionikov	beseda	8.6.2022
Kritické myslenie a bezpečnosť na internete	prednáška	14.6.2022
Kritické myslenie a bezpečnosť na internete	prednáška	14.6.2022
Kritické myslenie a bezpečnosť na internete	prednáška	21.6.2022
Kritické myslenie a bezpečnosť na internete	prednáška	21.6.2022
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	22.6.2022
Seminár o práci s deťmi	seminár	23.6.2022
Japonská kultúra	prednáška	6.7.2022
Tvoríme lepšiu budúcnosť	prednáška	6.9.2022
Knižné víly	DEKD	8.9.2022
Vynálezcovia a vynálezy	prednáška	8.9.2022
Tvoríme lepšiu budúcnosť	prednáška	12.9.2022
Prednáška o finančnej gramotnosti	prednáška	21.9.2022
Psychológia a etika vynálezovstva	prednáška	22.9.2022
Cestovanie o piatej	beseda	28.9.2022
Štúrovci	prednáška	29.9.2022
Japonská kultúra	prednáška	5.10.2022
Vybrané TRIZ princípy	prednáška	6.10.2022
Finančné vzdelávanie	prednáška	19.10. 2022
Administratívny, technický a fyzický rozpor	prednáška	20.10. 2022
Cestovanie o piatej	cestovateľská beseda	26.10.2022

India	cestovateľská beseda	2.11.2022
Životná stratégia tvorivej osobnosti	prednáška	3.11.2022
Ondrej Mihál' - Kanada	prezentácia knihy	10.11.2022
Knižnica v živote dieťaťa	seminár	16.11.2022
Cestovanie o piatej	beseda	23.11.2022
Vybrané fyzikálne javy a ich aplikácie	prednáška	24.11.2022
Guatemala	cestovateľská beseda	25.11.2022
Stretnutie učiteľov anglického jazyka	seminár	12.12.2022
Vzdelávací seminár pre učiteľov angl. jazyka	seminár	13.12.2022
Zo Zeme na Mesiac	prednáška	14.12.2022
Životný cyklus technických systémov	prednáška	15.12.2022
Finančné vzdelávanie	prednáška	19.12.2022
Podnecovanie k technickej tvorivosti	prednáška	22.12.2022

Literárne podujatia.

Peter Karpinský – beseda	Čarovné stretnutie s Petrom Karpinským	28.03.2022
Ján Moravec - beseda	Dvanásť krásavíc. Vianoce s detskou knihou 2021	04.05.2022
Peter Čaplický	V objatí stepi	11.05.2022
Marta Harajdová	Ahoj, ja som Bak. Vianoce s detskou knihou 2021	24.05.2022
Igor Válek	Povesti	26.05.2022
Vlado Kulíšek	Od Vietnamu po Čínu - s pantomímou okolo sveta	02.06.2022
Kristína Mišovičová	Decká z mesta sa (ne)vedia biť. Vianoce s detskou knihou 2021	07.06.2022
Jaroslava Kuchtová	Ryšavky. Vianoce s detskou knihou 2021	08.06.2022
Gabriela Futová	Vianoce s detskou knihou 2021	15.06.2022
Katarína Mikolášová	Vianoce s detskou knihou 2022, v OC Mirage	9.11.2022
Gabriela Futová	Vianoce s detskou knihou 2022, v OC Mirage	9.11.2022
Juraj Vojtaš	Odvážne srdce. Vianoce s detskou knihou 2022	14.11.2022
Miriám Petráňová	Listy mame. Vianoce s detskou knihou 2022	22.11.2022
Stanislav Lajda	Ako pracuje ilustrátor. Vianoce s detskou knihou 2022	22.11.2022
Ľubica Bátoriová	Pes Timo a fučivírus. Vianoce s detskou knihou 2022	23.11.2022
Medard Slovík	Goral Karol a zázračná bylina. Vianoce s detskou knihou 2022	23.11.2022
Kristína Mišovičová	Malvínkine Vianoce. Vianoce s detskou knihou 2022	29.11.2022
Kristína Macurová	Prečo nerastieš. Vianoce s detskou knihou 2022	01.12.2022
Ivana Jungová	Slovanské mýty Vianoce s detskou knihou 2022	02.12.2022
I. Pernišová, H. J. Bornemisza	Beseda s autorkami	07.12.2022
Igor Válek	Povesti. Vianoce s detskou knihou 2022	08.12.2022
Katarína Kosanová	Ako umelci vidia svet. Vianoce s detskou knihou 2022	15.12.2022

Okrem vyššie vymenovaných prednášok a besied do sveta literatúry priviedli návštevníkov dve autorky sci-fi kníh **Iveta Pernišová**, **H. J. Bornemisza**, ktoré debutovali na slovenskom knižnom trhu v roku 2020 pod záštitou vydavateľstva Elist. Prišli porozprávať o svojich knihách, o zákulisí písania a vydávania kníh.

Kniha Horného Považia (2021) bola 16. ročníkom súťaže. Hlasujúci si mohli vybrať spomedzi 41 (37 v r. 2021) nominovaných titulov. Z nominovaných knižných titulov bolo 22 z kategórie beletria. Do hlasovania sa zapojilo 1610 (1513 v r. 2021) hlasujúcich. V kategórii odborná literatúra bolo udelených 725 hlasov a v kategórii beletria 885 hlasov. Titul získala v kategórii beletria kniha zostavovateľky Evy Vlčkovej a Veroniky Tandarovej *Zažili sme ho. Spomienky na kňaza Stanislava Beláka*. V kategórii odborná literatúra najviac hlasov získala kniha *Dlhé Pole. História s súčasnosť I., II.*

16.12.2022 sa v Krajskej knižnici v Žiline konalo vyhodnotenie súťaže **Literárna cena Janka Frátrika** – 7. ročník, ktorú organizačne zabezpečuje Občianske združenie Brána poznania, Krajská knižnica v Žiline, mesto Žilina a vnuk Janka Frátrika Branislav Orava. Literárna súťaž v tvorbe poézie na voľnú tému je určená deťom a mladým ľuďom do 20 rokov. Súťaž je vyhlasovaná každý rok a jej cieľom je objavovať nové básnické talenty, dať im šancu vyniknúť, podporiť literárnu tvorbu s cieľom rozvíjať pozitívne myslenie mladých literárnych talentov, podporiť úctu k morálnym hodnotám a pripomenúť si významného žilinského básnika, prekladateľa a pedagóga Janka Frátrika. Do súťaže svoje práce zaslalo 145 (102 v r. 2021) detí a študentov z celého Slovenska. Odborná komisia osobitne hodnotila literárne práce detí základných a stredných škôl a osobitne základných umeleckých škôl.

Výsledky súťaže sú na stránke:

<https://www.krajskakniznicazilina.sk/index.php/2022/12/20/literarna-cena-janka-fratrika-2022-2/>

23. ročník súťaže **Tvoríme vlastnú knihu** sa konal s témou *O čom šumia lesy*. Vyhlasovateľom bola Ksiaznica Beskidzka v Bielsko-Bialej a deťom, ktoré postúpili do medzinárodného kola sa na rozdiel od predchádzajúceho roka podarilo stretnúť s deťmi z Česka a Poľska na medzinárodnom vyhodnotení. Súťaže sa zúčastnil takmer dvojnásobný počet detí, 135 detí s 86 prácami. O posilňovaní celoslovenského charakteru súťaže svedčia lokality, odkiaľ boli doručené práce, napr. Bratislava, Lučenec, Tvrdošín, Prešov.

Krajská odbočka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Žilinského kraja organizuje každoročne súťaž pre deti do 12 rokov, zameranú na vedomosti z oblasti literatúry **Knižný Vševedko**. Poverená regionálna knižnica pripraví krajské kolo, na ktorom sa zúčastnia víťazi okresných kôl. V r. 2020 sa organizácia súťaže v krajskom meradle prerušila a preto krajská knižnica vypracovala test pre deti žilinských základných škôl; k obdobnému riešeniu pristúpila aj v roku 2021, avšak vyhodnotenie súťaže už prešlo do roka 2022. Koncom roka 2022 sa deti stretli na krajskom kole v Oravskej knižnici A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne, v žilinskom kole sa súťaže zúčastnilo 17 detí.

Po dvoch rokoch deti opäť strávili večer na tradičnej **Noci s Andersenom**, avšak program bol rozvrhnutý tak, aby sa všetky aktivity skončili do 22.00. Napriek tomu bol naplnený besedou o Andersenovi, tvorivými dielňami, hrami i lampiónovým sprievodom.

Zaujímavý bol maratón **Čítajme si**, ktorý sa konal za krásneho počasia v literárnom parku. Spolu 220 čítajúcich detí prišli podporiť herci z Mestského divadla v Žiline, pán riaditeľ Michal Vidan, herečky Natália Fašánková, Tajna Peršić a herec Michal Koleják.

Mimo priestorov knižnice sa vypravili deti a knihovníci na zahájenie 15. ročníka **Vianoc s detskou knihou**, kde sa čítalo so známymi spisovateľkami Gabrielou Futovou a Katarínou Mikolášovou, hudobný sprievod zabezpečili žiaci zo SZUŠ Anima Libera z Lietavskej Lúčky. Festival tentokrát do roka 2022 zasiahol dvoma ročníkmi. Do konca júna pokračoval 14. ročník festivalu, ktorý bol v r. 2021 prerušený z dôvodu pandémie. Hostami na podujatiach v školách a knižnici boli Mária Porubčanská so svojimi drotárskymi dielňami, Ján Moravec (Povesti a rozprávky Horného Považia), Katarína Kosánová (*Ako deti vidia svet*), Marta Harajdová (*Ahoj, ja som Bak*), Kristína Mišovičová (*Decká z mesta sa (ne) vedia biť (nie chlapci)*), Jaroslava Kuchtová (*Prázdniny s huncútom*) a Gabriela Futová.

V druhej polovici roka sa konal 15. ročník, odštartovaný v OC Mirage a už piatykrát bol jeho súčasťou **seminár Knižnica v živote dieťaťa** v Krajskej knižnici v Žiline. Prehľad autorov, ktorý počas seminára zavítali do knižnice či do spolupracujúcich škôl a knižníc je v tabuľke Literárne podujatia.

Obnovený priestor pre realizáciu aktivít, najmä Detského leta v knižnici, získali deti i dospelí vďaka rekonštrukcii **Literárneho parku**. Park bol miestom konania kultúrno-spoločenských a vzdelávacích i zábavných aktivít ako tvorivé dielne, zážitkové čítanie, detské pikniky, hudobné podujatia a stretnutia s autormi a vydavateľmi. Obyvateľom okolitých domov určite neušiel napr. hudobný krst najnovšej knihy Igora Cvacha. Počas prázdnin park využívali letné tábory.

V prípade pekného počasia bol park nevyhnutne spojený s **Detským letom v knižnici**. Už jeho zahájenie priviedlo do parku mnoho detí a ich rodičov. Prvý júlový deň deti tvorili, súťažili, kreslili a oddychovali pri klavírnej hudbe žiakov zo SZUŠ Anima Libera. Už od prvého dňa využívali prázdninujúce deti zápisné zadarmo za samé jednotky na vysvedčení.

Stretnutia v knižnici neboli len literárne a bezstarostne hravé – prehlbovali sa digitálne zručnosti starých rodičov a ich vnúčat, Každý štvrtok od 7. júla do 25. augusta a vždy na inú tému (Micro:bity; Micro:bit gitara; Mboty, 3D tlač) sa stretávali knihovníci, seniory a ich vnúčatá vo veku od 7 do 12 rokov.

Každý utorok sa mohli deti od 5 rokov v sprievode svojich rodičov tešiť na pestrý program s témami: Zašportuj si s nami, Ako žiješ chrobáček, Najobľúbenejší animovaný hrdinovia, O kohútikovi a sliepočke, Poďme spolu do lesa, Papier a jeho podoby, Nie je voda ako voda. Každú stredu navštevoval knižnicu tábor Gabby, pre ktorý detskí knihovníci pripravovali vždy iný program. Na podujatia počas leta prichádzali aj iné tábory (tábor Kemp, Logiscool, školský tábor ZŠ Gorazda), v ktorých boli nielen slovenské, ale aj ukrajinské deti. Súčasťou leta boli aj obľúbené tvorivé dielne na rôzne témy: výroba papierovej hviezdičky, výroba obrazov sypaných z piesku a výroba šitých náušnic.

Výnimočným podujatím cez letné prázdniny bol Rozprávkový večer plný prekvapení, počas ktorého deti a dospelí spoznávali rozprávkové postavičky a založili si vydavateľstvo, v ktorom si vyrobili vlastnú knihu a pohľadnicu. Večer bol zakončený divadelným predstavením.

Po prvýkrát pripravila knižnica program pre deti aj počas letnej soboty, a to jedenkrát v júli a jedenkrát v auguste. Deti strávili príjemné dopoludnie v knižnici súťažením, tvorením a hraním spoločenských hier. Rodičia si mohli v letnej čítarni prečítať dobrú knihu, noviny, či časopis a vychutnať pri tom dobrú kávu.

Pre veľký záujem detí o čítanie cez prázdniny v roku 2021 vyhlásila krajská knižnica detskú čitateľskú súťaž s názvom Leto s knihou. Cieľom bolo zdôrazniť dôležitosť čítania nielen u detí, ale aj tínedžerov. Súťaž bola rozdelená do dvoch vekových kategórií: od 6 do 9 rokov a od 10 do 15 rokov. Z každej vekovej kategórie boli po prázdninách vyžrebovaní traja víťazi, ktorí získali vecné ceny.

Týždeň slovenských knižníc sa tradične konal na začiatku marca (28. február - 6. marec 2022). Témou ročníka boli EKO knižnice, čiže snaha ukázať, že spojenie knižníc a šetrného ekologického správania by malo byť cieľom nielen každej knižnice, ale aj celej spoločnosti. Krajská knižnica sa snažila upútať pozornosť o uvedenú tému rôznymi aktivitami pre všetky vekové skupiny obyvateľstva. V spolupráci s Mestským divadlom Žilina sa uskutočnilo ďalšie čítanie v rámci projektu **Čítaj a zaži**. Literárny charakter malo aj ďalšie spoločné čítanie v knižniciach a na uliciach pod názvom **Je nás počuť**. Pre seniorov bol určený tréning pamäti, zameraný na ekológiu, ale seniory boli vítaní aj na ďalšej cestovateľskej besede s knihovníkom Milošom Zvrškovcom. Pre deti do 15 rokov sa konal vedomostný kvíz To som niekde čítal. Na záver týždňa knižnica otvorila priestory všetkým tým, ktorí chceli predať svoje prečítané knihy na Burze kníh. Počas celého marca bola sprístupnená výstava **Spisovatelia v školských laviciach s informáciami o spisovateľoch** Tomášovi Janovicovi, Ladislavovi Ballekovi, Etele Farkašovej, Olge Feldekovej, Jozefovi Banášovi, Daniele Kapitáňovej a iných. Výstavu pripravilo Múzeum školstva a pedagogiky.

Knižnica je pravidelne oslovovaná organizátormi **Dní európskeho kultúrneho dedičstva** a vždy využije možnosť prispieť k prezentovaniu slovenskej histórie, kultúry či pamiatok. V roku 2022 bolo motto dní Udržateľnosť v pamiatkach. Do širokej ponuky podujatí prispela knižnica **Knižnými vílami**, podujatím zameraným na krásu týchto rozprávkových bytostí, na ktorom nechýbali ani psíkovia zo Zmyslu života. Pre dospelé publikum bola určená prednáška **Zabudnuté príbehy našich kaštieľov, hradov a zámkov**, pre deti beseda o **Hradoch a zámkoch v našom okolí**, spojená s tvorivou dielňou.

Osobitou činnosťou prispelo do spektra aktivít knižnice **Britské centrum**. Okrem toho, že rozvíja fond literatúry v angličtine, organizuje podujatia, na ktorých prepája informácie z anglických reálií s ponúkanou literatúrou a propaguje knihy zo svojho fondu. British Reading Club sústreďuje záujemcov o anglickú literatúru. Školské kolektívy prichádzajú do centra na informačné výchovy, prednášky v anglickom jazyku, seniori sa vzdelávajú v anglickom jazyku. Najmenším deťom je určený klub Storytime. Viď informácie o kluboch v texte nižšie. Pre deti ZŠ sa uskutočnilo 36 podujatí a pre študentov SŠ 32 podujatí. Britské centrum tiež poskytuje informácie a študijné materiály k medzinárodným skúškam z anglického jazyka, vykonáva rešeršnú činnosť z databáz s anglickými informačnými zdrojmi. V r. 2022 sa pre pedagógov anglického jazyka konal seminár vydavateľstva Oxford, ktoré darovalo knižnici do fondu 7 nových anglických kníh, doručených a zapísaných v r. 2023.

Odborný seminár bol zorganizovaný aj vďaka rozbiehajúcej sa spolupráci s Americkou ambasádou v Bratislave. Bol určený učiteľom anglického jazyka a bol pilotnou aktivitou, ktorú knižnica s novým partnerom usporiadala. Zároveň sa začalo riešiť financovanie ďalších aktivít, najmä nákup kníh amerického proveniencie a príprava vesmírneho týždňa.

Po zrušení protipandemických obmedzení sa rozbehla **klubová činnosť**, zanikli niektoré kluby, ktoré boli previazané na konkrétnych knihovníkov a vznikli nové. Knižnica rada privítala každého záujemcu, ktorý sa chcel pravidelne venovať určenej aktivite či koníčku pod dohľadom knihovníka. Podmienkou pre účasť v kluboch bolo registrované členstvo v knižnici.

Zanikli kluby: Hermes, Novalis, Klub ľudových tradícií.

Pribudli kluby: Šach v knižnici, Cestovateľský klub, Klub fantastickej literatúry a tvorivého písania, Biblioterapia, Klub ručných prác.

Krajská knižnica v Žiline v pravidelných intervaloch organizuje **kurzy, kluby**.

- **Klub s Knihuľkou.** Klub pre najmenšie deti (určený pre deti od 1 do 4 rokov) a ich rodičov vznikol s cieľom rozvíjať predčitateľskú gramotnosť detí. Program je zameraný na hlasné čítanie, rozprávanie, dramatizáciu, hru a tanec. Okrem čítania sa deti učia básničky a precvičujú si jemnú motoriku aj prostredníctvom montessori pomôcok. Matky s deťmi sa stretávajú raz mesačne. Klub s Knihuľkou navštívilo 290 osôb, konal sa dvanásťkrát. Od decembra 2022 sa klub pre veľký záujem organizuje mesačne dvakrát.
- **Klub fantastickej literatúry a tvorivého písania.** V roku 2022 sa členovia klubu stretli štyrikrát, pričom prvé stretnutie sa uskutočnilo 20. 9. 2022. Priemerný počet účastníkov počas týchto štyroch stretnutí je 5,5.
- **Cestovateľský klub** mal v roku 2022 dve stretnutia v počte 5 účastníkov. Ide o novovzniknutý klub, ktorý naplno rozbieha svoju činnosť až od januára 2023.
- **Klub spoločenských hier** ponúka širokú paletu klasických aj nových spoločenských hier počas otváracích hodín knižnice. Konal sa len dvakrát a dvakrát sa stretli mladí hráči pri novom šachovom stole v literárnom parku.
- **Šachový klub** sa stretáva každý pondelok od septembra 2022 pod vedením skúsenej šachovej trénerky Dany Vanekovej. V roku 2022 sa konal 16 krát, prihlásilo sa 22 záujemcov.
- **British reading club.** Klub tradične fungujúci na mesačnej báze pre všetkých ľudí, ktorí majú záujem zlepšiť svoje komunikačné zručnosti v anglickom jazyku a majú radi anglickú literatúru. Zvyčajná návštevnosť je približne 8 osôb, ktoré prichádzajú diskutovať o knihách v anglickom jazyku. V r. 2022 sa stretli osemkrát.
- **Storytime.** Stretnutia tohto klubu prebiehajú raz mesačne a jeho účastníci, deti od dvoch do piatich rokov, sa cez piesne, príbehy a hry učia základy angličtiny. Klub sa v roku 2022 stretol osemkrát.
- **Klub ručných prác** vznikol na základe projektu Nauč ma pliesť, ja ti budem čítať. Stretáva sa raz týždenne, navštevuje ho 12 žien, 9 senioriek a 3 tínedžerky. Venuje sa háčkovaniu, štrikovaniu, šitiu a iným ručným prácam a technikám.
- **Bibliorelax** – vznikol v júni 2016, vedie ho pracovníčka, ktorá absolvovala tréning biblioterapie. Jeho obsahom sú relaxačné stretnutia pri knihe a hudbe, na ktorý chodia seniori z CSS TAU Turie a z CSS Harmónia Žilina spolu so sprevádzajúcimi dvomi zamestnankyňami týchto zariadení. Stretáva sa ich 11, jedenkrát mesačne. Na stretnutí čítajú knihy, počúvajú piesne, tvoria básne... Témy stretnutí boli rôzne: Daniel Hevier, Antoine de Saint-Exupéry, Hans Christian Andersen, ale aj podujatie napr: O remeslách, na ktoré prišiel predviesť svoje nadanie košíkár.

Prioritne pre seniorov a ľudí so zdravotným a sociálnym znevýhodnením knižnica organizuje:

- **Angličtina pre seniorov.** Neformálne stretávania primárne pre seniorov, ktorých cieľom je rozvíjať základné komunikačné zručnosti v anglickom jazyku. Od januára do júna sa v knižnici stretávala jedna skupina účastníkov, no pre veľký záujem sme v septembri pridali ešte jednu skupinu a účastníkov sme rozdelili na začiatočníkov a mierne pokročilých. Stretnutia každej skupiny sa zvyčajne konajú raz týždenne a v roku 2022 prebehlo spolu 40 stretnutí.
- **Tréning pamäti.** Kurz tréningov pamäti je primárne zameraný na ľudí 50+. Realizuje sa od r. 2013 vďaka Slovenskej asociácii knižníc a Ministerstva kultúry SR, ktoré podporilo jej projekt Vzdelaní knihovníci = spokojní návštevníci. Počas roka 2022 sa konal Tréning pamäti v rámci Týždňa mozgu a Nech nám pamäť nestarne, tréning pamäti začal od novembra - 8 stretnutí, 9 účastníkov.
- **Kurz základnej počítačovej gramotnosti.** Kurzy realizované od r. 2005. Počas roka 2022 boli nahradené projektovými aktivitami – Seniori programujú v knižnici.
- **Počítačové kurzy pre pokročilých.** Kurzy zamerané na témy: Tvorba textových dokumentov a Internet, Prezentácie Power Point a Prezi, Excel, Tvorba webstránok, Úprava fotografií, Komunikácia cez internet - Messenger a Viber, Smartfón, Tablet kurz. Počas roka 2022 boli nahradené projektovými aktivitami.

Na podporu čitateľskej gramotnosti sa konali okrem Čítajme si, Celé Slovensko číta deťom, Literárnej ceny Janka Frátrika, Tvoríme vlastnú knihu, Knižného Vševedka, Vianoc s detskou knihou mnohé besedy, zamerané na knihu a čítanie, prvoplánovo zamerané na konkrétne zaujímavé tituly či prepojené často s inou témou. Knižovníci používali knihu ako oporu informácií o hradoch, prírode, ľudskom tele, ale aj ako návnadu, ku ktorej sa snažili pritiahnúť každého účastníka besied.

Žiakov materských škôl knižnici prevedú po knižnici podujatím Prvýkrát v knižnici a pri ďalších stretnutiach im ponúkajú témy Priateľstvo, Čísla, Prstom po mape, Vianoce, Slušné správanie, Voda, Tajomstvo prúteného košíka, Zuby, zúbky, zubiská, Chrobáčky, Hromada odpadkov. Záujem je divadielko o psíčkovi a mačičke, knihy O Gul'kovi Bombul'kovi či Čin – čin.

Pre 1. stupeň ZŠ sú základom pasovačky, ktorých knižnica zorganizovala 14. Deti si vytvárajú vzťah ku knižnici a získavajú svoj čitateľský preukaz. Nasledujú podľa požiadavky podujatia Ako vznikla kniha, Dobrodružstvo v komikse, Hravé programovanie, Kto býva v úli?, Od semienka k rastlinke, Povesti, Zo škrupinky, Rozprávky. Náročnejší žiaci druhého stupňa prichádzajú do knižnice na podujatia Etika a etiketa, Hravé programovanie, Informačná príprava, Komiks, Kritické myslenie na internete, Ľudské práva, Slovenská literárna fantastika, Zoznámte sa s Britským centrom, Londýn.

Vďaka spolupráci s pedagógmi sa realizujú informačné prípravy **pre všetky ročníky stredných škôl**, obľúbenými témami je Etika a etiketa, Kráľovská rodina, Kritické myslenie na internete, Š(t)úrovni, Posolstvo stratenej generácie, Zoznámte sa s Britským centrom, Stratení v informáciách.

Čitateľská výzva – dvakrát knižnica zorganizovala podujatie, ktorého cieľom bolo zaktivizovať čítanie a spojiť ho so súťažným duchom. Jedna výzva bola spojená s čítaním počas prázdnin, druhá s čítaním počas zimných mesiacov. Súťaž prebiehala v 2 kategóriách: od 6 – 10 rokov a od 11 – 15 rokov a odmenení boli čitatelia, ktorí prečítali najviac strán. Zimná čitateľská výzva má presah do roka 2022, bola ukončená v marci 2022. S obdobným cieľom – upozorniť na knihy - knižnica vybrala niektoré tituly kníh, vložila do nich krátke citáty a prebalila ich tak, aby nebolo vidieť názov. Takéto ich ponúkla na vypožičanie a svoju snahu nazvala **Nesúď knihu podľa obalu**.

Po pozitívnom ohlase pokračovalo aj v roku 2022 podujatie **Hravé programovanie (micro:bity v knižnici)**. Je určené pre žiakov 4.–6. ročníka, pri ktorom sa naučia základy blokového programovania hravou formou s pomocou zariadenia BBC micro:bit, ako sa so zariadením pracuje, aké sú jeho funkcie a využitie. Po krátkej inštrukčiji žiaci vedú do micro:bitu naprogramovať základné príkazy.

Vid' aj predchádzajúcu časť Služby zdravotne znevýhodneným a iným špecifickým skupinám používateľov.

Pri organizovaní podujatí knižnica vystupuje ako samostatný organizátor alebo ako partner iných jednotlivcov a subjektov; spoluprácu s nimi knižnica víta a venuje jej veľkú pozornosť. Spolupráca s nimi sa často prelína z roka do roka alebo sa koná príležitostne.

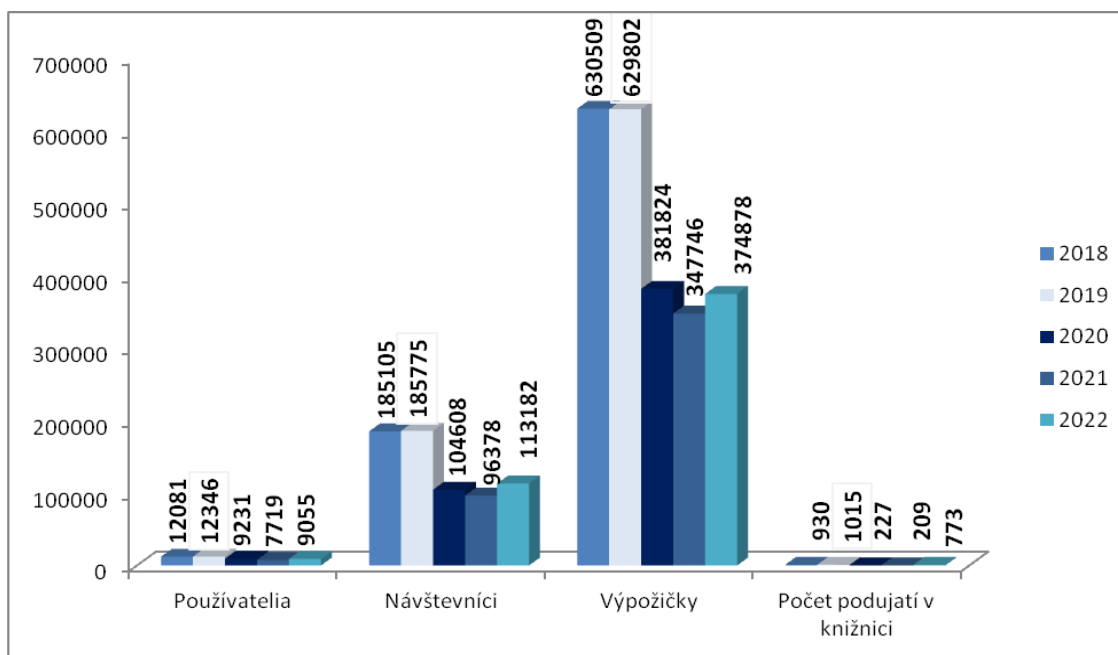
V roku 2022 knižnica priamo spolupracovala s viacerými subjektmi:

- **Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiline** (konzultácie - protipandemické opatrenia, Tréning pamäti v rámci TSK pre deti; Tréning pre Strednú zdravotnú školu a školu Pro scholaris, Týždeň mozgu – 14. do 18. marca, Tréning pamäti Rosenfeldov palác – 10. marca),
- **mesto Žilina** (Vítanie novorodencov do života, Parking Day, Literárna cena Janka Frátrika, Žilinské dni zdravia),
- **Mestské divadlo Žilina** (Čítajme si 2022, čítanie v knižnici Čítaj a zaži, zľavnené zápisné/vstupné),
- **Žilinská univerzita v Žiline** (spolupráca pri poskytovaní knižnično-informačných služieb, bibliografické podklady pre monografiu o univerzite, spolupráca s Univerzitnou knižnicou ŽU),
- **Slovenská asociácia knižníc** (Týždeň slovenských knižníc),
- **Brána poznania** (Detské leto v knižnici, Literárna cena Janka Frátrika),
- **Zdrúženie Polonus** (Výstava poľských osobností - Cyprian Kamil Norwid),
- **Mladý podnikavec, o.z.** (6x prednášky pre organizované kolektívy: Finančná gramotnosť, Tvoríme lepšiu budúcnosť, Seminár čitateľskej gramotnosti, Zážitkové vzdelávanie o témach finančnej, čitateľskej a digitálnej gramotnosti),
- **Zväz slovenských turistov** – (organizácia Pamätného výstupu na Veľký Rozsutec, stretnutia členov v knižnici),
- **Občianske združenie QUALED** (zhodnotenie mäkkých zručností dobrovoľníkov a ich nadobudnutých kompetencií počas krízy),
- **Perida s.r.o** (Machové tvorivé dielne, Vianočné dekorácie),
- **My Žilinské noviny** (Kniha Horného Považia 2021),
- **Múzeum školstva a pedagogiky Bratislava ÚIPŠ** (Výstava spisovateľov)
- **Klub poľských detí** (stretnutie detí v knižnici),
- **Český spolok Bratislava, klub Žilina** (stretnutia v knižnici, podpora na nákup českej tlače),
- **Saleziáni don Bosca Žilina** (Deň otvorených dverí, nástenka o aktivitách knižnice),
- **Súkromná škola umeleckého priemyslu v Žiline** (výstavy Grande Finale, Štipka soli),
- **Súkromná Základná umelecká škola Brioso** (výstava prác žiakov Hlava-nehlava, Anjelské Vianoce),
- **Základná umelecká škola Lietavská Lúčka - Anima Libera** (koncert – s Knižkou pri klavíri, otvorenie detského leta v Literárnom parku, hudobný sprievod Vianoce s detskou knihou v obchodnom dome Mirage, výstava),
- **Ústav na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody v Žiline** (prednášky pre väzňov)
- **Súkromná škola Ružová** (výstava Farebný svet),
- **CSS Fantázia** (výstava „Svet fantázie inými rukami“),
- **Národná transfúzna služba SR - Odborné centrum Žilina** (Knihovnícka kvapka krvi).

Vid' časti Spolupráca s inými subjektmi, Semináre, konferencie, odborné aktivity, aktivity na národnej úrovni a medzinárodnej úrovni, Iné aktivity a aktivity vyplývajúce z projektovej činnosti knižnice.

Podobne ako v minulosti za negatívnu skutočnosť považujeme parkovacie poplatky pred centrálnou budovou knižnice, ktoré odrádzajú návštevníkov - motoristov od jej návštevy, prípadne od dlhšieho zotrvania v knižnici.

Vývoj ukazovateľov za posledných 5 rokov

2. Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť

Úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií

Úsek zhromažďuje informácie a dokumenty regionálneho významu za oblasť Horného Považia, čím prispieva k významnej dokumentačnej úlohe slovenských regionálnych knižníc. Zachytáva jedinečné regionálne informácie, spracováva ich a dokáže tak uspokojovať špeciálne požiadavky efektívnejšie a z rôznych informačných prameňov.

Spracovanie regionálnej článkovej bibliografie:

súbežná článková bibliografia: 2 061 záznamov článkov,

retrospektívna článková bibliografia: 270 záznamov článkov.

Úsek pokračoval v budovaní kartoték osobností, inštitúcií, udalostí a obcí, ktoré sa priebežne dopĺňajú. Osobitná pozornosť je venovaná budovaniu kartotéky osobností, v ktorej sa sústreďujú osobnosti z rôznych oblastí okresov Žilina a Bytča. Základ tvorí regionálna databáza – obecná úroveň v systéme Clavius (obsahuje aj korporatívne a geografické autority), ktorá sa priebežne dopĺňa životopismi regionálnych osobností a vkladáním nových autorít. Tlačeným výstupom z týchto databáz je Kalendárium – výročia osobností okresu Žilina a Bytča.

Často využívaná bola kartotéka obcí okresov Žilina a Bytča. Pri budovaní regionálnych databáz je dôležitý osobný kontakt, či už so žijúcimi osobnosťami alebo rodinnými príslušníkmi a predstaviteľmi jednotlivých miest a obcí okresov Žilina a Bytča.

Knižnica má archivované tlačové správy mesta Žilina, ktoré pracovníkom knižnice pravidelne zasiela hovorca mesta a ktoré slúžia používateľom k prezenčnému využívaniu.

V systéme Clavius sú spracovávané fotografie osobností, kultúrnych a prírodných pamiatok okresov Žilina a Bytča.

Tabuľka 22 Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť

Ukazovateľ	r.2021	r. 2022	Rozdiel	
počet registrovaných bibliograf. a faktogr. informácií zameraných na regionálne témy	1 442	1 549	+	107
počet vypracovaných bibliografií /tlačené + elektronické/ spolu	9	9		0
z toho kalendárium	1	1		0
Ročenka	0	0		0
personálna bibliografia	0	0		0
bibliografický leták	4	4		0
iné /životopis. medailón, inf. leták a pod./	4	4		0
Počet vypracovaných rešerší, z toho:	388	419	+	31
počet vypracovaných rešerší na regionálne témy	78	80	+	2
počet titulov monitorovaných periodík spolu	125	125		0
- z toho periodiká regionálneho zamerania	38	38		0
počet záznamov v databáze regionálnej článkovej bibliografie spolu	35 978	38 598		2 620
z toho ročný prírastok spolu	2 586	2 620	+	34
- z toho články z periodík	2 321	2 331	+	10
články zo zborníkov, kapitoly z kníh a iných špeciálnych tlačovín	265	289	+	24
fond regionálnych dokumentov spolu (KJ)	4 476	4 538	+	62
z toho – knihy /počet KJ/	97	62	-	35
iné - spracované v KIS /drobné tlače, AV dokumenty, firemná lit., grafika, mapy a iné špec. dokumenty/	60	100	+	40
Periodiká /počet titulov/od roku 2018 postupne spracovávame periodiká v KIS	176	176		0
elektronická databáza regionálnych autorít počet autorít spolu	2 472	2520	+	48
z toho osobné authority	1 415	1417	+	2
korporatívne authority (korporatívne, geografické, akcie)	1 057	1103	+	46
elektronická databáza fotografií počet spracovaných záznamov fotografií v KIS	352	352		0
výpožičky regionálnych dokumentov spolu	5 921	6 176	+	255
z toho knihy	1 721	1 862	+	141
- periodiká	1 630	1 635	+	5
- výstrižky	1 600	1 701	+	101
- Iné (drobné tlače...)	970	978	+	8
počet zrealizovaných regionálnych podujatí /garant podujatia regionálne oddelenie/	5	5		0
počet návštevníkov regionálneho oddelenia	368	371	+	3
počet využívaných elektronických databáz	3	3		0

Monitoring tlače bol v priebehu roka realizovaný len pre Krajskú knižnicu v Žiline (články našich zamestnancov a články o knižnici od iných autorov).

Edičná činnosť úseku: vid' časť 8.3. Všetky tituly budú postupne sprístupnené pre verejnosť prostredníctvom WWW stránky knižnice www.krajskakniznicazilina.sk pod heslom edičná činnosť.

Pracovníčky úseku aktívne spolupracovali so **Štátnym archívom v Bytči – pobočka Žilina** – poskytnutie fotografií osobností do databázy úseku, informácie z histórie Žiliny a pod. Pokračovala spolupráca so **Žilinskou univerzitou v Žiline** – Univerzitou tretieho veku (poskytovanie informácií a literatúry regionálneho charakteru študentom pri tvorbe záverečných prác), s **Výtvarnou agentúrou 1, Krajským kultúrnym strediskom v Žiline, Považským múzeom v Žiline** (výstavy, vydateľská činnosť, informácie o osobnostiach a pod.), **Súkromnou strednou umeleckou školou v Žiline** (výstavy, podujatia a pod.), s **Nadáciou Polis**, ktorá organizuje stretnutia s mienkotvornými osobnosťami a ľuďmi, ktorí vďaka svojmu ľudskému a profesijnému kreditu dokázali v svojom živote neobyčajné veci (nadväzovanie kontaktov).

V rámci súťaže **Kniha Horného Považia 2021** pracovníčky realizovali prieskum vydanej literatúry, ktorá spĺňa kritériá na nominovanie, oslovovali autorov, vydateľov a pod. ohľadne nominácie a získania aspoň jedného výtlačku pre KKŽ, pripravovali a koordinovali súťaž a výstavy v rámci regionálnych knižníc ŽSK. Podieľali sa na získavaní knižných titulov s regionálnou tematikou do fondu knižnice internetovým prieskumom, osobnými kontaktmi, návštevami kultúrnych podujatí a pod.

Pracovníčky úseku sa tiež podieľali na pomoci pri organizácii a realizácii vybraných podujatí knižnice a zúčastňovali sa na podujatiach kultúrnych inštitúcií ŽSK. Fotografie a videá z týchto podujatí ukladajú do elektronickej databázy. Takisto sa významnou mierou podieľali na referenčných službách knižnice (80 mailových požiadaviek). Úsek úzko spolupracuje s metodičkou obecných knižníc Mgr. Boženou Sobolovou pri získavaní regionálnych dokumentov.

Podujatia zrealizované úsekom regionálneho výskumu:

- 15.3.2022 – podujatie pre študentov Spojená škola Bytčica, 19 osôb - Dadanovská exulantská tlačiareň a regionálna informačná výchova (2 podujatia)
- 15.3.2022 – regionálna informačná výchova pre študentov Spojená škola Bytčica, 12 osôb
- apríl 2022 - predstavenie nominovaných kníh do súťaže KHP 2021, online
- 26.4.2022 – slávnostné vyhodnotenie KHP 2021

Ďalšie činnosti:

- príprava materiálov a konzultácie používateľom knižnice k ročníkovým, bakalárskym a diplomovým prácam,
- príprava podkladov k vypracovaniu KULT Ročný výkaz o neperiodických publikáciách,
- zabezpečovanie odoslania povinných výtlačkov edičnej činnosti KKŽ do SNK Martin, UK Bratislava
- zabezpečenie odoslania žiadostí o pridelenie ISBN pre edičnú činnosť úseku,
- spolupráca pri zostavení online hlasovania Kniha Horného Považia 2021.

Digitalizácia dokumentov do CVTI SR (Centra vedecko-technických informácií SR) v Bratislave. Centrum poskytuje službu bezplatnej digitalizácie v rámci aktivít jeho konzorcia partnerských knižníc – Knižnice pre Slovensko. Digitalizáciou vybraného knižničného fondu z regionálneho úseku dostane elektronicкую podobu celkovo 240 kusov periodík vrátane monografií. Písané sú v slovenskom jazyku, s výnimkou jedného diela písaného v maďarčine.

Pracovníčky úseku spolupracovali na **projekte Osobností mesta 2022**. Podrobne zdokumentovali 7 vybraných osobností. Informácie čerpali z vlastných báz dát a fondov, štátneho archívu, rodinných archívov a múzea. Osobnosti: Štefan Atila Brezány, Ján Lenčo, Ján Frátrik, Alexander Lombardini, Ján Dadan, Ivan Hálek, Jozef Božetech Klemens. Bolo realizovaných 7 výstav. O každej osobnosti boli vypracované podklady na podcast a video, ktoré boli zamerané na ich život a dielo. Podcasty sú voľne dostupné na stránke Krajskej knižnice v Žiline. V roku 2023 úsek plánuje prípravu výstav a

podcastov venovaných osobnostiam mesta, po ktorých sú pomenované ulice. Cieľom projektu bolo podrobne zdokumentovať a prezentovať život a dielo významných Žilinčanov – osobností, ktorí sa narodili, žili, pôsobili či tvorili v meste Žilina a ich dielo presahuje hranice mesta, regiónu i krajiny a prispieť k rozvíjaniu kultúrneho povedomia Žilinčanov a podporiť rozvoj kultúrnej klímy v meste.

Výstavy, počet 16:

Výstavy boli prezentované aj online formou prezentácie na webovej a facebookovej stránke knižnice.

Kniha Horného Považia 2021

prezentácia a predstavenie nominovaných kníh do čitateľskej súťaže KHP 2021 počas hlasovania v mesiacoch marec - apríl 2022.

Putovná výstava víťazných kníh Kniha roka 2021

Prezentácia **putovnej výstavy** zostavenú z víťazných kníh regionálnych čitateľských súťaží za rok 2021 - Kniha Horného Považia, Kniha Turca, Kniha Oravy, Kniha Liptova a Kniha Kysúc. Výstava bola sprístupnená v októbri 2022. Od mája do októbra bola výstava postupne prezentovaná vo všetkých regionálnych knižniciach Žilinského samosprávneho kraja.

Turzo, Imrich

diplomát, zemepán

* 11.09.1598 - Bytča

+ 19.10.1621 - Mikulov

400. výročie úmrtia

Turzo, Juraj

šľachtic, krajinský hodnostár

* 02.09.1567 - Lietava

+ 24.12.1616 - Bytča

405. výročie úmrtia

príprava a realizácia výstavy pri príležitosti výročia úmrtia významných osobností mesta Žilina:

predstavíme Vám život a tvorbu osobnosti

december 2021- január 2022

Karin Lászlóvá

* 18. február 1922, Varín, ČSR – † 10. január 2014, Leoben, Rakúsko)

100. výročie narodenia

slovenská spisovateľka a novinárka

február 2022

Jozef Božetech Klemens

maliar, sochár a výtvarný pedagóg

* 08.03.1817 - Liptovský Mikuláš

+ 17.01.1883 - Viedeň (Rakúsko)

205. výročie narodenia

marec, júl - august 2022

Pavol Prikryl

básnik, spisovateľ pre deti

* 25.04.1962 – Žilina

+ 2021 – Bratislava

60. výročie narodenia

apríl 2022

Štefan Atila Brezány

básnik, publicista, úradník, prekladateľ

* 11.01.1909 - Kláštor pod Znievom

+ 10.05.1992 - Žilina

30. výročie úmrtia

máj 2022

Jozef Gabčík

účastník protifašistického odboja, vojak

* 08.04.1912 - Poluvsie

+ 18.06.1942 - Praha (Česko)

110. výročie narodenia

80. výročie úmrtia

jún - august 2022

Alexander Lombardini

právnik, vlastivedný pracovník, archivár a amatérsky historik

* 10.4.1851 – Veľká Bytča

+ 26.4.1897 – Žilina

125. výročie úmrtia

august – september 2022

Vladimír Ferko

prozaik, autor literatúry faktu a diel pre deti a mládež, publicista

* 10.08.1925 - Veľké Rovné

+ 24.10.2002 - Bratislava

20. výročie úmrtia

september 2022

Ján Lenčo

prozaik, spisovateľ pre deti a mládež, autor sci-fi literatúry, literárny kritik

* 23.10.1933 - Žilina

+ 01.11.2012 - Žilina

10. výročie úmrtia

september 2022

Ján Dadan ml.

kníhtlačiar

* 12.1662 - Žilina

+ 26.07.1704 - Žilina

360. výročie narodenia

október 2022

Ján Frátrik

spisovateľ

* 9.10.1916 - Žilina

+ 31.7.2000 – Žilina

október - november 2022

Ivan Hálek

lekár, prozaik, publicista

* 11.11.1872 - Praha (Česko)

+ 17.02.1945 - Modřany (Česko)

150. výročie narodenia

november - december 2022

Stano Lajda
Osobnosti očami Stana Lajdu
November -december 2022

Počet vypracovaných rešerší s **regionálnou tematikou za rok 2022: 80.**

Zoznam je dostupný na web stránke knižnice www.krajskakniznicazilina.sk

Úsek plní funkciu regionálneho koordinačného pracoviska pre regionálne knižnice Žilinského samosprávneho kraja. Poradu bibliografov Žilinského kraja koordinátorka bibliografickej činnosti vo svojom gesčnom okruhu zorganizovala dňa 8.9.2022 v Liptovskej knižnici G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, na ktorej zhodnotila činnosť bibliografických pracovísk ŽSK za rok 2021 a prerokovaný bol plán činnosti na rok 2022. Písomne a v elektronickej podobe sa tieto materiály odovzdali odboru Národná bibliografia SNK v Martine. Na poradu boli prizvaní zástupcovia SNK v Martine. Zápisnica a vyhodnotenia sú prístupné na webových stránkach SNK.

Koordinačná rada pre bibliografickú činnosť v SR sa v SNK v Martine nekonala.

Výskumná činnosť bola spojená s prípravou každoročne vydávaného materiálu Kalendárium: výročia osobností okresu Žilina a Bytča. Boli pripravované a overované zdrojové dokumenty, nadväzované osobné kontakty s osobnosťami. Získané informácie boli výberovo dopĺňané do KIS Clavia do regionálnej databázy.

Úsek poskytuje celoročne regionálne informácie, knihy, časopisy, plné texty článkov, drobné tlače a pod. pre čitateľov, prevažne vysokoškolských študentov, pre študentov Univerzity tretieho veku a pre širokú verejnosť.

Výstavy organizované úsekom regionálneho výskumu – v časti Kultúrno-výchovná činnosť.

3. Metodická a poradenská činnosť knižnice

3.1. Metodické návštevy

Ukazovateľ	r.2021	r. 2022	Rozdiel
Metodické návštevy	13	19	+ 6
Konzultácie /aj s krajskou knižnicou/	870	675	- 195
Odborné porady a semináre	8	8	+ 0

3.2. Vnútroknižničná metodická činnosť

Vnútroknižničná metodická činnosť usmerňuje denné procesy, prebiehajúce v knižnici, inovatívne postupy, ktoré sa do nich premietajú, prináša riešenia neplánovaných či výnimočných udalostí a úloh. Obdobne ako v minulosti sa na jej realizácii podieľala riaditeľka a vedenie knižnice, vedúci pracovníci oddelení, projektové manažérky a rozhodnutia sa prijímali v súčinnosti s názormi kompetentných pracovníkov organizácie.

S rozhodnutiami a čiastkovými výsledkami boli pracovníci oboznamovaní na poradách, ktoré umožnilo posunutie otváracej doby v stredu na 12.00 h.

Zásadné otázky boli riešené na poradách vedenia a operatívnych poradách pracovníkov, na ktorých boli zároveň analyzované aktuálne výsledky činnosti knižnice.

Najmä začiatkom roka musela knižnica riešiť otázky spojené s fungovaním knižnice v období epidémie Covidu 19. Vedenie sledovalo aktuálne protiepidemiologické nariadenia (kovidautomat) a podľa toho umožňovalo pohyb zamestnancov a návštevníkov po knižnici, stanovovalo rozsah sprístupňovaných služieb. Situácia si vyžadovala rýchlejšie reakcie začiatkom roka, postupne sa však

začala zlepšovať a veľkú časť roka knižnica ťažila z priaznivej spoločenskej situácie. Okrem prvých týždňov roka, kedy bola knižnica otvorená len pre návštevníkov spĺňajúcich podmienku OP (očkovanie, prekonanie) a podujatia boli zakázané, neprijemnou skutočnosťou boli kontroly nezaočkovaných zamestnancov (testovanie každých 7 dní, zákaz robiť podujatia pre verejnosť) a kontroly osôb, ktoré mohli vstúpiť do budovy len s povinným respirátorom.

Aktuálne opatrenia museli byť vždy zreteľne komunikované a pracovníci knižnice niekedy čelili nepochopeniu zo strany tých, ktorí nespĺňali podmienky pre vstup do budovy.

Veľkým zásahom do života knižnice po ukončení predchádzajúcej etapy rekonštrukcie je plánovaná rekonštrukcia 1. poschodia knižnice s úsekom odbornej literatúry. Knižnica využila možnosť získať architektonickú štúdiu vďaka podpore z Fondu na podporu umenia a od toho istého donora získala prostriedky na čiastočné pokrytie rekonštrukčných prác (projektová výzva Fondu na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 5.1.1 Komplexná infraštruktúra knižníc - rekonštrukcia 1. poschodia). Spolu s architektmi bola komunikovaná a realizovaná predstava knihovníkov o tom, aké funkcie by malo poschodie spĺňať a ako by malo vyzerieť.

Veľká časť zmien bola spojená s reorganizáciou fondov. Pripravovala sa výmena regálov na úseku beletrie, ktorej predchádzal presun menej využívaných a multiplicitných kníh do archívu knižnice, riešilo sa nové usporiadanie fondu a presuny niektorých skupín literatúry v rámci úseku. Vytvoril sa priestor pre lepšiu ponuku a prezentáciu noviniek, ktoré boli uložené čelnou stranou k čitateľovi i za cenu väčšej priestorovej náročnosti. Na regály bolo doplnené označenie, ktoré korešponduje s informačným systémom a architektonickým návrhom.

Po presune regálov do archívu nastala druhá etapa výmeny regálov, ktorá predpokladala ďalšie vyradovanie literatúry, mnohoročne nevyužívanej vo výpožičnom procese. Pracovníčky úseku nielenže vyradovali takto zastaralú literatúru v archíve, ale zároveň pripravovali priestor pre plánovanú rekonštrukciu na úseku odbornej literatúry. Prehľadnocovali jednotlivé tituly a ich obrat, pripravovali na vyradenie všetky stagnujúce výťažky s cieľom vytvoriť väčší používateľsky priestor na 1. poschodí. Mnohé knihy z príručného fondu študovne boli umiestnené do voľného výberu.

V archíve sa konali počas letných mesiacov práce spojené s výmenou starých regálov za novšie regály presunuté z úseku beletrie, čo bolo spojené aj s racionálnejším uložením fondu. Do archívu presunuli svoje menej využívané tituly aj detskí knihovníci a pracovníčka Britského centra.

Popri vyradovacích prácach sa kontrolovali a opravovali signatúry, kontrolovali sa lokácie zväzkov. Koncom roka sa začali kontroly periodík a ich záznamy, aktualizovala sa ich databáza. Na detskom úseku boli pridané regály pre literatúru staršieho školského veku.

Kontroly periodík robilo aj Britské centrum, málo čítané tituly boli presunuté do archívu. Do záznamov starších kníh v katalógu boli dopĺňané popisy a knižné heslá v anglickom jazyku. Koncom roka 2022 na základe iniciatívy Tlačového a kultúrneho oddelenia Veľvyslanectva Spojených štátov amerických na Slovensku sa položili základy spolupráce, ktorá sa pretavila do spoločných aktivít (školenie pedagógov, plánovanie vesmírneho týždňa, vytvorenie kútika s americkou literatúrou s americkým darom) v novembri a decembri.

Mnoho rozhodnutí bolo prijatých v súvislosti s realizáciou projektov. Pripravovali a koordinovali sa aktivity, napr. Vianoce s detskou knihou, Seniori programujú v knižnici, Čítam-rozumiem-myslím-som. Projekty sú bližšie rozpracované v Prílohe č.5 /Projekty.

Premenami prešiel aj literárny park, pracovníci sa spoločne s dobrovoľníkmi podieľali na jeho revitalizácii počas Dňa dobrovoľníctva a v súvislosti s realizáciou projektu Vyčistenie a obnova komunitného Literárneho parku pri knižnici. Do parku sa inštalovali závesné hojdacie kreslá, lavičky, knihobúdka, prebehlo vysádzanie kríkov a bylín do kvetináčov, vysadila sa bylinková pyramída, umiestnili sa relax kresielka. Stále bola v riešení otázka, akou formou sprístupňovať park a aký mu vdýchnuť charakter, či podporiť charakter odychovej zóny pre rodiny alebo podporovať jeho literárny a kultúrny duch. Zároveň bola v popredí snaha o jeho ekologické poslanstvo (inštalácie zádržnej nádoby na dažďovú vodu).

S koordinátorkou participácie kancelárie ŽSK vedenie riešilo možnosť vytvorenia kaviarne v Krajskej knižnici v Žiline.

Knižnično-informačné služby nezmenili svoj technologický základ, KIS Clavius však bol updatovaný a riešil menšie nastavenia, napr. účtovanie a zaokrúhľovanie platieb. Už koncom roka 2021 sa rozhodlo o implementácii digitálnych preukazov prostredníctvom firmy Librario a KIS sa musel vysporiadať s otázkou súhlasu používateľov so spracovaním osobných údajov. V tomto bola nápomocná spolupráca s pánom Romokom, spolupracovníkom firmy Clavius. Počas roka si stiahlo preukaz 1 037 používateľov, využívali vďaka nemu prehľad výpožičiek s výpožičnými dobami, prelinkovanie na dôležité stránky knižnice, týždňové notifikácie s aktuálnymi informáciami. Preukaz ešte čaká dopracovanie funkcionality, napr. možnosť priameho predĺženia výpožičiek, realizácia platieb.

Vlastníctvo digitálneho preukazu sa stalo podmienkou pre využívanie služby KUBO, ktorá umožňuje prezeranie a čítanie z databázy detských kníh bezplatne (paušálny poplatok za službu uhradila knižnica). Bol vypracovaný návod, ako službu využiť a spopularizovať medzi deťmi a rodičmi.

Obidve uvedené služby knižnica realizovala v súčinnosti s ostatnými regionálnymi knižnicami Žilinského kraja, obdobne tak bolo v prípade ideového prepojenia v projekte Daruj knihu nový domov pri hľadaní nového využitia pre staršie knihy. Stabilná sieť partnerov bola doplnená, a tak knihovníci nosili knihy na železničnú stanicu, do čakární u lekára, kaderníctva NOVA, Matrix, na Úrad práce a sociálnych vecí v Žiline, do Extreme parku či Mestskej plavárne v Žiline.

Digitálny preukaz a vyššie uvedené aktivity pomáhali z knižnice vytvárať inštitúciu, ktorá má svoju SMART koncepciu a postupne ju napĺňa. Knižnica robila kroky aj k uskutočňovaniu iných cieľov ako bolo RFID, bibliomaty, ozvučenie, nepodarilo sa jej však získať prostriedky v požadovanom rozsahu.

V roku 2022 sa dostala silnejšie do povedomia myšlienka FABLABu ako kreatívneho centra knižnice a po prvých pracovníkoch vyškolených v r. 2021 sa konalo v Žiline školenie pre ďalších knihovníkov. Pracovníci CVTI vyškolili nielen vybraných pracovníkov z krajskej knižnice, ale aj zo širšieho regiónu, a tak pribudli ďalší, ktorí mohli realizovať školenia seniorov či detí na využívanie microbitov, ozobotov, 3D tlač. Pracovníci knižnici pomáhali pri organizácii školenia, komunikovali s účastníckymi knižnicami.

29.3 - 30.3. 2022 sa konalo školenie Microbit základ a nadstavba -microbit gitara, 3D modelovanie, 3D tlač, tlač slicer, vypaľovanie do dreva, ozoboty - farebné programovanie pre deti od 3 rokov. Školenie viedla Ing. Kalužáková z CVTI.

Metodická činnosť je úzko prepojená so všetkými väčšími podujatiami, ktoré knižnica pripravuje a ktoré si vyžadujú väčší organizačný vklad. Po dvojročnej prestávke sa opäť konali mnohé tradičné podujatia, v plnej miere sa konali podujatia pre kolektívy.

Vid' predchádzajúcu časť Kultúrno-výchovné podujatia.

Katalogizácia a bibliografia dolad'ovali využívanie katalogizačných pravidiel RDA, čo sa javí ako dlhodobejší proces z hľadiska plynulého využívania v praxi.

V súvislosti s inventarizáciou sa prehodnocovala počítačová technika a riešilo sa jej vyrad'ovanie, spisovali sa ponukové zoznamy a zoznamy vyradenej techniky.

Na žiadosť zriaďovateľa boli pripravené:

- Vyhodnotenie Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 za rok 2021,
- návrhy a plnenie merateľných ukazovateľov Programového rozpočtu činnosti Krajskej knižnice v Žiline,
- v mesačných intervaloch plány úloh na budúci mesiac a vyhodnotenie plnenia úloh za uplynulý mesiac,
- Odpočet 1. polrok 2022 koncepcie kultúry SMART

Pre autorské združenie LITA knižnica štvrťročne pripravovala odvody za kopírovacie služby a v ročnej zostave nahlasovala výpožičky slovenských autorov.

Okrem odborných otázok bola pozornosť venovaná kontrole dodržiavania zásad a opatrení v oblasti BOZP a požiarnej ochrany, finančnej kontrole, dodržiavaniu opatrení v oblasti ochrany osobných údajov. So spoločnosťou Krankas knižnica riešila zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby.

3.3. Okresná a krajská metodická pôsobnosť

Tabuľka 23 Okresná metodická pôsobnosť

Rok	Počet knižníc v metodickej pôsobnosti *	Úväzok metodičky pre okresnú metodu	Počet odborných podujatí pre knihovníkov	Počet metodických návštev mestských a obecných knižníc	Počet konzultácií
2021	48 pracujúcich verejných knižníc + 14 nepracujúcich	1,25	2	13	650
2022	48 pracujúcich + 9 nepracujúcich, 6 knižníc vyradených z evidencie	1, 25	2 porady pre obecných knihovníkov	19	610

* bez regionálnej knižnice

Krajská knižnica v Žiline v zmysle Zákona č. 126/2015 Z.z. o knižniciach, § 9, ods. 5 poskytovala metodickú pomoc mestským, obecným a školským knižniciam na území okresov Žilina a Bytča. Pomoc sa vykonávala hlavne prostredníctvom metodických návštev a konzultácií. Pracovníky metodického oddelenia v priebehu roka uskutočnili **19 metodických návštev** knižníc a poskytli **610 telefonických a mailových konzultácií**. Metodické návštevy mestských, obecných, školských a špeciálnych knižníc boli zamerané na zistenie úrovne poskytovaných knižnično-informačných služieb, vedenie odborných evidencií a na podnietenie účasti knižníc na čerpaní prostriedkov z Fondu na podporu umenia. Metodická pomoc bola zameraná aj na usmernenia v oblasti štatistického vykazovania, pomoc pri zavádzaní knižnično-informačných systémov do praxe knižníc, pomoc pri spracovaní, vecnom vyhodnotení a zúčtovaní projektov, pomoc pri aktualizácii knižničných fondov, pri vyradovaní a pri revízii knižničného fondu (Jasenové, Strečno, Bitarová).

Metodické oddelenie vyvíjalo maximálne úsilie, aby knižnice podporilo v ich snahe o získavanie mimorozpočtových zdrojov, hlavne z Fondu na podporu umenia. Začiatkom roka verejným knižniciam zaslalo upozornenie aj na možnosti získania grantu z Vyššieho územného celku z programu Dotácie pre regióny 2022. V roku 2022 bola mestským a obecným knižniciam poskytnutá **pomoc pri registrovaní a spracovaní žiadostí o grant** v rámci grantových programov Fondu na podporu umenia, a to v podprograme Akvizícia knižníc a podprograme Vybavenie knižníc a malá knižničná infraštruktúra. V rámci podprogramu Vybavenie knižníc a malá knižničná infraštruktúra boli na metodickom oddelení kompletne spracované projekty pre Obecnú knižnicu v Lietavskej Lúčke a pre Obecnú knižnicu v Krasňanoch. Obidva projekty boli zamerané na kompletnú obnovu interiérového a technického vybavenia obecných knižníc a boli Fondom na podporu umenia podporené. V **elektronickom systéme FPU metodičky spracovali a zaregistrovali ďalších osem projektov zameraných na akvizíciu knižničného fondu** /Bytča, Stránske, Krasňany, Jablonové, Premier, Terchová, Veľké Rovné, Jasenové/. Aktívnu pomoc poskytli aj pri úprave projektu akvizície pre Obecnú knižnicu v Bitarovej. **Všetky projekty spracované pre knižnice v programe Akvizícia knižničného fondu boli podporené**. Z projektov, ktoré boli podané v rámci podprogramu Vybavenie knižníc a malá knižničná infraštruktúra koncom roka 2021 bol podporený projekt Obecnej knižnice v Jablonovom a v Porúbke. V roku 2022 metodické oddelenie poskytovalo konzultácie k realizácii obidvoch projektov /obstaranie knižničných regálov a ďalšieho knižničného mobiliáru/. Začiatkom roka 2022 sa zúčastnilo aj na znovuo tvorení Obecnej knižnice v Kunerade po obnove interiérového vybavenia /projekt na obnovu interiéru v Kunerade bol metodickým oddelením spracovaný ešte v roku 2021/. **Pomoc pri spracovaní záverečnej správy projektu obnovy knižničnej**

infraštruktúry i akvizície knižničného fondu a pri finančnom a vecnom zúčtovaní bola poskytnutá aj Obecnej knižnici v Porúbke, Obecnej knižnici v Turí, Mestskej knižnici v Bytči, Obecnej knižnici Predmier, Obecnej knižnici Stránske a Obecnej knižnici Jablonové. Projekt zameraný na obnovu technického vybavenia knižnice, ktorý spracovalo metodické oddelenie pre Obecnú knižnicu v Terchovej, podporený nebol. Odborné konzultácie pri spracovaní a vyhodnotení projektov akvizície boli poskytnuté aj ďalším knižniciam, ktoré si žiadosti o grant na nákup kníh spracovali sami /Strečno, Kotešová, Kunerad, Porúbka, Turie, Varín/. Metodická návšteva bola realizovaná aj v novovytvorenej Mestskej knižnici v Žiline za účasti riaditeľky Krajskej knižnice v Žiline.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie začiatkom roka 2022 bola **metodická porada** pre obecných a mestských knihovníkov zrealizovaná koncom februára online formou. Po zlepšení epidemiologickej situácie následná metodická porada pre mestských a obecných knihovníkov bola uskutočnená prezenčnou formou v júni 2022 a jej cieľom bolo poskytnutie pokynov k ochrane osobných údajov čitateľov a návštevníkov knižníc. V priebehu roka boli knihovníkom obecných a mestských knižníc preposielané pozvánky na odborné prednášky a semináre, ktoré organizoval Knižničný inštitút a iné inštitúcie, napr. krajské knižnice a Knižnica pre mládež mesta Košice. Metodické oddelenie zabezpečilo pre vybrané obecné knižnice **besedy so spisovateľmi** v rámci projektu krajskej knižnice Vianoce s detskou knihou. Oslovení spisovatelia s deťmi besedovali v Obecnej knižnici v Lietavskej Lúčke a v Predmieri.

Metodické oddelenie v roku 2022 vyradilo z evidencie obecné knižnice, ktoré nepracovali viac ako 10 rokov a neboli zaregistrované v zozname knižníc na Ministerstve kultúry SR (D.Hričov, Lutiše, Svederník, Hôrky, Podhorie). Zriaďovateľ Obecnej knižnice v Kotrčinej Lúčke oznámil, že knižnica bola v roku 2022 zrušená. Ďalších osem obecných knižníc v okrese Žilina a jedna knižnica v okrese Bytča aj napriek tomu, že sú registrované v zozname knižníc SR, nevykazuje žiadnu knižničnú činnosť.

Metodické oddelenie pokračovalo v napĺňaní modulu Metodika v knižnično-informačnom systéme Clavius. Do systému boli vložené štatistické údaje knižníc za rok 2022 a zoznam vykonaných metodických návštev obecných a mestských knižníc. Priebežne boli aktualizované kontaktné údaje knihovníkov mestských, obecných a školských knižníc. Priebežne sa pokračovalo v **budovaní archívu zápisníc usmerňovaných knižníc**, v systematickom **budovaní elektronického fotografického archívu interiérov a exteriérov verejných knižníc, zvlášť knižníc, ktoré realizovali projekty obnovy podporené Fondom na podporu umenia**. Pokračovalo sa aj v **budovaní elektronického archívu** fotografií pamätníkov, pamätných tabúl, kultúrnych pamiatok a ďalších pozoruhodností obcí a miest okresov Žilina a Bytča. Po ukončení štatistického zisťovania bol vydaný metodický materiál **Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2022** – štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie, ktorý bol zaslaný všetkým zriaďovateľom knižníc a knihovníkom mestských a obecných knižníc na Hornom Považí. Okrem publikovaných štatistických údajov a zhodnotenia plnenia štandardov mestskými a obecnými knižnicami v regióne Horného Považia boli v metodickom materiáli zverejnené informácie o zaujímavých aktivitách a podujatiach, ktoré sa uskutočnili v knižniciach regiónu Horného Považia a tiež aj články o ocenenej Naj knihovníčke Horného Považia 2021 z Mestskej knižnice v Bytči a ocenenej Naj knižnici Horného Považia 2021, ktorou sa stala Obecná knižnica v Konskej. Spomínané ocenenia Naj knižnica a Naj knihovníčka Horného Považia boli odovzdané riaditeľkou Krajskej knižnice v Žiline priamo v knižniciach za účasti zástupcov miestnej samosprávy.

3.4. Stav verejných knižníc v metodickej pôsobnosti knižnice podľa okresov

Stav verejných knižníc vrátane tabuliek č. 23 a 24 bude podrobne spracovaný po ukončení štatistického zisťovania v hodnotiacom materiáli: **Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2022** – štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie.

Tabuľka 24 Verejné knižnice

Ukazovateľ	Okres Žilina	Okres Bytča
Počet obyvateľov v okrese spolu	160 901	31 189
Počet obyvateľov v okresnom sídle	81 482	11 446
Počet školopovinných detí v okrese	15 103	2 800
Počet školopovinných detí v okresnom sídle	8 113	1 245
Počet pracujúcich verejných knižníc v okrese /+ pobočky/	37 + 6	11 + 3
z toho regionálna knižnica	1 + 0	-
mestské knižnice + pob.	3 + 5	1 + 2
profes. knižnice + pob.	4 + 0	1 + 0
neprof. knižnice + pob.	29 + 1	9 + 1
Počet knižníc vyradených z evidencie /D.Hričov, Lutiše, Svederník, Hôrky, Kotrčina Lúčka, Podhor	6	0
Počet nepracujúcich knižníc	8	1
z toho počet knižníc nepracujúcich viac ako 5 rokov	6	1
Počet knižníc s obnovenou činnosťou	2	0
Zmeny v profesionalizácii /+ /	+ 2	-
Počet automatizovaných knižníc	13	4
Počet knižníc s internetom pre verejnosť	16	5
Centrálny nákup /počet knižníc	-	-
Počet spracovaných projektov/konzultácií k projektom	5/18	5/12

Tabuľka 25 Školské knižnice

Počet školských knižníc v metodickej pôsobnosti	65
Počet metodických návštev školských knižníc v r. 2022	1

Tabuľka 26 Špeciálne knižnice

Počet špeciálnych knižníc v metodickej pôsobnosti	9
Počet metod. návštev špeciálnych knižníc v r.2022	2

Školské a špeciálne knižnice

V metodickej pôsobnosti krajskej knižnice pôsobí 65 školských knižníc, ktoré pracujú pri základných a stredných školách v okrese Žilina a Bytča. Krajská knižnica buduje a aktualizuje adresár školských knižníc, ktorý využíva pri zasielaní pozvánok na vzdelávacie podujatia. Viacerí knihovníci školských knižníc sa zúčastňujú vzdelávacích podujatí krajskej knižnice, osobitne odborného seminára, ktorý krajská knižnica pre knihovníkov organizuje každý rok - Knižnica v živote dieťaťa, kedy sa prednášok zúčastňujú aj učitelia. V roku 2022 sa mestskí, obecní i školskí knihovníci a učitelia, a to nielen z okresu Žilina a Bytča, zúčastnili troch seminárov v rámci realizácie projektu Čítam, rozumiem, myslím som. V priebehu roka bola navštívená jedna školská knižnica, ktorá pracuje pri Základnej škole Romualda Zaymusa a dve špeciálne knižnice – Knižnica pri Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Žiline a Knižnica Považského múzea v Žiline. Uskutočnené návštevy bolo zamerané aj na nadviazanie užšej spolupráce medzi knižnicami a na zistenie možnosti využitia špeciálnych služieb používateľmi krajskej knižnice. Z metodických návštev knižníc boli spísané podrobné zázpisy.

Krajská metodická pôsobnosť

Krajská metodická pôsobnosť bola vykonávaná v spolupráci s odborom kultúry Úradu Žilinského samosprávneho kraja a Slovenskou národnou knižnicou v Martine- Knižničným inštitútom, riaditeľkou knižnice, metodičkami a krajskou bibliografkou.

Od roku 2020 sa krajská metodická pôsobnosť uplatňovala aj formou pravidelných online stretnutí riaditeľov regionálnych knižníc, konzultácií na úrovni riaditeľov, metodikov, katalogizátorov, projektových manažérov, regionalistov, vedúcich knižničných služieb a ďalších odborných zamestnancov knižníc. Pravidelné online stretnutia riaditeľov sa ukázali ako veľmi efektívny nástroj na vzájomnú komunikáciu a spoluprácu. Riešenie problémov a otázok, ktoré sa vyskytli v súvislosti s pandemiou a následným obmedzovaním služieb knižníc sa realizovalo prostredníctvom mailovej, telefonической a online komunikácie aj v roku 2022.

Riaditelia knižníc sa stretli na porade, ktorá riešila rozsah výročnej správy o činnosti. Okrem správy v tradičnom rozsahu bolo navrhnuté spracovanie letáku s čitateľsky prítlačivými informáciami za každú knižnicu a za knižnice spoločne v online editore vis.me.

Knižnica spracovala analýzu činnosti a hospodárenia regionálnych knižníc a krajskej knižnice za rok 2021 vo forme tabuliek; z dôvodu pandemiou dosiahnuté výkony knižníc nedosiahli obvyklé hodnoty štatistických ukazovateľov.

V rámci svojich krajských funkcií Krajská knižnica v Žiline:

- Na výzvu zriaďovateľa bola spracovaná analytická tabuľka vybraných ukazovateľov regionálnych knižníc. Tabuľka sa zameriavala najmä na odborné činnosti knižnice, ktoré v bežnom štatistickom vykazovaní nie sú všetky zachytené. Tiež bol sledovaný vývoj za posledné tri roky, nielen porovnanie s predošlým rokom. Tabuľka bola z dôvodu ovplyvnenia činnosti pandemiou COVID-19 v dvoch z troch sledovaných rokov málo výpovedná, ale s predpokladom doplniť ju začiatkom roka o údaje z roku 2022.
- Riaditeľka knižnice a metodické oddelenie pripomienkovalo legislatívne dokumenty zasahujúce do činnosti knižníc, ktoré boli v štádiu návrhov, pripomienkovania a schvaľovania. V roku 2022 bol na požiadanie Knižničným inštitútom pripomienkovaný materiál Príručka pre starostov a zastupiteľov obcí pre budovanie a fungovanie knižníc, ktorý Knižničný inštitút koncom roka 2022 aj vydal. Na požiadanie predsedníčky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc a predsedníčky Ústrednej knižničnej rady H. Mlejovej boli pre Ministerstvo kultúry SR pripomienkované hlavné a čiastkové ciele kultúrnej politiky Slovenskej republiky a rámci nej aj úlohy a ciele slovenského knihovníctva do roku 2030.
- Metodické oddelenie spracovalo hodnotenie plnenia nových štandardov verejnými knižnicami v okrese Žilina a Bytča za rok 2021 a na základe zaslaných údajov z regionálnych knižníc kraja spracovala plnenie štandardov verejnými knižnicami aj za celý Žilinský kraj, ktoré zaslala Knižničnému inštitútu.
- Zaškolila pracovníkov regionálnych knižníc na prácu v editore vis.me a vytvorila online prezentačný leták s vybranými ukazovateľmi za jednotlivé regionálne knižnice ŽSK.
- Knižnica poskytla štatistické údaje za rok 2021 spoločnosti NIPOS a Českej národnej knižnici v Prahe, ktoré sú spracovateľmi údajov v rámci projektu Benchmarking knihoven a ktoré poskytujú softvérovú a organizačnú podporu s cieľom realizácie projektu porovnávania výkonov českých a slovenských knižníc.
- Pre Knižničný inštitút spracovala zoznam knižníc Žilinského kraja, ktorých činnosť bola v roku 2021 obnovená a ktoré zmenili kontaktné údaje.
- Podrobne konzultovala s Knižničným inštitútom SNK v Martine evidenciu a vykazovanie online aktivít v štatistickom formulári KULT 10-01.
- Pomáhala Spolku slovenských knihovníkov a knižníc s distribúciou propagačných materiálov k Noci z Andersenom pre všetky zapojené knižnice Žilinského kraja.

Semináre, konferencie, odborné aktivity, aktivity na národnej úrovni a medzinárodnej úrovni

- Porada bibliografov ŽK dňa 8.9.2022 v Liptovskej knižnici G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, na ktorej sa zhodnotila činnosť bibliografických pracovísk ŽSK za rok 2021 a prerokoval sa plán činnosti na rok 2022. Písomne a v elektronickej podobe sa tieto materiály odovzdali odboru Národná bibliografia SNK v Martine. Na poradu boli prizvaní zástupcovia SNK v Martine. Zápisnica a vyhodnotenia sú prístupné na webových stránkach SNK. Koordinačná rada pre bibliografickú činnosť v SR sa v SNK v Martine nekonala.

Ďalšie odborné aktivity na národnej úrovni a medzinárodnej úrovni

- Riaditeľka KKŽ bola členkou programového výboru celoslovenskej konferencie Knižnice 2022, na ktorej zabezpečovala prednáškový blok verejných knižníc Príklady úspešných spoluprác.
- Riaditeľka knižnice bola členkou poradnej skupiny pri MIRRI pre projekt rozvoja digitálnych zručností seniorov.
- Riaditeľka KKŽ rokovala s vedením CVTI o spolupráci CVTI a konzorcia Knižnice pre Slovensko v oblasti sprístupňovania medicínskych databáz a o vytváraní Makerspace vo verejných knižniciach.
- Riaditeľka knižnice je „tvárou kampane“ Nikdy nie je neskoro Štátneho inštitútu odborného vzdelávania.
- Knižnica zorganizovala seminár pre knihovníkov Žilinského samosprávneho kraja pod názvom Aj prírastkové číslo je len číslo.
- Na seminári Architektúra knižníc 21. storočia, ktorá sa konala na Domaši v rámci podujatia Komunitná knižnica 12. Zuzana Mjartanová a Božena Sobolová predniesli prezentáciu zameranú na rekonštrukciu Krajskej knižnice v Žiline v roku 2020.
- Marjena Babuljaková a Anna Berthotyová informovali o aktivitách Konzorcia Knižnice pre Slovensko na Letných bibliosférach 2022 v Bratislave 18.5.2022.
- Knižnica aktívne pomohla pri organizácii zjazdu knihovníkov Žilinského kraja do Krakova. Z návštevy knižníc Zuzana Mjartanová spracovala online prezentáciu, ktorú predniesla na Výročnej konferencii Spolku slovenských knihovníkov a knižníc vo Zvolene.
- Riaditeľka KKŽ pracovala v sekcii verejných knižníc v Správnej rade Slovenskej asociácie knižníc (SAK).
- Riaditeľka KKŽ pracovala v Občianskom združení Kultúra +.
- Mgr. Zuzana Mjartanová, vedúca oddelenia knižnično-informačných služieb, pracovala v Národnej komisii SNK pre služby knižníc, ktorej činnosť však bola pozastavená, a vo výbore Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

4. Knižnica a spolková činnosť

Krajská knižnica v Žiline je členom Slovenskej asociácie knižníc (riaditeľka knižnice bola zvolená Valným zhromaždením do Správnej rady SAK, kde pracuje v sekcii verejných knižníc).

Krajská knižnica v Žiline je kolektívnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Desať pracovníkov bolo v r. 2022 individuálnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Závery

Po dvoch náročných pandemických rokoch sa činnosť knižnice počas roka 2022, s výnimkou niekoľkých týždňov na jeho začiatku, postupne začala zlepšovať a dostávať na úroveň obdobia pred pandémiou Covid19. Všetky priestory knižnice a všetky poskytované služby mohli byť verejnosťou postupne v plnej miere využívané.

Priaznivé podmienky sa okamžite odrazili na činnosti knižnice, na zlepšení sledovaných štatistických ukazovateľov. Vzrástol počet výpožičiek, počet návštevníkov, počet zorganizovaných podujatí sa takmer strojnásobil. Knižnica začala opäť žiť rušným životom tak, ako bola zvyknutá v predchádzajúcom období. Ožila klubová činnosť, komunitné aktivity, aktivity pre školské kolektívy s cieľom vzdelávania žiakov a študentov, rozvíjania ich čitateľskej, informačnej, enviromentálnej, finančnej gramotnosti, aktivity pre seniorov a sociálne znevýhodnených s dôrazom na rozvíjanie kognitívnych schopností a digitálnych zručností. Väčšina návštevníkov si do knižnice opäť našla cestu, o čom svedčí zvýšená denná návštevnosť.

Rekonštrukcia prízemného podlažia knižnice bola zavŕšená výmenou knižných regálov, premenou spojenou s očistou fondu a presťahovaním regálov z prízemia prešiel aj archív knižnice. Začalo sa s prípravou na rekonštrukciu 1. poschodia prehodnocovaním knižného fondu úseku odbornej literatúry, z ktorého časť bola vyradená, časť preradená do archívu. Značnou premenou prešiel Literárny park, finálne úpravy (výsadba stromov) boli realizované neskoro na jeseň. Veríme, že sa stane ešte obľúbenejším miestom návštevníkov knižnice i širokej verejnosti.

Veľký dôraz opätovne knižnica kládla na získavanie mimorozpočtových zdrojov. Sledovanie grantových výziev a ďalších možností ich získania bola celoročná úloha viacerých zamestnancov. V priebehu roka bolo vypracovaných niekoľko žiadostí, veľká väčšina z nich bola aj finančne podporená. Z podporených projektov následne vyplynulo množstvo organizačne náročných aktivít, ktoré pracovníci knižnice v priebehu roka úspešne zvládli.

Krajská knižnica v Žiline patrila pred rokom 2020 dlhodobo medzi inštitúcie s najvyššou návštevnosťou v porovnaní s regionálnymi knižnicami s krajskou pôsobnosťou i v porovnaní s inými kultúrnymi inštitúciami v kraji. Našou snahou počas celého roka bolo sa k tomuto statusu opäť priblížiť.

Mgr. Katarína Šušoliaková
riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline

Šachový stôl v parku a prví šachisti

Vianočné tvorivé dielne

Návšteva knihovníkov z Nitrianskeho kraja

Mirage – Vianoce s detskou knihou

Z výstav v knižnici

Fotka, ktorá reprezentovala zamestnancov na fb

Nové regále a lepšia ponuka noviniek

Deň mobility pred knižnicou

Knižné víly 2022

Tvoríme vlastnú knihu – výber z prác

Rokovania architektov k rekonštrukcii

Paraolympioničky v knižnici

Krajská knižnica v Žiline

Správa o činnosti a hospodárení kultúrnej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK za rok 2022.

Vypracovala: Mgr. Katarína Šušoliaková

Mgr. Zuzana Mjartanová

Podklady: Mgr. Božena Sobolová

Mgr. Ivana Gáborová

Ing. Jana Eliašová

Mgr. Jana Neslušanová

Nataša Lajdová

Mgr. Anna Rebrošová

Vydala: Krajská knižnica v Žiline

Rok vydania: 2023

Počet strán: 99 + prílohy